

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

**Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid Eesti poliitikud
ÜRO ränderaamistikust kõneledes?**

Magistritöö

Johan-Kristjan Konovalov

Juhendaja: Sten Hansson, PhD

Tartu 2020

SISUKORD

EESSÕNA	3
SISSEJUHATUS	4
1. EMPIIRILISED JA TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	7
1.1 Euroopa rändekriis ja ÜRO ränderaamistik	7
1.2 Eesti erakondade positsioonid ränderaamistiku toetamise küsimuses	10
1.3 Ränderaamistiku debatt ja süümängud Eestis	16
1.4 Süüdistamine, süü vältimine ja diskursusajalooline lähenemine	18
2. UURINGU EESMÄRK JA UURIMISKÜSIMUS	26
3. MEETOD JA VALIM	28
3.1 Meetod	28
3.2 Valim	30
4. ANALÜÜS	33
4.1 Valitsus pole parlamenti kaasanud	33
4.2 Ränderaamistiku pooldajad tahavad Eesti suveräänsust ära anda	37
4.3 Ränderaamistiku toetajad soovivad riiki immigrante lubada	42
4.4 Poliitikud hirmutavad rahvast	47
4.5 Ränderaamistiku vastased rikuvad Eesti välispoliitika põhimõtteid	52
4.6 Reinsalu ja Ratas rikuvad Eesti mainet	56
4.7 Sotsiaaldemokraadid lõhuvad valitsust	61
4.8 Peaminister Ratas ei tule valitsuse juhtimisega toime	63
5. ARUTELU	67
5.1 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid ränderaamistiku pooldajad?	68
5.2 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid ränderaamistiku vastased?	70
5.3 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid Reformierakonna poliitikud ja peaminister Ratas?	72
5.4 Edasised uurimisvõimalused	74
6. KOKKUVÕTE	76

SUMMARY	78
KASUTATUD KIRJANDUS	80
Lisa 1. Analüüsitud tekstide koondtabel	88
Lisa 2. Ränderaamistiku debatti puudutavate meediatekstide loetelu	89
Lisa 3. Ränderaamistiku debati ajajoon	117
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	119

EESSÕNA

Soovin tänada oma juhendajat Sten Hanssonit, kelle uurimistööd äratasid minus huvi süü mängude vastu ning kes ligi aasta jooksul aitas asjatundlike soovitude ja tähelepanekutega jõuda pelgalt ideest selle magistritöö valmimiseni.

Täna ka töö retsensenti Külliki Seppelit, kes andis tööle selle valmimise viimases etapis põhjaliku tagasiside koos kasulike nõuannetega.

Olen tänulik oma tööandjale ja kolleegidele Viljandi Linnavalitsuses, eriti Madis Timpsonile, Krista Kullile ja Mari Mooratsile, kes on minu õpingutega seotud kohustustesse alati mõistvalt suhtunud ja neile kaasa elanud.

Suurim tänu kuulub minu elukaaslasele Signele, kes on nii selle töö valmimisel kui ka kogu magistriõpingute aja mulle alati toeks olnud.

SISSEJUHATUS

Selle magistritöö eesmärk on uurida Eesti poliitikute keelekasutust, millega üritatakse teisi süüdistada, ise süüst hoiduda ja oma tegevust positiivselt esitleda. Konkreetselt uurin poliitikute keelekasutust 2018. aasta novembris toimunud ÜRO globaalse ränderaamistikuga liitumise üle peetud avalikes aruteludes.

Süüdistamise ja süü vältimise võtete äratundmine poliitilistes debattides on oluline kõigile demokraatliku ühiskonna liikmetele. See võimaldab märgata olukordi, kus poliitiline debatt ei ole sisuline arutelu mõne ühiskonna probleemküsimumise lahendamiseks, vaid selle eesmärgiks on ainult jätta valijatele mulje, et üks poliitik või erakond on toetust vääriv ning teine ei ole. Sellist teguviisi võib pidada manipuleerivaks ning on oluline, et kodanikel oleks võimalik see ära tunda. Eriti kasulik võiks see oskus olla ajakirjanikele, kes poliitikute sõnavõtte avalikkusele vahendavad. Siin tulebki appi süüdistamise ja süüst hoidumise võtete tundmine, sest nende kasutamine võib viidata tahtlikule avaliku arvamusega manipuleerimisele. Kui võtete kasutamine on tuvastatud, on võimalik hinnata, kas debati eesmärk on ühiskonna probleemküsimumise lahendamine või soovitakse kahjustada poliitilise oponendi mainet ja säilitada/parandada enda mainet, eesmärgiga saavutada tulevastel valimistel parem tulemus või hoida kinni ametipositsioonist. Süüdistamise ja süüst hoidumise võtete tundmine tugevdab seega demokraatlikku protsessi, aidates kodanikel saada teadlikumaks poliitikute motiividest.

Magistritöös analüüsitava poliitilise debati keskmes on ÜRO globaalne ränderaamistik. See on rahvusvaheline dokument, mis seab eesmärgid turvalise, korrapärase ja seadusliku rände tagamiseks. See on õiguslikult mittesiduv koostööraamistik (Globaalne ränderaamistik, 2018: 2), mille ÜRO peaassamblee 2018. aasta detsembris 152 riigi toetusel vastu võttis.

Ränderaamistiku valmimise viimases etapis, 2018. aasta teises pooles peeti mitmes riigis, sealhulgas Eestis, vaidlusi sellega liitumisega kaasnevate mõjude üle. Ühel pool seisid need, kes ütlesid, et ränderaamistik aitab kaasa rändest tulenevate probleemide lahendamisele ja reeglitel põhineva rahvusvahelise suhtluse arendamisele. Teisel pool seisid aga need, kes nägid ränderaamistikus ohtu riikide suveräänsusele oma migratsioonipoliitika kujundamisel või käsitlesid seda immigratsiooni soodustava kokkuleppena. Nende kahe poole vahel toimunud

debatt Eestis ongi siinse magistr töö uurimisobjekt. Täpsemalt see, milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid Eesti poliitikud debatis kasutasid.

Valisin ränderaamistiku ümber peetud debati oma uurimisobjektiks, sest 2019. aasta alguses, kui magistr töö koostamist alustasin, oli tegemist viimase aja ühe suurema poliitilise vaidlusega. Teema domineeris ligi kuu aega Eesti poliitilist debatti ja poliitikauudiseid, sellesse olid kaasatud kõik parlamendierkonnad ning koalitsiooni sees valitsesid erimeelsused, mis ähvardasid viia valitsuse lagunemiseni. Arvestades ka seda, et vaidlus toimus neli kuud enne üldvalimisi, võib eeldada, et selle käigus kasutati süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid.

Süüdistamisest ja süü vältimisest rääkides on kasutatud metafoori „süümängud”, millega autorid kujutavad süüdistajaid ja süüst hoidujaid kui mängijaid, kes kasutavad oma oskusi ja ressursse, et püüda võita mingisugust võistlust, tehes vaenulikel eesmärkidel teatud kalkuleeritud käike (Hansson, 2018a: 548).

Süümängude osalised jagunevad süüdistajateks, kes võivad olla poliitilised oponendid, rahulolematud valijad või süüdistusi tõstatavad ajakirjanikud, ning süüdistatavateks, kelleks on valitsused või konkreetsed ametikandjad, kes püüavad süüst hoiduda (Hansson, 2018a: 548).

Süüdistajate eesmärk poliitilises kontekstis on vähendada võimalolijate usaldusväarsust, tõmmates tähelepanu nende halbadele tegudele ja iseloomule, mille tõttu on põhjustatud kahju, kaotusi või läbikukkumisi või mis tõstavad selliste negatiivsete arengute tõenäosust. Süüst hoidujate eesmärk on avalikkuse usalduse säilitamine, oma tegevuse või tegevusetuse õigustamine ning halbade iseloomustuste ümberlukkamine (Hansson, 2017: 1-2).

Eestis on süü ja vastutuse hajutamise võtteid ministrite keelekasutuses uurinud oma bakalaureusetöös Ege Tamm (2018). Teadlastest on poliitikute süüst hoiduvaid sõnavõtte uurinud selle magistr töö juhendaja Sten Hansson, kuid teiste riikide näidete põhjal. Seega on siinse töö puhul tegemist teadaolevalt esimese eestikeelse uurimusega, mis asetab süüdistamise ja süüst hoidumise võtmed Eesti ja rändeküsimuste konteksti.

Järgnevalt annan ülevaate rändeküsimuste kontekstist Euroopas ja Eestis alates 2015. aasta nõndanimetatud rändekriisist. Seejärel tutvustan ÜRO globaalse ränderaamistiku saamislugu ja sellega liitumise üle Eestis peetud arutelusid. Ma asetan ränderaamistiku debati Eestis 2018.

aasta novembris valitsenud poliitilisse konteksti, kus järgmiste üldvalimisteni oli jäänud neli kuud. Annan ülevaate magistr töö teoreetilistest lähtekohtadest, sõnastan uuringu eesmärgi ja uurimisküsimuse ning annan ülevaate töö meetodist ja analüüsi aluseks olevast tekstivalimist. Pärast seda toon konkreetseid näiteid Eesti poliitikute süüdistavatest ja süüst hoiduvatest sõnavõttudest ränderaamistikuga liitumist puudutanud aruteludes. Ma näitan, kuidas ränderaamistikuga seotud süüdistamist ja süüst hoidumist kasutati poliitikute poolt ära valimiste eel oma populaarsuse tõstmiseks ja poliitiliste vastaste kahjustamiseks.

1. EMPIIRILISED JA TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1 Euroopa rändekriis ja ÜRO ränderaamistik

ÜRO globaalse ränderaamistiku ja sellega seotud ühiskondlike pingete juured ulatuvad 2015. aastasse, kui Euroopa oli Lähis-Ida riike laastavatest konfliktidest, eelkõige Süüria kodusõjast tingitud ebatavaliselt suure rändesurve all.

ÜRO Pagulasameti andmetel saabus 2015. aastal Vahemere kaudu Euroopasse 1 015 018 inimest, kellest 61% olid pärit maailma kõige põgenikerohkematest riikidest: Süüriast, Afganistanist, Iraagist, Eritreast, Somaaliast ja Sudaanist. Suurem osa saabujatest registreeriti Kreekas Egeuse mere saartel Türgi piiril ja väiksem hulk Itaalia rannikul, Sitsiilias ja Lampedusal. Samal kevadel sai selgeks, et välja on kujunemas ebaregulaarse migratsiooni hädaolukord. Euroopa Komisjon kehtestas olukorra leevendamiseks erakorralised ümberasustamise kvoodid, et jagada asüülitaotlejad eesliinil olevatest riikidest nagu Kreeka, Itaalia ja Ungari kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide vahel ära. 31. augustil 2015 tegi Saksamaa liidukantsler Angela Merkel avalduse „Wir schaffen das“ („me saame sellega hakkama“), viidates Saksamaa võimekusele võtta vastu suur hulk süürlastest asüülitaotlejaid. Külalislahke retoorikaga liitus ka toonane Austria kantsler Werner Faymann. Ka Euroopa Liidu institutsioonid läksid Merkeli retoorikaga kaasa ning otsustasid tõsta 2015. aasta mais kehtestatud 60 000 inimese ümberjagamiskvoodi 120 000-ni. Peagi sai aga selgeks, et nii riikide valitsused kui ka Euroopa Liidu liidrid hakkasid nägema asüülitaotlejate ja ebaregulaarsete migrantide voolu jätkusuutmatuna. Balkani riigid hakkasid välja näitama ebatolerantsust. Ungari hoidis oma põgenikevastast positsiooni ja valitsuse retoorikat ning Austria ja Rootsi hakkasid oma külalislahket poliitikat ümber vaatama (Triandafyllidou, 2018: 200–203).

Sisserändajate vool rauges 2016. aasta kevadel, kui tööle hakkas Euroopa Liidu ja Türgi vaheline kokkulepe, mille alusel Türgi hoidis asüülitaotlejaid enda pinnal ja Euroopa Liit maksis Türgile selle eest toetust.

2015. aasta Euroopa rändekriisi kohta on avaldatud nii diskursusuuringuid kui ka keelelisi analüüse. Diskursuseuurijad ja lingvistid Markus Rheindorf ja Ruth Wodak on uurinud poliitikute keelekasutust 2015–2016 rändekriisi ajal Austrias (Rheindorf ja Wodak, 2017). Nad toovad välja, kuidas sealsed poliitikud püüdsid oma tegevust põhjendada ning kuidas massimeedia ja 9/11 terrorirünnakute tagajärjed rändeteemalistele debattidele mõju avaldavad.

Avaliku kommunikatsiooni ja meedia uurijad Markus Ojala, Sigrid Kaasik-Krogerus ja Mervi Pantti uurisid Eesti ja Soome presidentide sõnavõtte ja nendele järgnenud kommentaaride sisu 2015. aasta Euroopa rändekriisi ajal. Nad tõid välja, kuidas veebiväljaannete kommentaariumites kujunes välja inimeste ja eliidi vastandumine ning järeldasid, et immigratsioonivastaseid diskursusi tuleb võtta tõsiselt (Ojala jt 2019: 13).

Eesti valitsuse avalikku kommunikatsiooni 2015. aasta rändekriisi ajal uurinud Indrek Niibo leiab oma magistritöös, et Eesti valitsus püüdis olla pagulasi ümber jagavatest kvootidest rääkides konservatiivselt meelestatud avalikkusele meelega järele, rõhutades samal ajal ettevaatlikult ka solidaarsuse vajadust teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega. Sealjuures võimaldas valitsuse passiivsus kriisi esimestel kuudel levida kuulujuttudel ja valearuamadel, mis põhjustasid kriisi hilisemas faasis, kui Eesti kvootidega liitus, palju probleeme (Niibo, 2016: 64).

2015. aasta rändekriisi on uuritud diskursusuuringute ja lingvistika valdkonnas nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. 2018. aasta ränderaamistikuga liitumise üle Eestis peetud aruteludele pole uurijad varem tähelepanu pööranud.

Globaalse ränderaamistiku loomine sai alguse juba 2015. aasta Euroopa rändekriisi lõpus, kui ÜRO peaassamblee otsustas New Yorgi pagulaste ja migrantide deklaratsiooni vastu võttes, et selline dokument tuleb koostada (ÜRO põgenike..., 2020).

Esimene ränderaamistiku mustand valmis 2018. aasta veebruaris ning dokumendi lõplik variant kinnitati ÜRO liikmesriikide läbirääkijate poolt sama aasta juulikuus (ÜRO põgenike..., 2020). Läbirääkimiste käigus väljendasid oma vastuseisu raamistikule ainult Ameerika Ühendriigid (Karimi, 2017).

Ränderaamistik seab 23 eesmärki turvalise, korrapärase ja seadusliku rände tagamiseks. Eesmärkide seas on muu hulgas rände kohta andmete kogumine, selle algpõhjuste minimeerimine, elude päästmine ja inimkaubanduse takistamine, aga ka diskrimineerimise kaotamine, põhiteenustele juurdepääsu tagamine ja väärrika tagasisaatmise hõlbustamine. (Globaalne ränderaamistik, 2018: 5–6).

Kuigi globaalne ränderaamistik on õiguslikult mittesiduv koostööraamistik (Globaalne ränderaamistik, 2018: 2), põhjustas see mitmes riigis poliitilisi ja ühiskondlikke pingeid, sealhulgas ka Eestis.

3. detsembril 2017 teatasid Ameerika Ühendriigid, et eemalduvad raamistikust, mille koostamises nad seni New Yorgi deklaratsiooniga liitunud osalesid. USA saadik ÜRO-s Nikki Haley teatas siis, et kuigi tema riik „on uhke oma liidrirolli üle migratsiooni ja põgenike küsimustes, ei ole globaalne lähenemine neis küsimustes ühilduv rahvusliku suveräänsusega” (Karimi, 2017).

Aasta hiljem, 14. detsembril 2018 põhjendas USA välisministeerium vastuseisu ÜRO peaassamblee hääletusel sellega, et ränderaamistikuga liitunud riigid ja raamistiku toetajad tunnistavad peaaegu et avalikult, et kavatsesid kasutada raamistikku alustamiseks liikumist migratsiooni globaalse valitsemise suunas. „See kahjustaks aga pikas perspektiivis USA ja teiste suveräänsete riikide võimalusi kujundada immigratsioonipoliitikat, mis on vaba rahvusvahelisest kontrollist, mida teostavad ametnikud ja agentuurid, kes pole kodanike ees vastutavad” (USA välisministeeriumi..., 2018).

2018. aasta juulis liitus Ühendriikide seisukohaga ka Ungari, kes oli juba 2015. aastast paistnud Euroopa Liidu riikide seas silma oma rändevastaste hoiakutega (Hungary joins..., 2018). 2018. aasta oktoobris lükkas raamistiku tagasi Austria valitsus (Austria ei..., 2018). Peagi hakkasid raamistiku osas kahtlusi üles näitama ka Poola, Tšehhi ja Bulgaaria (Nael, 2018a). Kõiki neid riike ühendas sel ajal rahvuskonservatiivide osalemine valitsuses. Peagi liitusid ränderaamistiku vastaste leeriga Iisrael, Austraalia, Šveits, Slovakkia ja Läti.

Raamistikuga seoses kerkisid vaidlused üles ka Saksamaal ja Belgias. Saksamaa parlament Bundestag küll toetas dokumenti, kuid välja joonistusid selged erimeelsused populistliku partei

AfD ja ülejäänud erakondade vahel (Kook, 2018). Belgias viis ränderaamistiku toetamine flaami rahvuslaste erakonna N-VA lahkumiseni valitsusest (Nael, 2018b).

ÜRO liikmesriigid kogunesid 10. ja 11. detsembril 2018 Marrakechis, Marokos, et ränderaamistik vastu võtta (Globaalse ränderaamistiku..., 2018) ning 19. detsembril kiitis selle heaks ka ÜRO peaassamblee. Viimases toimunud hääletusel toetas ränderaamistiku vastuvõtmist 152 riiki, vastu oli 5 (Tšehhi, Ungari, Iisrael, Poola ja Ameerika Ühendriigid), 12 riiki jättis hääletamata ja 24 ei osalenud hääletusel (ÜRO..., 2018).

Pärast teravaid sisepoliitilisi vaidlusi toetas ränderaamistikku ka Eesti.

1.2 Eesti erakondade positsioonid ränderaamistiku toetamise küsimuses

Kui 2015. aasta Euroopa rändekriis haripunkti saavutas, puudutas see Eestit vähe selles osas, et riiki ei saanud palju pagulasi ning suur osa nendest, kes kohale jõudsid, olid 2018. aasta novembriks riigist lahkunud. Küll aga tõi Euroopa Komisjoni algatatud põgenike ümberpaigutamise kava Eesti avalikkuses kaasa tugevad reaktsioonid kava vastastelt, eesotsas Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (EKRE) poliitikutega, kes süüdistasid toonast Reformierakonna juhitud valitsust soovis võtta vastu illegaalseid majandusimmigrante ja alluda Brüsseli käskudele (Rajavee, 2015). Rändest sai Eesti avalikkuses omamoodi koondsümbol. Diskursuseuuriija David Zarefsky (2008: 324) kirjeldab koondsümbolit, kui „visuaalset või verbaalset sümbolit, mis „koondab” hulga erinevaid tähendusi, mis on üldiselt negatiivsed või positiivsed”. Eesti avalikkuses sai rändest 2015. aasta Euroopa rändekriisi tulemusena negatiivne koondsümbol, mis ühendas toona rändeteemal loodud hirme.

Ühelt poolt on Eesti elanike umbusk või mõnel juhul isegi vaen sisserändajate ja kogu nendega seonduva teema vastu põhjustatud teiste riikide näidetest (Ojala jt, 2019: 11). Samal ajal on Nõukogude Liidu okupatsiooni ajal Eesti territooriumile toimunud sisserände tulemusel ka 2020. aastal üle 30 protsenti Eesti elanikest mitte-eestlased (Statistikaameti..., 2020).

Eesti endine president Toomas Hendrik Ilves on rändekriisist kõneledes viidanud sellele, et ka eestlased on ajaloos põgenikud olnud (Ilves, 2016). Lisaks sellele on toimunud Eestist ulatuslik väljaränne teistesse riikidesse, eriti rikkamatesse Skandinaavia ja Lääne-Euroopa riikidesse pärast taasiseseisvumist 1991. aastal ning ühinemist Euroopa Liiduga 2004. aastal. Eesti Inimarengu Aruande 2016/2017 andmeil elas 2015. aastal välismaal ligi 200 000 eestlast (Kumer-Haukanõmm ja Telve, 2017). 2011. rahvaloendusel loendati erinevates välisriikides elavaid Eesti kodakondsusega inimesi kokku ligi 60 000 (Tõnurist, 2015). Seega on eestlased ise samuti aktiivsed rändes osalejad ning võib eeldada, et valdkonna reguleerimine on nende huvides.

Poliitikute 2018. aasta novembris toimunud sõnavõtte uurides tuleb silmas pida, et järgmiste riigikogu valimiseni oli jäänud vähem kui neli kuud (riigikogu valimised toimusid 3. märtsil 2019). Seetõttu võib eeldada, et kõik poliitilised jõud soovisid antud perioodil valijaskonna tähelepanu võita.

Ränderaamistiku ümber toimunud vaidluse ajal moodustasid valitsuskoalitsiooni Keskerakond, Isamaa (varasema nimega Isamaa ja Res Publica Liit ehk IRL) ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond. See valitsus moodustati 2016. aasta novembris, kui aastaid riigikogu opositsioonis olnud Keskerakonna esimeheks sai Edgar Savisaare asemel Jüri Ratas. Savisaare juhtimise ajal välistasid paljud teised erakonnad koostöö Keskerakonnaga, sest seda peeti korrumppeerunuks ja heideti muuhulgas ette sidemeid Venemaa võimuerakonnaga Ühtne Venemaa. Peale 2016. aasta võimuvahetust Keskerakonnas leppisid seni Reformierakonnaga koos riiki juhtinud IRL ja sotsiaaldemokraadid kokku uue valitsuse moodustamises Jüri Ratase juhtimisel.

Reformierakond oli 2016. aasta võimuvahetuseni peaministri kohta hoidnud alates 2002. aastast (välja arvatud kaks aastat vahemikus 2003–2005, kui peaminister oli Juhan Parts Isamaa ja IRL-i eelkäijast erakonnast Res Publica). Peaminister ja erakonna esimees oli Taavi Rõivas, kes oli sellele positsioonile tõusnud 2014. aastal erakonna sisevalimiste tulemusel ning viinud erakonna 2015. aasta üldvalimiste võitjaks. Peale valitsusjuhi koha kaotamist taandus Rõivas erakonna juhi kohalt. 2018. aasta aprillis ehk üksteist kuud enne üldvalimisi ja seitse kuud enne ränderaamistiku üle peetud vaidluste algust sai Reformierakonna esimeheks Kaja Kallas.

Peale Reformierakonna, Keskerakonna, Isamaa ja sotsiaaldemokraatide kuulusid 2018. aasta novembris parlamenti Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (EKRE) ja Vabaerakonna

saadikud. Parlamendivälistest erakondadest pretendeeris 5% valimiskünnise ületamisele erakond Eesti 200.

ERR-i tellitud Turu Uuringute AS-i küsitluse järgi toetas 2018. aasta novembris peaminister Jüri Ratase juhitud Keskerakonda 33% ja peamist opositsioonierakonda Reformierakonda 21% valijatest. Väiksematest valitsuspartneritest oli sotsiaaldemokraatide toetus 7% ja Isamaal 5%. Samuti parlamenti kuulunud EKRE toetus oli 15% ja Vabaerakonnal 1%. Parlamenti mitte kuulunud erakonna Eesti 200 toetus oli 8% ja Rohelistel 3% (Erakondade..., 2020).

Eestis on üldvalimistel parlamenti pääsemiseks künnis 5% valimistel antud häältest. Seega olid sotsiaaldemokraadid neli kuud enne valimisi sellele piirile lähedal ja Isamaa lausa selle piiri peal. Keskerakond ja Reformierakond olid kõige tõenäolisemad valimisvõidu nimel võistlejad, kuid kaugemale maha ei jäänud ka EKRE.

Keskerakond on maailmavaatelt paremtsentriline partei. Edgar Savisaare juhtimise ajal aastatel 1991–1995 ja 1996–2016 vastandus erakond tugevalt Reformierakonnale ja parteid peeti euroskeptiliseks. Jüri Ratase peaministriks tõustes 2016. aasta lõpus erakonna retoorika muutus ning Eesti osalemist rahvusvahelistes organisatsioonides hakati aktiivselt toetama (Kangro, 2016). Ränderaamistiku vaidluses asus Keskerakond sellega liitumist toetama, kuid peaminister Jüri Ratas pidi tõrjuma süüdistusi, et ta ei saa valitsuse juhtimisega hakkama.

Reformierakond on maailmavaatelt liberaaldemokraatlik partei, kes toetas aastatel 2002–2003 ja 2005–2016 valitsust juhtides lõimumist Euroopa Liiduga ja koostööd teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega. Erakonna juhtpoliitikut esinesid ränderaamistikuga liitumise küsimuses erinevate seisukohtadega. Jürgen Ligi suhtus liitumisplaani esialgu kriitiliselt, kuid erakonna esimees Kaja Kallas toetas liitumist.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond pole lähiajaloo valitsusjuhi rolli kandnud, kuid on osalenud mitmes valitsuskoalitsioonis. Sotsid on olnud tugevad Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste institutsioonidega lõimumise pooldajad ning seisnud vähemuste õiguste eest. Ränderaamistikuga liitumise küsimuses olid sotsid eesotsas erakonna esimehe Jevgeni Ossinovski, välisminister Sven Mikseri ning endise diplomaadi Marina Kaljurannaga ühed kesksed vaidluse osalised. Just Mikseri juhitud välisministeerium oli see, kes Eestit dokumendi läbirääkimistel esindas ning keda süüdistati opositsioonierakondade poolt kõigepealt

parlamendist mööda minemises ja leppe detailide mitteavamises (Kuus, 2018). Erakonna suhteliselt madal toetus võib olla üks põhjuseid, miks esimees Jevgeni Ossinovski otsustas ränderaamistiku küsimuses koalitsioonikaaslast Isamaad ja selle ministrit Urmas Reinsalut Eesti välispoliitilise maine kahjustamises süüdistama hakata, eesmärgiga paista valijatele põhimõttekindel ja Eesti rahvusvahelise maine kaitsja.

Kolmas valitsuses osalenud erakond Isamaa oli 2018. aasta novembris oma toetusega valimiskünnise peal (5%). Erakond oli aastaid olnud Eesti poliitikas traditsiooniline konservatiivne jõud, kandes aastatel 1992–1994, 1999–2002 ja 2003–2005 ka valitsusjuhi vastutust. Kuid ränderaamistiku ümber puhkenud vaidluse ajaks olid nad kaotanud selle maine suures osas EKRE-le – tõenäoliselt ka koos hulga oma valijatega (Erakondade..., 2020). Just erakonna madal reiting ja soov näidata ennast Eesti rahvuslike huvide kaitsjana võis olla põhjus, miks erakonna poliitikud eesotsas esimees Helir-Valdor Seederi ja justiitsminister Urmas Reinsaluga asusid ränderaamistikku kritiseerima. Nende soov võis olla näidata ennast konservatiivsete ja rahvuslikult meelestatud valijate silmis positiivses valguses, et neid peamiselt EKRE-lt tagasi võita.

Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE) pääses riigikogusse 2015. aasta üldvalimistel, kus sai 8,1% toetusega 7 kohta. Erakond sarnaneb oma rahvusliku, immigratsioonivastase ja euroskeptilise retoorikaga mitmete teiste Euroopa rahvuskonservatiivsete parteidega. Sotsiaalteadlane Marju Lauristin ja kommunikatsiooniuurija Sten Hansson (2019: 34) toovad välja, kuidas „erakonna pääs parlamenti tähistas liberaalse ja konservatiivse maailmavaate vahelise väärtuskonflikti olulisuse kasvu Eesti poliitilises diskursuses”. EKRE võttis ränderaamistiku küsimuses kõiki teisi poliitilisi jõude süüdistava positsiooni. Sealjuures ei halvustanud erakonna esimees Mart Helme mitte ainult leppega liitumise pooldajaid (sotsid „vihkavadki rahvusriike”, keskerakondlased „näevad siin oma tulevase valijaid”), vaid ka selle vastu olnud Isamaad („nad on Eesti reetmisega tegelenud 1992. aastast alates”) ja valitsuse tegevust kritiseerinud Reformierakonda („pole Eesti suveräänsuse ja rahvuslike huvide kaitsmisel kunagi asja olnud”) (Helme, 2018).

Vabaerakonna toetus oli 2018. aasta novembriks saavutanud marginaalse taseme ja neid toetas 1% valijatest. Nende mõju oli seega ränderaamistiku debatis minimaalne ja seetõttu ma nende seisukohti selles töös ei käsitle.

Parlamendivälistest erakondadest oli 2018. aasta novembriks pildile saabunud Eesti 200, kes sihtis 2019. aasta üldvalimistel pääsu parlamenti. Erakonna peamine sõnum oli vaade kaugemale, kui ainult üks valimistsükkel. Ränderaamistikuga liitumist erakond toetas, olles samas selle sõnastuse suhtes mõõdukalt kriitiline (Krjukov, 2018). Sellise seisukohaga võis Eesti 200 püüda näida mõistliku lahenduse otsijana ja meeldida oma haritud valijasegmendile.

Politoloog Martin Mölder (2018) analüüsis 2018. aasta aprillis erakondade reitinguid ja tegi sellest järeldused võimalike minimaalsete ja maksimaalsete toetajate osas. See analüüs heidab valgust sellele, millistel erakondadel oli 2018. aastal põhjust loota oma toetajaskonna kasvatamist ja kui suur oli potentsiaal toetajaid kaotada. Selle analüüsi põhjal on võimalik teha järeldusi, millistel erakondadel oli ränderaamistikuga liitumise küsimusest loota valijaskonna kasvumist ja kelle puhul võisid konkurendid näha võimalust valijaskonda vähendada.

Mölderi hinnangul oli IRL-il (Isamaa erakonna nimi kuni 2. juuni 2018) teatud kindel, kuigi väga väikesearvuline toetajaskond olemas. Erakonna maksimaalseks toetuseks hindas ta siis natuke üle 15%. Sotsidel – nagu ka Vabaerakonnal ja IRL-il – oli potentsiaalselt väga palju kaotada. Kindel sotside valijaskond jäi Mölderi arvates 5% kanti. Maksimaalselt võisid sotsid koguda ligikaudu 23% häältest. Mölderi hinnangul oli neil väga palju nii võita kui kaotada. Kolmel kõige suuremal erakonnal, Reformierakonnal, Keskerakonnal ja EKRE-l, Mölderi hinnangul põhjalangemise ohtu polnud. EKRE oli jõudnud punkti, kus nende minimaalne toetus võis olla natuke alla 10% ja maksimaalne toetus natuke üle 20%. Rohkem kui ükski teine oli oma toetuse lae lähedal Mölderi hinnangul Keskerakond, kellel on väga suur ja väga truu valijaskond. Samas paistsid nende võimalused oma toetust suurendada tollal kõige väiksemad. Mölder hindas nende maksimaalseks toetuseks 31%. Kõrgeim toetuse lagi oli Mölderi sõnul Reformierakonnal, kes võis kõigi potentsiaalsete valijate enda juurde meelitamisega küündida kuni 40%. Reformierakonnal oli uuringu järgi ka kõige rohkem kindlaid valijaid ehk ligi viiendik valijaskonnast (Mölder, 2018).

Selle põhjal võib järeldada, et ränderaamistikuga liitumise küsimusest oli kõigil parteidel võimalik nii võita kui kaotada, kuid just sotsiaaldemokraatide ja Isamaa positsioon oli kõige ebakindlam – valijate kaotamine võis tähendada parlamendist sootuks välja jäämist. Seega võib eeldada, et just nemad püüdsid ränderaamistiku küsimust kõige aktiivsemalt oma toetuse tõstmiseks ära kasutada. Sotsiaaldemokraadid eesotsas nende esimehe Ossinovski ja

välisminister Mikseriga hakkasid leppega liitumise kõige tugevamateks pooldajateks ning Isamaa esotsas justiitsminister Reinsalu ja erakonna esimehe Seederiga selle vastaseks.

EKRE jaoks on immigratsioonivastatus ja umbusk rahvusvahelistesse organisatsioonidesse erakonna põhiteemad ja seetõttu oli ränderaamistiku vastase positsiooni võtmine nende jaoks loomulik valik.

Reitinguliidrid Keskerakond ja Reformierakond leidsid ennast aga võrdlemisi ebamugavast positsioonist. Keskerakonna esimees peaminister Jüri Ratas oli olukorras, kus tema juhitud valitsus ähvardas kahe väiksema partneri omavahelise tüli pärast laguneda. Reformierakonnas polnud aga ränderaamistikuga liitumise küsimuses üksmeelt. Mõlema erakonna puhul võib eeldada, et nii ränderaamistiku toetamine kui ka selle vastu seismine oleks pahandanud osa nende toetajatest.

Lisaks parteilistele poliitikutele võttis ränderaamistikuga liitumise teemal sõna president Kersti Kaljulaid, kes rõhutas Eesti välispoliitika ühtsust (Ehand, 2018) ning süüdistas valitsuserakondi ränderaamistiku küsimuse kasutamises valimiskampania tegemiseks (Luts, 2018). Presidendid on Eestis traditsiooniliselt apoliitilised ning ei tohi kuuluda ühtegi erakonda (Eesti Vabariigi põhiseadus § 84), kuid esindavad riiki välissuhtluses (Eesti Vabariigi põhiseadus § 78 lg 1). Üldvalimised ei mõjuta otseselt presidendi positsiooni, küll aga otsustab 2019. aastal valitud riigikogu koosseis president Kaljulaidi jätkamise teisel ametiajal. Seega võivad tema sõnavõttud parlamendierakondade kohta, sealhulgas ränderaamistiku küsimuses, avaldada mõju tema võimalusele teiseks ametiajaks valituks saada.

1.3 Ränderaamistiku debatt ja süü mängud Eestis

Vaidlused ÜRO globaalse ränderaamistikuga liitumise üle algasid Eestis 2018. aasta novembris. Välisminister Sven Mikser oli sama aasta märtsikuus tutvustanud raamistikuga liitumise plaani nii vabariigi valitsusele kui ka riigikogu väliskomisjonile.

6. novembril 2018 avaldas Tartu Ülikooli rahvusvahelise õiguse professor Lauri Mälksoo oma Facebooki lehel postituse, kus tõstas küsimusi ränderaamistiku õiguslikest tagajärgedest. Et postitus oli tehtud Mälksoo isiklikul Facebooki lehel, ei olnud see laiemale avalikkusele nähtav. Delfi avaldas Mälksoo postituse 11. novembril 2018 (Mälksoo, 2018).

8. novembril 2018 avaldas Postimees ajakirjanik Marti Aaviku arvamuseartikli „Ei Absurdistanile! Miks saadetakse migratsiooni-allkirja andma president?“, milles ta süüdistas valitsust rändepakti parlamendile mittenäitamises, küsis, kas peaminister ja välisminister püüavad enne valimisi vastutusest kõrvale hoida, ning viitas asjaolule, et ränderaamistik võib olla vastuolus Eesti põhiseadusega, sest sätestab, kuidas tuleb avalikus sõnas migratsiooni käsitleda, ja on seega käsitletav tsensuurina (Aavik, 2018). Pärast seda asus riigikogu väliskomisjoni esimees Marko Mihkelson (Reformierakond) süüdistama valitsust ränderaamistiku küsimuses parlamendist mööda minemises ja leppe detailide mitteavamises, põhjendades, et „migratsioon on raputanud kogu Euroopat ja seepärast on äärmiselt oluline teemat põhjalikult käsitleda“ (Kuus, 2018a).

Mihkelsoni ja Mikseri vahel alanud vaidluses, kas lepet on korrektselt kooskõlastatud, võtsid sõna veel mitmed poliitikud ja peagi esitasid oma seisukohti ränderaamistikuga liitumise küsimuses kõik parlamendis esindatud poliitilised jõud. Valitsuses võttis koalitsioonikaaslastest erineva seisukoha justiitsminister Urmas Reinsalu, kes kritiseeris ränderaamistikuga liitumise kavatsust, väites, et valitsus pole dokumenti heaks kiitnud ning et see võib Eestile tulevikus kaasa tuua kohustusi ja piirata Eesti suveräänsust oma rändepoliitika kujundamisel (Reinsalu, 2018a). Reinsalu hakkas koos teiste Isamaa ministritega ränderaamistikuga liitumist takistama.

Vaidluses võttis sõna ka president Kersti Kaljulaid, kes teatas, et kui valitsuses rändeleppe osas konsensust pole, siis tema Marrakechi ÜRO tippkohtumisele sellele Eesti nimel toetust avaldama ei lähe, nagu oli välisministeerium algselt kavandanud.

Pärast otsustavat arutelu valitsuse kabinetinõupidamisel 15. novembril, kus Isamaa ministrite vastuseisu tõttu ränderaamistikuga liitumist ei toetatud, teatas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees Jevgeni Ossinovski oma Facebooki lehel, et on teinud peaminister Jüri Ratasele ettepaneku justiitsminister Reinsalu ametist vabastada, kuna „valeväidete massiivi toel orkestreeritud inforünnakule allunud Isamaa muutis valitsuse otsustusvõimetuks ning viis meid sellega Ungari ja Poola välispoliitilisse klubisse” (Jevgeni Ossinovski..., 2018). Ossinovski eesmärk võis olla näidata valijatele erakonna põhimõttekindlust oma seisukohtade kaitsmisel ja vastanduda Isamaale, näidates sellega sotse peamise rahvuskonservatiividele vastu seisva jõuna.

Peaminister asus seepeale koalitsioonierakondade esimeestega lepituskõnelusi pidama, mis päädisid 19. novembril sotside juhi Ossinovski ettepanekuga ränderaamistikuga liitumise küsimus riigikogusse viia. Seda ettepanekut toetas samal päeval ka peaminister Ratas.

Suurim opositsioonierakond, Reformierakond, asus seepeale valitsust süüdistama ränderaamistiku üle otsustamisest kõrvale hiilimises. Erakond püüdis riigikogus ränderaamistikku toetavale avaldusele oma muudatusettepanekuid esitada, mis nägid muuhulgas ette, et valitsus peab dokumendi osas ikkagi seisukoha kujundama, kuid need ettepanekud hääletati maha. Seepeale jäi Reformierakond küsimuse lõpphääletusel erapooletuks, sest taunis erakonna esimehe Kaja Kallase sõnul olukorda, kus „valitsus püüab talle pandud vastutusest kasvõi põhiseaduslikku kriisi tekitades kõrvale hiilida” (Luts, 2018b).

Riigikogu toetas ränderaamistikuga liitumist 26. novembril 2018. Selle poolt hääletasid 41 peamiselt Keskerakonna ja sotsiaaldemokraatide saadikut, vastu oli 27 Isamaa, EKRE ja Vabaerakonna saadikut ja hääletamata jätsid 30 Reformierakonna saadikut (Riigikogu..., 2018a). Pärast seda üritas justiitsminister Reinsalu veelkord raamistikuga liitumist takistada, öeldes et valitsus pole välisministrile selleks mandaati andnud. Sellele vastas aga peaminister Ratas, kes ütles, et austab parlamendi otsuseid ja suuniseid (Reinsalu..., 2018). Sellega ränderaamistiku ümber peetud vaidlused Eesits raugesid.

Valitsuserakondade kompromissiks võib pidada seda, et Eesti ei saanud oma esindajat 10.-11. detsembril 2018 Marrakechi ÜRO tippkohtumisele ränderaamistikule toetust avaldama, vaid tegi seda alles dokumendi vastuvõtmise hääletusel ÜRO peaassambleel.

Rändeleppe ümber peetud vaidlustes osalenud poliitikud nagu Urmas Reinsalu, Helir-Valdor Seeder ja Mart Helme püüdsid ühelt poolt näidata, et sellega liitumine kahjustaks riigi huve, piirates tulevikus Eesti suveräänsust migratsioonipoliitika kujundamisel ja võimaldades seega kolmandatel osapooltel riiki migrante suunata. Teiselt poolt püüdsid eelkõige Sven Mikser ja Jüri Ratas näidata, et raamistikuga liitumine ei ole kahjulik või on isegi Eesti huvides, sest aitab üleilmset inimeste liikumist paremini kontrollida ning ei too sealjuures riigile kaasa siduvaid kohustusi.

Ränderaamistiku üle peetud vaidluse võib jagada mitmeks alateemaks, mille moodustavad sarnase sisuga süüdistuste ümber toimunud vaidlused. Nii süüdistasid ränderaamistiku toetajad selle vastaseid Eesti senisest välispoliitilisest suunast loobumises, riigi maine rikkumises ning avalikkuse hirmutamises. Dokumendi vastased süüdistasid pooldajaid aga Eesti suveräänsuse äraandmises, immigratsiooni toetamises ning valitsuse lõhkumises. Samuti kujunesid omaette alateemad parlamendi mittekaasamisest ränderaamistiku menetlemisse ja Jüri Ratase valitsusjuhina mitte toime tulemisest.

1.4 Süüdistamine, süü vältimine ja diskursusajalooline lähenemine

Süüdistamine toimub siis, kui mingit sündmust, tegu või selle toimumise riski kujutatakse negatiivsena ning kedagi kujutatakse selle toimepanija või võimaldajana ehk süüdistamisväärseks (Hansson, 2018b: 231).

Sotsiaalteaduste traditsioonist lähtuvalt uuritakse süüdistamist kui nähtust, mis toimub inimeste vahelises sotsiaalses suhtluses ja päris elu situatsioonides (Hansson, 2018a: 551). See magistritöö käsitleb süüdistamist just sotsiaalteaduslikust traditsioonist lähtuvalt, ehk uurimise all on päriselu situatsioon – ÜRO ränderaamistikuga liitumise üle peetud debatt Eestis.

Kommunikatsiooniuurija Sten Hansson (2018a: 552) märgib, et sotsiaalteadusliku süüdistamise käsitluse võib jagada omakorda veel kolme sotsiaalteadusliku teooria hulka kuuluvaks. Nendeks on funktsionalistlikul, konfliktiteoorial ja sümboolsel suhtlusel põhinevad lähenemised. Funktsionalistliku lähenemise puhul nähakse süüdistamist sotsiaalse reguleerimise ja sotsiaalse kontrolli instrumendina. Konfliktiteooria järgi on süüdistamine vähem võimu omavate gruppide ja inimeste viis võimukatele gruppidele ja isikutele vastu astumiseks. Sümboolsel suhtlusel põhineva lähenemise läbi süüdistamise kui nähtuse mõistmisel on kesksel kohal arusaamade kujundamine (Hansson, 2018a: 552). Süüdistamist ja süüst hoidumist võib vaadata kui vestlust inimeste vahel, kes kujundavad arusaamu objektidest, tegudest ja kontseptsioonidest (Hansson, 2018a: 552).

Süü vältimine poliitikas on seotud valijate negatiivse kallutatusega. See tähendab, et valijad on reaalse või näiliste kaotuste suhtes tundlikumad kui võitude suhtes (Weaver, 1986: 371). Süü vältimine on poliitikas ja bürokraatias seega möödapääsmatu, kui soovitakse saada valimistel tagasivalitud või liikuda ametiredelil kõrgemale positsioonile (Hood, 2011: 24).

Süüdistaja ja süüst hoiduja rollid pole püsivad ja kui keegi püüab süüst hoiduda, võib ta ka ise süüdistajaks muutuda (Hansson, 2018a: 548).

Hansson (2015: 299–304, 2018a: 554–560) on loonud analüüsiraamistiku, kuhu on kogutud mitme autori poolt kirjeldatud süüdistamise ja süü vältimise võtted. Järgnevalt tutvustan sellesse raamistikku koondatud võtteid.

- Hansson (2018a: 553–554) kirjeldab, kuidas süüdistamine ja süüst hoidumine võib toimuda tegude ja tegutsejate strateegilise kujutamise abil. Näiteks, kui kellegi iseloomustamisel jäetakse välja või lisatakse positiivseid või negatiivseid omadusi. Samuti võidakse tegude ja tegutsejate vahelist seost ümber tõsta, näidates, et tegija on või ei ole teatud negatiivse sündmusega seotud (Hansson, 2018a: 554). Süüdistamisväärse teo elementide ümbervahetamisega võib tegijat näidata samuti tegelikkusest kas rohkem või vähem süüdistamisväärse, asetades sündmuse teatud taustale ja manipuleerides seega kontekstiga (Hansson, 2018a: 554). Süüst hoidumine läbi tegude ja tegutsejate strateegilise kujutamise toimub ka siis, kui tekstist või kõnest on raske aru saada, kes on konkreetse teo või otsuse eest vastutav (Hansson, 2015: 302).

Samuti võidakse tegusid kujutada nii, et neil puudub tegija ja et need lihtsalt juhtuvad (van Leeuwen, 1995: 96).

Tegutsejate esitlemise näiteks on Jevgeni Ossinovski poolt peaministrile tehtud ettepanek vabastada justiitsminister Reinsalu ametist, kus kõigepealt esitles Ossinovski seda kui enda ettepanekut, kuid hiljem kõneles sellest kui erakonna tegevusest.

- Diskursuseuuriija Teun van Dijk (1992: 92) kirjeldab, kuidas eitamine on süüst hoidumise võte ja jaguneb viieks tüübiks: 1) tegevuse eitamine (ma ei teinud/öelnud seda); 2) kontrolli eitamine (ma ei teinud/öelnud seda tahtlikult; See oli õnnetus); 3) tahte eitamine (Ma ei mõelnud seda; Te saite minust valesti aru); 4) eesmärgi eitamine (Ma ei teinud/öelnud seda selleks, et...); 5) pisendamine või pehmenemise sõnastuse kasutamine.

Siinse töö valimis on tahte eitamise näiteks see, kuidas sotsiaaldemokraatide juht Jevgeni Ossinovski ütles, et „sotsiaaldemokraatide eesmärk ei ole seda valitsust lõhkuda” pärast seda, kui oli teatanud Jüri Ratasele tehtud ettepanekust Urmas Reinsalu ametist vabastada.

- Süüdistamist esilekutsuvaid tegusid võidakse püüda legitimeerida ehk õigustada. Diskursuseuuriija Theo van Leeuwen (2007: 92) pakub välja neli legitimeerimise kategooriat, milleks on: 1) autoriteetsus, kus legitimeerimine toimub läbi viitamise traditsioonile, tavale, seadusele või autoriteetsetele isikutele; 2) moraalsed kaalutlused, kus legitimeerimine toimub läbi viitamise väärtussüsteemidele; 3) ratsionaliseerimine, kus legitimeerimine toimub läbi institutsioonide eesmärkidele ja tegevusele viitamise ning neist ühiskonnas väljakujunenud teadmiste rõhumise; 4) mütopoees, kus legitimeerimine toimub läbi lugude, milles legitiimseid sotsiaalseid tegusid autasustatakse ja mittelegitiimseid tegusid karistatakse.

Samade kategooriate alusel saab tegusid ja tegijaid ka delegitimeerida, näidates neid süüdistamisväärtetena (Hansson 2018a: 554).

Moraalse kaalumisenäiteks võib käsitleda Jevgeni Ossinovski süüdistust justiitsminister Urmas Reinsalu aadressil, et viimase jaoks on ränderaamistikuga liitumise küsimus „mäng”, kus võib vahel olla „paha poiss”. Ossinovski näitab Reinsalut moraalselt valitsuse liikmeks sobimatuks, sest eeldatavasti ei ole riigi juhtimise mänguna käsitlemine moraalne tegevus.

- Hansson (2015: 299) kirjeldab, kuidas argumenteerides püüab kõneleja näidata, et näiline kaotus kas on või ei ole olemas, ning et süüdistatav kas väärrib või ei vääri süüd, kahju tegija tegi seda kogemata, teadmatuses, tahtmatult, kahju tegi hoopis keegi teine või vastupidi, et kahju tekitaja tegi seda meelega ja teadlikult. Argumenteerimise läbi süüdistamise näiteks on Eerik-Niiles Krossi tekst, kus ta esitleb peaminister Jüri Ratast Eesti maine teadliku rikkujana. Süüst hoidumise näide on korduvalt välisminister Sven Mikseri ja peaminister Jüri Ratase esitatud väide, et ränderaamistikul pole Eestile otsest mõju.

Hansson (2018b: 232) juhib tähelepanu, et nii süüdistamise kui ka süü vältimise puhul on oluline jälgida, milliste andmetega kõneisikud oma argumente põhjendavad. Andmeid võidakse esitada tõestamaks seda, kas negatiivne sündmus toimus, kas on põhjustatud kahju, kas negatiivse sündmuse ja süüdistatava tegevuse vahel valitseb põhjuslik seos, kas süüdistatav tahtis negatiivset sündmust esile kutsuda ning kas süüdistataval oli võimalus ja kohustus negatiivset sündmust ära hoida (Hansson, 2018b: 232).

Näiteks kui president Kersti Kaljulaid ütles 15. novembril 2018, et „valitsuserakondade üksmeele ootamatu lahtumine on võimaldanud nädal aega kütta ühiskondlikku hüsteeriat, inimestele valetada ja haiget teha” (Kersti Kaljulaidi..., 2018), siis näitab ta, et negatiivse sündmuse (ühiskondliku hüsteeria üleskütmine, inimestele valetamine ja haiget tegemine) ning süüdistatava (valitsuserakonnad) vahel valitseb seos.

- Sündmuse raamistades võivad poliitikud kasutada võtet, mida lingvist George Lakoff (2008: 24, viidatud Hansson, 2015: 300–301 kaudu) kirjeldab kui „päästmise narratiivi”, mille osalised on kangelane, antikangelane ja ohver. Selle järgi teeb antikangelane ohvrile liiga, kuni tuleb kangelane, kes päästab ohvri ning võitleb antikangelasega ja karistab teda. Süüdistusohu alla sattuvad ametikandjad võivad püüda näidata ennast kangelasena, kangelase abilisena või isegi ohvrina, selleks et pääseda antikangelase rolli sattumisest (Hansson, 2015: 301). Teisalt püüavad süüdistusi esitavad poliitikud näidata oma oponente antikangelastena (Hansson, 2018a: 555). Selle uurimistöo valimist võib tuua näite, kuidas sotsiaaldemokraatide juht Jevgeni Ossinovski ütles justiitsminister Urmas Reinsalu kohta „paha poiss” ning tunnustas

samas välisminister Sven Mikserit põhimõttekindluse eest. Sellega lõi ta raamistuse, kus Reinsalu on antikangelane ja Sven Mikser kangelane.

Süüdistuste ja süüst hoiduvate sõnavõtude mõjusamaks muutmiseks võidakse kasutada metafoore, mis tähendab ühe nähtuse kirjeldamist läbi teise (Richardson, 2007: 66). Samuti võidakse kasutada metonüümiat ehk ühe sõna või väljendi asendamisest teise sarnasel tähendusväljal asetseva sõna või väljendiga (Richardson, 2007: 67–68). Politoloog Deborah Stone (2012: 185) kirjeldab ka seda, kuidas metafooridena kasutatakse numbreid, näidates asja või nähtust läbi ühe tunnuse, samal ajal kõiki teisi tunnuseid eirates.

Süüdistusele kaalu lisamiseks kasutab metafoori ja metonüümiat näiteks Mart Helme, kui kasutab immigrantidest kõneledes väljendit „mustad massid”, kus „mustad” ja „massid” iseseisvalt on metafoorid ja koos metonüümia.

- Manipuleerimine toimub siis, kui süüdistatakse või süüst hoidutakse selleks, 1) kahjustada nõrgemate ühiskonnagruppide huve ja (taas)luua tugevamate gruppide võimu, 2) et teadlikult takistada või mõjutada sõnumi vastuvõtjatel (avalikkusel) infost arusaamist ning 3) et muuta sõnumi vastuvõtja manipuleerija üleskutsetele ja arusaamadele vastuvõtlikumaks (van Dijk, 2006, viidatud Hansson, 2015: 304 kaudu). Samuti võib manipuleerivaks pidada teatud rünnakuid oponendi suunas, nagu näiteks oponendi isikuomaduste ründamine (*argumentum ad hominem*), oponendi süüdistamine silmakirjalikkuses (*tu quoque*) ning ohvri-süüdlase rollivahetus ehk ohvri süüdistamine (Hansson, 2018a: 555–556). Manipuleerides püütakse inimesi veenda läbi emotsionaalsete, mitte ratsionaalsete argumentide (Hansson, 2018a: 555). Manipuleerimisena võib siinse uurimistöö valimis käsitleda Isamaa liikme Helen Hääle arvamuskirjat, kus ta kirjutab samas kontekstis pagulastest, keda ränderaamistik tegelikult ei puuduta, Euroopa Komisjoni avaldatud arvutusest, mis näitab, et teatud rahvastikutiheduse juures mahuks Eestisse elama 43 miljonit inimest, ning ränderaamistikust, jättes sellega lugejale mulje, et need asjad on omavahel seotud. Sellega kasutab Hääl ära lugeja ehk sõnumi vastuvõtja potentsiaalseid nõrkusi ja hirme, et veenda teda ränderaamistiku toetajate süüdistamisvääruses.
- Poliitikud võivad püüda süüst hoiduda läbi vaidluse võitmise, kus süüdi jäämist püütakse vältida läbi mõjusate vabanduste ja põhjenduste esitamise (Hansson, 2015:

305). Võimukandjad võivad näidata, et probleemi polegi olemas, tehes seda läbi täieliku probleemi eitamise, osalise probleemi eitamise või probleemi eitamise, millega kaasneb vasturünnak (Hood, 2011: 50).

Seda strateegiat püüdsid ränderaamistiku vaidluses kasutada kõik need poliitikud, kes väitsid, et dokumendi toetamisega ei kaasne Eestile mingeid kohustusi ning see on õiguslikult mittesiduv.

- Süüst hoidumise võttena on levinud ka teema vahetamine. See toimub siis, kui kõneleja teeb süüdistusohu alla sattudes pettemanöövri ja püüab avalikkuse tähelepanu juhtida teisele teemale (Hood, 2011: 56).

Teema vahetamise näiteks võib pidada seda, kuidas Kaja Kallas ja Eerik-Niiles Kross kritiseerisid Jüri Ratast kui valitsusjuhti, selle asemel et ränderaamistiku küsimuses oma seisukohti esitada.

Selleks et asetada konkreetsetes tekstides kasutatud süüdistamise ja süüst hoidumise võtted laiemasse poliitilisse ja ajaloolisse konteksti, kasutan käesolevas magistritöös diskursusajaloolist lähenemist, nagu seda on kirjeldanud keele- ja diskursuseuurijad Martin Reisigl ja Ruth Wodak (2017).

Diskursusajaloolist lähenemist kasutavad uurijad ei käsitle keelt ennast kui võimu kandjat, vaid seda, kuidas võimukad inimesed keelt võimu hoidmiseks ja kasvatamiseks kasutavad. Diskursusajaloolise lähenemise kaudu saab analüüsida kriitiliselt nende inimeste keelekasutust, kellel on vahendid ja võimalused muutusi toime viia (Reisigl ja Wodak, 2017: 88).

Diskursusajalooline lähenemine võimaldab saavutada konteksti tundmise neljal tasandil: 1) konkreetse teksti keelekasutus; 2) seosed erinevate tekstide ja diskursuste vahel; 3) keelevälised sotsiaalsed muutujad ja institutsionaalsed raamid, mis on seotud konkreetse situatsiooni kontekstiga; 4) laiem sotsiaalpoliitiline ja ajalooline kontekst, millesse diskursiivsed praktikad ehk kõnelemisviisid asetuvad ja millega need seostuvad (Reisigl ja Wodak, 2017: 93).

Selles magistritöös tähendab laiem sotsiaalpoliitiline ja ajalooline kontekst Eestit ja Euroopat 2015. aasta rändekriisi järgses olukorras, kus rändeküsimused on negatiivse koondsümbolina esiplaanil nii poliitilistes debatis kui ka avalikus arvamusruumis, rahvuskonservatiivsed parteid nagu EKRE olid kogu Euroopas immigratsioonile vastu seistes populaarsust kasvatanud ning Eestis oli 2018. aasta novembris jäänud üldvalimisteni neli kuud, mis tähendas, et poliitilised jõud olid ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidluste ajal aktiivse valimiskampania situatsioonis.

Keelevälised sotsiaalsed muutujad on siin töös näiteks valitsuskoalitsiooni kokkuleppeline konsensusenõue valitsuses otsuste tegemiseks, aga ka parteide mandaatide arv riigikogus, mis võimaldab erinevaid enamusvalitsusi moodustada või teatud küsimuste (nagu ka ränderaamistik) üle hääletada. Samuti on keelevälise konteksti oluline osa see, et ränderaamistiku üle peetud debatt oli Eestis meediastunud, ehk see sõltus olulisel määral massimeediast, ning poleks ilma selleta antud kujul toimuda saanud. Rheindorf ja Wodak (2017: 7) kirjeldavad meediastunud poliitikat kui „poliitikat, mis sõltub massimeedia toimemehhanismidest ja oleks ilma selleta ebaefektiivne”. Antud töö kontekstis on oluline massimeedia toimemehhanism reaalses maailmas uudiste tootmine, mis võimaldas poliitikute sõnavõttudel ülikiiresti ja tihti muutmata kujul avalikkuseni jõuda.

Teksti- ja diskursusesisesed seosed tähendavad selles magistritöös erinevate süüdistusliinide ehk erinevate kõneisikute poolt esitatud sisult sarnaste süüdistuste väljakujunemist, millega ränderaamistiku vastased ja pooldajad üksteist süüdistasid. Näiteks on süüdistusliinid, et valitsus pole parlamenti kaasanud või et peaminister Ratas ei tule valitsuse juhtimisega toime.

Konkreetses tekstis keelekasutus tähendab käesolevas töös konkreetsete tekstinäidete keelelist analüüsi. Just sellel tasandil rakendan Hanssoni (2015; 2018a) loodud analüüsiraamistikku süüdistamise ja süü vältimise äratundmiseks.

Diskursusajaloolise lähenemise rakendamiseks näevad Reisigl ja Wodak (2017: 96) ette kaheksasamulise programmi: 1) varasemate teoreetiliste allikatega tutvumine, 2) süsteemse andmete ja konteksti puututava taustainfo kogumine, 3) andmete ettevalmistamine ja neist konkreetse analüüsi jaoks valiku tegemine, 4) uurimisküsimuse ja eelduste loomine, 5) kvalitatiivse pilootanalüüsi läbiviimine, 6) detailsete juhtumianalüüside tegemine, 7) kriitika formuleerimine, 8) detailsete analüüsitulemuste rakendamine.

Kõige eeltoodu põhjal on võimalik analüüsida, kuidas teatud poliitikuid, nende tegevust ja seisukohti püüti kujutada ränderaamistiku debatis süüdistamisväärseks või vastupidi, süüdistamist mitte väärivana. Sealjuures võimaldab diskursusajalooline lähenemine asetada konkreetset keelelist võtet laiemasse poliitilisse ja ajaloolisse konteksti, aidates mõista erinevate kõneisikute eesmärke.

2. UURINGU EESMÄRK JA UURIMISKÜSIMUS

Aitan kaasa demokraatliku ühiskonna arengule, sest süüdistamise ja süüst hoidumise võtete tundmine võimaldab kodanikel aru saada, kas poliitilise debati eesmärk on ühiskonna mõne probleemküsimuse lahendamine või järgmisi valimisi silmas pidades enda tagasivalimise võimaluste hoidmine ja suurendamine ning poliitiliste oponentide võimaluste vähendamine.

2018. aasta novembrikuu arutelud Eesti liitumise üle ÜRO ränderaamistikuga annavad süüdistamise ja süüst hoidumise võtete tuvastamiseks hulgaliselt ainet, sest nagu eelnevalt kirjeldasin, oli tegemist üldvalimiste eelse perioodiga, kus kõik poliitilised jõud püüdsid oma toetust kasvatada ning konkurentide oma vähendada. Seega olid keskkond ja kontekst süümängude jaoks soodsad.

Arvestades, et Eesti on demokraatlik riik, kus riigikogusse ja sealtkaudu valitsusse pääsevad valimistel rahvalt enim hääli saanud parteid ja poliitikud, on oluline mõista, kuidas need parteid ja poliitikud valijaid mõjutada püüavad. Et ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidlused olid tugevalt meediastunud, ehk toimusid avalikkuse silme all läbi intensiivse meediakajastuse, võib eeldada, et kõigi vaidluses osalenud poliitikute tegevus ei olnud suunatud mitte niivõrd oma poliitiliste oponentide, vaid avalikkuse veenmisele oma seisukohtade õigsuses.

See magistritöö võiks olla kasulik tööriist ajakirjanikele. Sõltumatu ajakirjandus on demokraatlikus protsessis oluline vahelüli riigi juhtide ja ühiskonna vahel. Kui ajakirjanikud suudavad juhtide sõnavõtte vahendades pöörata tähelepanu manipuleerivatele võtetele, millega üritatakse poliitilisi oponente süüdistada või ise süüst hoiduda, aitab see samuti kaasa inimeste kui valijate teadlikkuse tõstmisele poliitikute motiividest.

Sellest tulenevalt esitan uurimisküsimuse: **Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid Eesti poliitikud ränderaamistikust kõneledes?**

Pöoran tähelepanu ka sellele, millised võtted domineerisid erinevate süüdistusliinide lõikes ning millised võtted olid erinevate poliitikute puhul domineerivad.

Analüüsin selleks tekste, mis on pärit 2018. aasta novembrist ning vahendatud läbi kolme suurema Eesti meediaväljaande veebiportaalide: err.ee, delfi.ee ja postimees.ee. Analüüsivad tekstid on kõik Eesti poliitikute, nii koalitsiooni- kui opositsioonierakondadesse kuuluvate, otsesitaadid või pärit nende kirjutatud arvamuskirjudest, sotsiaalmeediapostitustest, pressikonverentsi stenogrammist või meedias avaldatud kirjavahetusest.

Uurimistöö eesmärk ei ole anda hinnanguid erinevatele maailmavaadetele ja nendest lähtuvatele poliitilistele positsioonidele. Samuti ei ole minu magistr töö eesmärk analüüsida sisuliselt ÜRO ränderaamistikku ega anda hinnanguid, kas selle toetamine on Eestile hea või halb. Kui esitan kriitika ühe või teise poliitiku sõnavõtu kohta, siis lähtun vaid keelelistest võtetest, mille abil püütakse lugeja/kuulaja arvamust manipuleerival viisil mõjutada.

3. MEETOD JA VALIM

3.1 Meetod

Kasutan analüüsi läbiviimiseks diskursusajaloolise lähenemise kaheksat sammu (Reisigl ja Wodak, 2017: 96): 1) tutvusin varasemate teoreetiliste allikatega süüdistamise ja süüst hoidumise võtete ja nende kasutamise kohta rändeküsimuste kontekstis; 2) viisin läbi süsteemse andmete kogumise ränderaamistikuga seotud meediatekstidest; 3) valisin peale esmast andmete läbitöötamist välja tekstid, milles oli näiteid süüdistamisest ja süüst hoidumisest; 4) püstitasin uurimisküsimuse, saamaks teada, milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid Eesti poliitikud ränderaamistikust kõneledes kasutasid; 5) viisin läbi pilootanalüüsi, katsetamaks oma eeldust, et ränderaamistikust kõneledes kasutasid Eesti poliitikud süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid; 6) viisin läbi valitud tekstide kriitilise analüüsi tuvastamaks neis süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid; 7) kõrvutades konteksti ja kriitilise analüüsi tulemusi, esitan kriitika Eesti poliitikute süüdistava ja süüst hoiduva keelekasutuse kohta ränderaamistikust kõneledes ja kirjutades; 8) võimalusel esitlen oma töö tulemusi laiemale avalikkusele populaarteadusliku artikli kujul (ei ole magistr töö osa).

Analüüsin tekste läbi kriitilise lähilugemise, kasutades selleks Hanssoni (2015; 2018a) loodud analüüsiraamistikku süüdistamise ja süü vältimise võtete äratundmiseks. Tekstidest otsitavad võtted jaotuvad järgmistesse analüüsikategooriatesse:

- tegude ja tegutsejate strateegiline kujutamine, kus kellegi või millegi iseloomustamisel jäetakse välja või lisatakse positiivseid või negatiivseid omadusi;
- eitamine, mis tähendab tegevuse, kontrolli, tahte või eesmärgi eitamist ning pisendava või pehmendava sõnastuse kasutamist;
- legitimeerimine/delegitimeerimine, kus õigustamine/süüdistamine toimub läbi autoriteedile rõhumise, moraalireeglitele viitamise, ratsionaliseerimise või mütopoesia;
- argumenteerimine, kus kõneleja püüab esitada tõendusmaterjali, et negatiivne tagajärg on/ei ole olemas, et kahju tegija tegi seda kogemata, teadmatusest, tahtmatult, kahju tegi hoopis keegi teine, või vastupidi, et kahju tekitaja tegi seda meelega ja teadlikult;

- raamistamine, kus luuakse „päästmise narratiiv” ja kujutatakse kedagi kas kangelase, antikangelase või ohvrina;
- manipuleerimine, kus kasutatakse ära sõnumi vastuvõtja potentsiaalseid nõrkusi, eesmärgiga muuta ta manipuleerija üleskutsetele vastuvõtlikumaks, rünnatakse oponenti isikuomadusi (*argumentum ad hominem*), süüdistatakse oponenti silmakirjalikkuses (*tu quoque*) või süüdistatakse ohvrit;
- teema vahetamine, kus süüdistusohu alla sattunud kõneleja võib püüda avalikkuse tähelepanu mujale juhtida.

Nii süüdistavate kui süüd vältivate sõnavõtude ja tekstide puhul peab arvestama vähemalt kahe nende analüüsimist raskendava asjaoluga (Hansson, 2018b: 232). Esiteks võivad vaidluse käigus kõlavad väited olla esitatud varjatult ehk nii süüdistaja kui ka süüst hoiduja võivad öelda, et miski on süüdistamisväärne või mitte, esitamata sealjuures ühtegi põhjendust. Samuti võib varjatuks jääda süüdistatav. Mõlemal juhul arvestab sõnumi edastaja sellega, et lugeja/kuulaja piltlikult öeldes täidab ise lüngad ehk loob vastavalt kontekstile seose, mille abil ta saab aru, millistele põhjendustele sõnumi edastaja toetub või keda süüdistatakse (Hansson, 2018b: 232). Näiteks, kui Isamaa esimees Helir-Valdor Seeder ütleb, et „inimeste hirmutamine, et riikide otsustusõiguse kasutamine tähendab isolatsiooni ja soovitusel, et Eesti peaks valimiseelsel ajal lõpetama riigisisese arutelud rahvusvahelistel ja välispoliitilistel teemadel on ohtlikud ja võõrutavad inimesed aktiivsest poliitikast” (Koorits, 2018a), siis jääb varjatuks, kelle pihta süüdistus inimeste hirmutamise ja ohtlike seisukohtade esitamisest on suunatud. Lugeja mõistab, kes on süüdistuste adressaadid, siis, kui ta tunneb vaidluse osalisi ehk konteksti ning kes on Seederi nimetatud seisukohtadega esinenud. Selle raskendava asjaolu ületamiseks kirjeldan iga analüüsitava tekstinäite puhul konteksti, millesse see asetub. Tundes konteksti ja sõnavõtte, mis on toimunud enne analüüsitavat tekstinäidet, on võimalik luua seosed kaudselt kirjeldatava teo või tegutseja ning reaalse teo ja tegutsejate vahel. Näiteks kirjeldan seda, kuidas Sven Mikseri ja Kersti Kaljulaidi esitatud süüdistused on seostatavad Mart Helme ja Helen Hääle sõnavõttudega.

Teine analüüsi raskendav asjaolu on see, et vaidluse osalised võivad luua argumendijadasid (Hansson, 2018b: 233). Nii süüdistajad kui ka süüst hoidujad võivad kõigepealt põhjendada seda, millised arusaamad teatud nähtusest on õiged või valed ning alles seejärel esitada väite selle kohta, kas midagi tuleks või ei tuleks teha (Hansson, 2018b: 233). Ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidluse käigus toimusid ala-vaidlused selle üle, mis on rahvusvaheline

tavaõigus, millised on olnud erakondade varasemad seisukohad rände küsimuses, kuidas tuleks ränderaamistikku menetleda jne. Kõikide nende ala-vaidluste äratundmine raskendab analüüsiprotsessi. Selle raskuse ületamiseks jagan oma analüüsis käsitletavat juhtumid väiksemateks temaatilisteks osadeks ehk n-ö süüdistusliinideks, mille abil on lihtsam mõista, millised ala-vaidlused ränderaamistikuga liitumise debati kontekstis toimusid.

3.2 Valim

Viisin andmete kogumiseks läbi otsingu Eesti suuremates uudisteportaalides ERR Uudised, Postimees ja Delfi, kasutades märksõna „rände” avatud otsingut. Piirasin oma otsingut esialgu 2018. aasta novembriga, sest Eestis tõusis ränderaamistiku teema esile pärast ajakirjanik Marti Aaviku 8. novembri 2018 Postimehes avaldatud artiklit (Aavik, 2018). Hiljem laiendasin konteksti tajumiseks otsingut tervele 2018. aastale, et leida üles artiklid, mis puudutasid teiste riikide käitumist ränderaamistiku toetamise küsimuses.

Meediatekstide läbitöötamisel otsisin üles arvamused originaalallikad juhul, kui meediateksti tuli välja, et need on kõigepealt esitatud näiteks Facebookis, pressikonverentsil või pressiteates. Kui meediateksti on sõnavõtt esitatud samal kujul nagu originaalallikas, siis originaalallikat valimisse lisatud ei ole. Lisaks sellele piirasin originaalallikate otsimist analüüsitava valikusse jõudnud tekstidega (Lisa 1).

Koondasin kõik leitud allikad ühte tabelisse (Lisa 2), kus on märgitud teksti avaldamise kuupäev, pealkiri, toon (süüdistav, kaitsev, neutraalne) ning viide. Kokku on valimis 512 teksti: 202 Delfist, 189 Postimehest ja 114 ERR-ist. Seitsmel juhul olen üles otsinud originaalallika Facebookist, kodulehelt või stenogrammist.

Tekste läbi töötades märkisin tabelisse, kas nendes esines esmasel vaatlusel süüdistavaid või süüst hoiduvaid (kaitsvaid) võtteid või oli tekst neutraalne. Kui tekstides esines nii süüdistavaid kui süüst hoiduvaid võtteid, märkisin tabelisse mõlemad (süüdistav / kaitsev). Märkisin teksti süüdistavaks, kui selles esines kõneisiku poolt otsekõnes mõne isiku, tegevuse või nähtuse negatiivsena kujutamist. Märkisin teksti kaitsvaks ehk süüst hoiduvaks, kui selles esines kõneisiku poolt otsekõnes mõne isiku, tegevuse või nähtuse positiivsena kujutamist.

Neutraalseks märkisin sellised tekstid, milles ei esinenud otsekõnet, hinnangulisi seisukohti või kus üks kõneisik (näiteks õigusekspert) kirjeldas mõnda tegevust või nähtust esitades selgelt nii poolt kui ka vastuargumente. Esmasel vaatlusel tuvastasin 243 süüdistamist, 142 süüst hoidumist ja 69 nii süüdistamist kui süüst hoidumist sisaldavat teksti. 192 teksti võib pidada neutraalseks.

Tekstivalimis on ränderaamistiku debati olulisematest kõneisikutest meedias tsiteeritud või nende arvamuskirjed avaldatud Urmas Reinsalu 28, Helir-Valdor Seederit 32, Sven Mikserit 38, Jevgeni Ossinovskit 31, Jüri Ratast 60, Mart Helmet 21, Kaja Kallast 25 ja Kersti Kaljulaidi 15 korda.

Erakordselt suure mainimiste arvuga paistab silma Jüri Ratas. See on seletatav tema peaministri positsiooniga, millest tulenevalt küsis meedia tema arvamust suuremas osas ränderaamistikuga seotud vaidlusküsimustes, isegi kui vaidluse peamised osalised olid tema valitsuspartnerid. Lisaks sellele oli Ratas ka ise süüdistusalune valitsusjuhina mitte toime tulemisel.

Valisin tekstivalimi seast 20 teksti, mida järgmises peatükis analüüsin. Lähtusin tekstinäiteid valides sellest, et esindatud oleksid kõik olulisemad süüdistusliinid, enim silma paistnud poliitikud ja parlamendierakondade juhid (v.a Vabaerakond). Lisaks valisin üksikud tekstid, mille keelekasutus ja kasutatud süüdistamise või süüst hoidumise võtted olid erakordselt ilmekad ja kõnekad. Sellised on näiteks Mart Luige (Tekst XVII) ja Helen Hääle (Tekst VIII) tekstinäited. Kui eelnevate kriteeriumite alusel ei moodustunud süüdistava ja süüst hoiduva teksti paari, siis otsisin valimist eraldi teksti, mis sobiks juba olemasoleva teksti kõrvale.

Ühte Kersti Kaljulaidi teksti analüüsin kahe erineva süüdistusliini kontekstis. Veel on kõneisikutest analüüsi osas esindatud Sven Mikser nelja tekstinäitega, Urmas Reinsalu ja Jevgeni Ossinovski kahe ning Jüri Luik, Kaja Kallas, Jüri Ratas, Eerik-Niiles Kross, Mart Luik, Marko Mihkelson, Mart Helme, Helen Hääl, Marina Kaljurand ja Helir-Valdor Seeder kõik ühe tekstinäitega.

Annan lühikese ülevaate igast kõneisikust, kelle teksti järgmises peatükis analüüsin. Esitlen neid ametites, mida nad kandsid 2018. aasta novembris, ja järjekorras, milles nende tekstinäited järgmises peatükis esinevad.

- **Marko Mihkelson** on riigikogu väliskomisjoni esimees ja Reformierakonna liige. Parlamendis oli ta nõ aknaalune saadik ehk fraktsioonitu, sest oli XIII riigikogu koosseisu ajal lahkunud erakonna Isamaa eelkäijast IRL-ist.
 - **Sven Mikser** on välisminister, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige ja endine esimees. Ta on endine riigikogu liige ja kaitseminister
 - **Urmas Reinsalu** on justiitsminister, Isamaa erakonna liige ja endine esimees. Ta on endine riigikogu liige ja kaitseminister.
 - **Marina Kaljurand** on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liige, pikaegne diplomaat ning aastatel 2015-2016 Reformierakonna valitsuses sama erakonna valitsusdelegatsiooni välisminister. Aastal 2016 oli Kaljurand üks peamisi pretendente Vabariigi Presidendi ametikohale.
 - **Mart Helme** on EKRE esimees ja riigikogu liige.
 - **Helen Hääl** on advokaat ja Isamaa erakonna liige. Riigikogusse ega valitsusse ta ei kuulu.
 - **Kersti Kaljulaid** on Eesti Vabariigi president. Ta valiti ametisse 2016. aastal pärast seda, kui ükski eelnevatest kandidaatidest toetust ei leidnud. Ta on kuulunud Isamaa erakonna eelkäijasse Isamaaliitu.
 - **Helir-Valdor Seeder** on Isamaa erakonna esimees, riigikogu liige ning endine põllumajandusminister.
 - **Jüri Luik** on Isamaa erakonna liige, kaitseminister, endine välisminister ja pikaegne diplomaat.
 - **Jevgeni Ossinovski** on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees, Riigikogu liige, endine haridus- ja teadusminister ning tervise- ja tööminister.
 - **Eerik-Niiles Kross** on Riigikogu liige ja kuulub Reformierakonda. Aastatel 2011–2014 kuulus Isamaa erakonna eelkäija IRL-i ridadesse. Ta on pikaegne riigiteenistuja ja julgeolekuekspert.
 - **Mart Luik** on Isamaa erakonna liige ja Tallinna linnavolikogu aseesimees.
 - **Kaja Kallas** on Reformierakonna esimees, endine Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liige.
 - **Jüri Ratas** on Eesti Vabariigi peaminister ja Keskerakonna esimees, endine riigikogu liige ja Tallinna linnapea.
- (Riigikogu..., 2020d; Vabariigi..., 2020).

4. ANALÜÜS

Järgnevas peatükis analüüsisin tekstinäited, mis sisaldavad ilmekaid näiteid süüdistamisest ja süü vältimisest. Kokku on peatükis 20 erinevat tekstinäidet (Tekst XI esineb kahe süüdistusliini all). Jaotan analüüsi sarnase sisuga süüdistuste kaupa alapeatükkidesse, mida nimetan „süüdistusliinideks”. Iga süüdistusliini puhul on esitatud vähemalt ühe süüdistava ja ühe süüst hoiduva tekstinäite analüüs. Annan igale süüdistusliinile pealkirja, mis võtab kokku selles esinevate süüdistuste sisu - näiteks „Valitsus pole parlamenti kaasanud” ja „Poliitikut hirmutavad rahvast”. Süüdistusliinid on esitatud üldiselt sellises järjekorras nagu nad debati käigus esile kerkisid. Et mitmed süüdistusliinid kattusid ajaliselt ning neil ei olnud konkreetset lõppu, ei ole tekstinäited rangelt kronoloogilises järjekorras. Selline süüdistuste ja õigustuste sisuline jaotus ja kronoloogiline esitusviis aitab siiski jälgida debati arengut ja ka seda, millises järjekorras erinevaid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutati. Lähtun tekstide analüüsides Hanssoni (2015 ja 2018a) loodud süüdistamise ja süü vältimise võtete analüüsiraamistikust.

4.1 Valitsus pole parlamenti kaasanud

Pärast seda, kui Tartu Ülikooli rahvusvahelise õiguse professor Lauri Mälksoo 6. novembril 2018 oma isiklikul Facebooki lehel ja Postimehe ajakirjanik Marti Aavik 8. novembril Postimehe arvamusrubriigis ränderaamistikule tähelepanu olid juhtinud, võttis selles küsimuses sõna riigikogu väliskomisjoni esimees Marko Mihkelson. Ta saatis välja pressiteate, mille avaldasid kõik suuremad meediaväljaanded ning milles nimetas parlamendi kõrvalejätmist ÜRO migratsioonipakti arutelust lubamatuks. Oluline on märkida, et valitsus ei rikkunud ränderaamistiku küsimuses menetlusnorme, kuna tegemist pole välislepingu, vaid sisult poliitilise deklaratsiooniga (Sven Mikseri..., 2018; Kolk, 2018; Välisministeeriumi..., 2018).

Tekst I

- 1 Kummaline on see, et valitsus on parlamendist peaaegu täielikult mööda läinud ja
- 2 pole omal initsiatiivil soovinud nii olulise leppe detaile avada. [...] Migratsioon on
- 3 raputanud kogu Euroopat ja seepärast on äärmiselt oluline teemat põhjalikult

- 4 käsitleda. Alles pärast argumentide ära kuulamist ja debatti on võimalik otsustada, kas
5 Eesti ühineb leppega või mitte. [...] Eesti on parlamentaarne riik ja see debatt on vaja 6
kas või viimasel minutil ära pidada (Riigikogu..., 2018b).

Mihkelson kasutab valitsuse tegevuse kirjeldamiseks sõna „kummaline”. Eesti Keele Instituudi veebisõnaraamatu järgi on „kummaline” omadussõna, mida kasutatakse nähtuse kohta, mis on „ebatavalise, iseäraliku või veidrana tunduv, hämmastust või võõrastust tekitav” (Sõnaveeb, 2020a). Iseloomustades valitsuse tegevust ränderaamistiku menetlemisel just selle sõnaga, esitab Mihkelson valitsuse suunas süüdistuse varjatult, eeldades, et lugeja peab kummaliselt käituvat valitsust süüdistamisväärseks.

Arvestades, et Mihkelson on pikaajaline riigikogu väliskomisjoni liige ja mitmekordne komisjoni esimees (Riigikogu..., 2020c), võib eeldada, et ta tunneb hästi nii ÜRO toimimismehhanisme kui ka rahvusvaheliste dokumentide menetlemise korda Eestis. Seega võib Mihkelsoni süüdistus, et valitsus on ränderaamistiku menetlemisega parlamendist mööda läinud, olla mitte sisuliselt põhjendatud, vaid selle taga võib olla tema kui opositsioonipoliitiku soov valitsust halvast valguses ja süüdistamisväärseks näidata.

Sõna „kummaline” kasutamine võib viidata sellele, et Mihkelson hoidub valitsust otsesõnu ja kindlas kõneviisis süüdistamast, kuna ränderaamistikku pole menetletud ebaseaduslikult, vaid pigem on rikutud head tava. Seda võib tõlgendada kui tegevuse delegitimeerimist, näidates, et eksitused on traditsiooni vastu (van Leeuwen, 2007:96).

Ridadel 1–2 raamistab Mihkelson valitsuse kui omaette tegutseva organi, kellel puudub soov ja initsiatiiv parlamenti kaasata. Valitsus on selles raamistuses ebademokraatlik, sest ei soovi rahva esinduskoguga vabatahtlikult koostööd teha.

Ridadel 2–4 esitab Mihkelson oma süüdistusele põhjenduse. Ta kasutab sõna „raputanud” metafoorina, et näidata migratsiooni maavärinana, mis on puudutanud mitte ainult Eestit vaid tervet Euroopat. Sellega lisab ta kaalu oma süüdistusele, et valitsus on parlamendist mööda läinud ja omapäi tegutsenud, samas kui küsimuse all on midagi, mis on võrreldav looduskatastroofiga ja puudutab seega kõiki Eesti inimesi.

Kui ridadel 1–2 näitab Mihkelson valitsust ebademokraatlikuna, siis ridadel 4–6 esitab ta vastukaaluks demokraatliku raamistuse, näidates ennast sedasi demokraatlikuna. Sealjuures ei anna ta vastust, kas Eesti peaks ränderaamistikuga ühinema või mitte, vaid jätab mõlemad võimalused avatuks. Sellega loob ta olukorra, kus tema sõnavõtt ei asetu mitte ränderaamistiku poolt-vastu debatti, vaid valitsuse poolt-vastu debatti, ehk ränderaamistik on siinkohal ainult vahend valitsuse kui poliitilise oponendi süüdistamiseks.

Real 5 rõhutab Mihkelson riigikogu autoriteeti, viidates, et „Eesti on parlamentaarne riik”. Sellega tugevdab ta oma varjatult esitatud süüdistust, et valitsus on käitunud ebademokraatlikult.

Real 6 annab Mihkelson oma raamistustele ajalise mõõtme, näidates olukorda, kus ränderaamistikuga liitumise küsimus on arutelu all alles kuu aega enne selle heakskiitmist ÜRO-s, kui viimast minutit. Selle metafooriga tugevdab ta ühelt poolt oma valitsuse pihta suunatud süüdistust – valitsuse initsiatiivituse tõttu toimub arutelu nii hilja – aga näitab ka ennast otsustava tegutsejana, kes on valmis sellest hoolimata olukorda päästma.

Mihkelsoni süüdistusele vastas välisminister Sven Mikser 9. novembril 2018 Facebookis, kus ütles, et väliskomisjoni esimehe süüdistused on alusetud.

Tekst II

- 1 Kui väliskomisjoni esimees tunneb ennast senisest arutelust kõrvalejäetuna, siis
- 2 ilmselt põhjusel, et juba 13. märtsil komisjonis toimunud arutelu ei juhatanud tema,
- 3 vaid komisjoni aseesimees Keit Pentus-Rosimannus, kes muide, nagu protokollist
- 4 nähtub, tunnustas ministeeriumi info jagamise eest. Mina ise rõhutasin siis ja rõhutan 5 täna, et raamistik on mittesiduv dokument (Sven Mikseri..., 2018).

Mikser püüab näidata, et probleem ja seega ka Mihkelsoni esitatud süüdistus parlamendist mööda minemises pole tingitud sellest, et valitsus oleks teinud tõepoolest midagi süüdistamisväärset, vaid sellest, et väliskomisjoni esimees Mihkelson tunneb ennast isiklikult kõrvalejäetuna. Seda võib tõlgendada *argumentum ad hominem* manipulatsioonivõttena ehk vastase isiku ründamisena, sest Mikser püüab kaudselt näidata, et probleem on Mihkelsoni isikus, mitte milleski muus.

Real 2 eitab Mikser probleemi olemasolu, viidates sellele, et väliskomisjon on ränderaamistiku küsimust varem arutanud. Seega ei tohiks Mihkelsoni süüdistusel, et valitsus on parlamendist mööda läinud, alust olla.

Ridadel 3–4 kujutab Mikser enda juhivat välisministeeriumit positiivses valguses, viidates sellele, et tema ministeeriumit on hoopiski ränderaamistiku tutvustamise eest tunnustatud. Mikser näitab Mihkelsoni teadmatuna, viidates sellele, et ta pole kursis, et ränderaamistikku väliskomisjonis tema äraoleku ajal tutvustati. Nii püüab Mikser süüd vältida, näidates süüdistajat ebakompetentsena.

Ridadel 4–5 näitab Mikser ränderaamistikku vähekaalukana ja kohustusi mitte kaasa toovana. Seda võib tõlgendada kui ennetavat vabandust süüdistustele, et dokumendi toetamine toob kaasa Eesti suveräänsuse vähenemise ja lubab riiki immigrante.

Lisaks eelpool toodud näites kasutatud võtetele rakendab välisminister Mikser 12. novembril, kolm päeva pärast esimest sõnavõttu, parlamendist mööda minemises süü vältimiseks vaidluse võitmise strateegiat ehk püüab süüst hoiduda läbi mõjusate vabanduste ja põhjenduste esitamise.

Tekst III

- 1 Tegemist ei ole ei rahvusvahelise õiguse mõttes ega Eesti siseriikliku õiguse mõttes
- 2 rahvusvahelise lepinguga. Ei ole selline raamistik õiguslikult siduv dokument,
- 3 rahvusvaheline leping ja ei vaja seega Eesti parlamendi ratifitseerimist, mis muidugi
- 4 ei tähenda, et raamistiku sisu üle ei võiks mõtteid vahetada ja poliitilist üksmeelt
- 5 otsida (ERRi ..., 2018).

Mikser konstrueerib ridadel 1–3 argumendi, milles kasutab välistamist ehk ütleb, mis ränderaamistik ei ole. Nii esitleb ta järeldust, et parlamendil polegi põhjust ränderaamistiku üle arutamist nõuda. Ridadel 3–5 näitab Mikser ennast suuremeelsena, andes mõista, et kuigi ränderaamistiku üle pole põhjust arutada, on ta selleks siiski valmis.

Mikseri vastused on näide sellest, kuidas üks poliitik võib samale süüdistusele vastamisele erinevalt läheneda. Esimene näide pärineb süüdistusega samast päevast, kus sel teemal polnud avalikkuses palju seisukohti avaldatud. Siis õigustas Mikser ennast läbi Mihkelsoni isiku

halvustamise, näidates teda tema juhitava komisjoni tööga mitte kursis olevana ja seega ebakompetentsena. Teise näite puhul on välisminister lähenemist muutnud ja ei püüa süüst hoiduda enam läbi süüdistaja isiku ründamise, vaid soovib vaidlust hoopis omadel tingimustel võita probleemi pisendades ja väites, et ränderaamistiku küsimuses pole menetlusnormide vastu eksitud. Kui Hansson on kirjeldanud probleemi eitamist, millele järgneb vasturünnak, mille hulka võib kuuluda süüdistaja isiku ründamine (Hansson, 2015: 309), siis siin on need süüst hoidumise võtted kasutuses teistpidi – süüdistaja isiku ründamisele järgneb probleemi eitamine.

Seda, et süüst hoidumiseks kasutatakse esmajärjekorras süüdistaja isiku ründamist, võib pidada manipuleerivaks käitumiseks. Vaidlus ei käi sellisel juhul mitte ideede, vaid vaidlusosaliste isikuomaduste üle.

Nii Mihkelson kui Mikser kasutasid oma sõnavõttudes eelkõige tegude ja tegutsejate negatiivsena kujutamise võtet, mis näitab, et juba vaidluse varajases faasis pöörasid selles osalejad rohkem tähelepanu üksteise süüdistamisväärsetena näitamisele, kui ränderaamistiku sisu üle arutamisele.

4.2 Ränderaamistiku pooldajad tahavad Eesti suveräänsust ära anda

Ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidluse esimestel päevadel kujunes liitumise vastaste sõnavõttudes ja avaldustes välja süüdistusliin, et ränderaamistikuga liitudes piiraks Eesti oma suveräänsust migratsioonipoliitika kujundamisel. Sellele viitasid ränderaamistikule esimeste seas tähelepanu juhtinud Postimehe arvamustoimetaja Marti Aavik oma 8. novembri 2018 arvamusartiklis (Aavik, 2018) kui ka Tartu Ülikooli rahvusvahelise õiguse professor Lauri Mälksoo oma 6. novembril 2018 Facebookis ja hiljem erinevates meediakanalites refereeritud postituses (Mälksoo, 2018).

Süüdistust Eesti suveräänsuse äraandmises kasutama hakanud poliitikud tõid vaidlusesse mõiste „rahvusvaheline tavaõigus”, mille tähenduse ja mõju üle Eesti otsustusõigusele oma

migratsioonipoliitika kujundamisel keskenduti olulisel määral ka käesoleva süüdistusliini alla mahtuvates tekstides.

Rahvusvahelise tavaõiguse näol on tegemist omamoodi riikide kokkuleppega, kus õigusnorm tuletatakse riikide järjepidevatest tegudest ja väljaütlemistest. Rahvusvahelise tavaõiguse oluliseks erinevuseks võrreldes rahvusvahelise lepinguõigusega on, et tavaõigus kehtib üldjuhul kõigile riikidele, samas kui leping kehtib ainult selle osapoolte suhtes. Kui riik tugineb vaidluses lepingule, peab ta tuvastama, kas vastaspool on konkreetse lepinguga seotud. Tavaõiguse puhul aga piisab, kui tuua välja, et vastav norm eksisteerib tavaõiguses, ning seda, kas vastaspool on konkreetset normi sõnaselgelt aktsepteerinud või osalenud praktika loomisel, tõendama ei pea (Thirlway, 2014: 56, viidatud Tudelep, 2017: 9–10 kaudu).

10. novembril 2018 võttis ränderaamistikuga liitumise vaidluses esmakordselt avalikult sõna justiitsminister Urmas Reinsalu, kes viitas kohe nii Eesti suveräänsuse äraandmise ohule kui ka rahvusvahelisele tavaõigusele. Alljärgnev tekstilõik pärineb samal päeval Eesti Päevalehes avaldatud arvamuseartiklist.

Tekst IV

1 Minu palvel ei langetanud valitsus märtsis otsust Eesti positsioonide kohta samal
2 istungil, vaid katkestas arutelu. Järgmisel istungil, et turvata Eesti suveräänsust oma
3 migratsioonipoliitika üle otsustamisel, lisati minu ettepanekul Eesti positsioonidesse
4 põhimõtted, et lepe ei tohi luua uut rahvusvahelist tavaõigust ning et see lepe ei tohi
5 kaasa tuua riikidele ühtki täiendavat kohustust ning vajadust muuta seadusi (Reinsalu, 2018a).

Reinsalu tekst on samaaegselt nii süüd vältiv kui ka oma tegevust positiivselt kujutav. Justiitsminister lähtub siin eeldusest, et Eesti suveräänsus on positiivne nähtus, mis väärrib kaitsmist, ning selle äraandmine on negatiivne ja süüdistamist vääriv.

Ridadel 1 ja 3 kasutab Reinsalu kahel korral isikulist asesõna, et viidata enda tegevusele ränderaamistiku arutelu peatamisel ja Eesti suveräänsust kaitsva seisukoha lisamisel. Sellega

hoidub Reinsalu võimalikest ränderaamistikuga seotud süüdistustest valitsuse kui terviku aadressil, sest ta tõstab enda tegevuse ülejäänud valitsuse seast esile.

Samal ajal loob Reinsalu raamistuse, kus ränderaamistiku suhtes kriitiline olemine ja selle takistamine on tunnustamist vääriv tegevus ning selle poolt olemine Eesti suveräänsust ohustav ehk süüdistamisväärne.

Asetades Reinsalu sõnavõtu laiemasse konteksti, kus Eestis oli viimaseks suuremaks rändeteemaliseks vaidluseks 2015. aasta Euroopa rändekriis ja sellega seotud pagulaskvootide küsimus, võib ministri viiteid kohustustele tõlgendada kui seose loomist toonase aruteluga. Sellest tulenevalt esitab Reinsalu rahvusvahelist tavaõigust, kohustusi ning vajadust seadusi muuta selliselt, et need ohustavad Eesti suveräänsust ning on seostatavad varasema rändeteemade Eesti kontekstiga.

Rahvusvaheline tavaõigus ja Eesti suveräänsus migratsioonipoliitikas on Reinsalu poolt nähtustena esitatud selliselt nagu esimene ohustaks teist ning rahvusvahelise tavaõiguse teket tuleks antud juhul takistada. Sellega loob Reinsalu tõlgendusraami, kus rahvusvaheline tavaõigus on negatiivne nähtus, sest ohustab Eesti suveräänsust, ränderaamistik loob rahvusvahelist tavaõigust ning ränderaamistiku pooldajad on ühtlasi rahvusvahelise tavaõiguse pooldajad, järelikult Eesti suveräänsuse äraandmise pooldajad ja seega süüdistamist väärivad.

15. novembril 2018 toimus vabariigi valitsuse pressikonverents, kus osalesid teiste seas ränderaamistikuga liitumise vastasele positsioonile asunud justiitsminister Reinsalu ja liitumist pooldanud välisminister Mikser. Pressikonverents toimus vahetult enne valitsuse kabinetinõupidamist, kus Isamaa ministrite vastuseisu tõttu ränderaamistikuga liitumine toetust ei leidnud. Justiitsminister Reinsalu põhjendas pressikonverentsil oma vastuseisu dokumendiga liitumisele, viidates taas tavaõigusele.

Tekst V

1 Tegelikult Justitsministeerium pöördus ka väliseksperdi poole.

[...]

2 Selle analüüsi koostasid vandeadvokaat Allar Jõks, endine õiguskantsler, ja advokaat

3 Maria Pihlak. Ja see analüüs ei põhine mitte tunnetusel, kuidas ma paberit loen. See

4 analüüs põhineb põhjalikul rahvusvahelise õiguse allikate ja selle leppe

5 ettevalmistamisel osalenud institutsioonide esindajate kommentaaridel, kuidas seda
6 leppe tähendust ette kujutatakse.

[...]

7 Aga selle leppe suhtes see analüüs rõhutab selgelt, et ränderaamistik võib luua uut
8 rahvusvahelist õigust, muutudes osaks tavaõiguseks (*sic!*) (Vabariigi valitsuse...,
2018).

Reinsalu lähtub siin enda varasemalt loodud raamistusest, et rahvusvaheline tavaõigus on negatiivne nähtus, sest piirab Eesti suveräänsust. Sellest tulenevalt püüab ta näidata, et ränderaamistik loob rahvusvahelist tavaõigust ja on seeläbi samuti negatiivne.

Reinsalu kasutab eksperdi autoriteedile toetumise võtet, et oma seisukohale kaalu lisada. Selliselt näitab ta, et vastuseis ränderaamistikule ei tulene ainult tema enda arvamusest, et dokument võib saada osaks rahvusvahelisest tavaõigusest ja ohustada seeläbi Eesti suveräänsust, vaid seda toetavad ka autoriteetsed eksperdid. Ridadel 2 ja 3 nimetab Reinsalu ka konkreetseid eksperdid koos nende ametitiitlitega, andes sellega ekspertidele veel lisakaalu. Lisaks sellele loob Reinsalu eksperte nimeliselt nimetades mulje läbipaistvusest, mis legitimeerib tema ränderaamistiku vastast seisukohta.

Ridadel 3–5 konstrueerib Reinsalu vastandumise, kus ühel pool on need, kelle arvamus ränderaamistiku kohta põhineb „tunnetusel”, mida siin võib tõlgendada kui meelte abil tehtud oletusi, ning teisel pool need, kes toetuvad „allikatele” ja „kommentaaridele” ehk empiirilistele allikatele väljaspool iseenda subjektiivset arvamust. Sellise vastanduse loomisega legitimeerib Reinsalu enda seisukohta, näidates seda teadusliku ja süsteemsena, ning delegitimeerib nende seisukohta, kes ütlevad, et ränderaamistik ei too Eestile kaasa õiguslikke tagajärgi, sest nende seisukoht ei ole süsteemne ja teaduslik, vaid tunnetuslik.

Ridadel 7 ja 8 seob Reinsalu varem öeldu kokku, väites, et ränderaamistik saab osaks tavaõigusest ning ohustab seega, nagu tema eelnev argumentatsioon näitas, Eesti suveräänsust.

Kui 10. novembri arvamuskirjeldus viitas Reinsalu konkreetsetele tegevustele ja rollile ränderaamistikule vastu seistes, siis 15. novembri pressikonverentsi sõnavõtt rõhub Reinsalu ekspertide arvamusele. Selle põhjus võib olla, et kui 10. novembril lähtus Reinsalu eeldusest, et ränderaamistiku vastu olemine on tunnustamist vääriv tegevus, siis 15. novembriks oli

ränderaamistiku vastaseid ka erineval moel süüdistatud. Oma seisukohtade läbi ekspertide autoriteedi legitimeerimist võib pidada Reinsalu strateegiaks nendest süüdistustest hoidumiseks. Samal ajal võib ekspertide autoriteedile toetumist tõlgendada ka kui ränderaamistiku vastaste seisukohtade legitimeerimist ja pooldavate seisukohtade delegitimeerimist ning seeläbi pooldajate kujutamist süüdistamisväärsetena, sest nad soovivad Eesti suveräänsust ära anda.

Sarnaselt Reinsalule legitimeeris oma seisukoha läbi autoriteedi ka sotsiaaldemokraatide liige Marina Kaljurand. Antud tekstilõik on pärit sotsiaaldemokraatide siselisti saadetud kirjast, mille Delfi 23. novembril 2018 avaldas.

Tekst VI

1 Olen hariduselt jurist ja olen töötanud aastaid erinevates ÜRO komisjonides ning
2 nõustan ka praegu ÜRO peasekretäri digikoostöö valdkonnas. Olen osalenud paljudel
3 läbirääkimistel ÜROs ja kaitsnud Eesti seisukohti. Seepärast julgen väita, et minu
4 teadmised ja kogemused ÜRO dokumentidest ja protsessidest on paremad kui nii
5 mõnelgi teisel ränderaamistiku kohta sõna võtnud juristil. Ja minu seisukoht on väga
6 selge: ÜRO ränderaamistik ei too Eestile ühtegi lisakohustust, ei riku Eesti
7 suveräänsust, ei sunni Eestit muutma oma seadusi, ega too Eestisse ühtegi migranti
(Koorits, 2018b).

Kaljurand toetub siin iseenda autoriteedile, kirjeldades oma haridust ja erialast kogemust, mis viitavad tema asjatundlikkusele ÜRO alal. Sellega püüab Kaljurand näidata enda ränderaamistikku toetavat seisukohta kaalukamana selle vastastest, ka ekspertidest kellele viitas oma sõnavõtus Urmas Reinsalu.

Oma isiklikule autoriteedile rõhudes vastab Kaljurand nii Eesti suveräänsuse äraandmise süüdistusele kui ka immigratsiooni toetamise süüdistusele (vaata peatükki 4.3), mis mõlemad selleks hetkeks ränderaamistikuga liitumise vaidluses selle vastaste poolt esitatuna kõlanud olid. Ridadel 6 ja 7 eitab Kaljurand täielikult probleemi olemasolu.

Hiljem samas tekstis teeb Kaljurand ränderaamistikuga liitumise vastaste suhtes ka vasturünnaku, kui kritiseerib kaitseminister Jüri Luike, kelle välispoliitiline taust on võrreldav Kaljuranna enda omaga ja keda seega võib pidada antud teemal võrreldavalt autoriteetseks,

öeldes, et too „vahetas väärtused, mille eest ta on alati seisnud, erakondliku poliitika vastu” (Koorits, 2018b). Hood (2011: 50) on kirjeldanud sellist probleemi eituse ja vasturünnaku järgnevust kui ühte vaidluse võitmise võtet, mille eesmärgiks on süüst hoidumine. Antud juhul hoidub Kaljurand Eesti suveräänsuse äraandmise ja immigratsiooni toetamise süüdistustest.

Arvestades, et Kaljuranna tekst oli algselt suunatud erakonnakaaslastele, võib seda pidada omamoodi jutupunktide etteandmiseks kõigile erakonna liikmetele, sest eelmainitud süüdistuste alla oli selleks hetkeks sattunud seoses ränderaamistikuga liitumise toetamisega Sotsiaaldemokraatlik Erakond tervikuna. Kaljurand rakendab seega oma eksperdikuvandi, millele ta antud juhul ise tähelepanu juhtis, kaitsmaks süüdistuste eest kogu erakonda.

Võrreldes eeltoodud Urmas Reinsalu ja Marina Kaljuranna tekstinäiteid, võib näha, et antud süüdistusliinis ehk Eesti suveräänsuse äraandmises läbi selle, et ränderaamistikust võib saada rahvusvahelise tavaõiguse osa, kujunes oluliseks eksperdi roll, kes kõneisiku seisukohale autoriteetsust lisas. Reinsalu kasutab selleks väliseid eksperte, kes tema seisukohaga nõustuvad, jättes sealjuures mulje, et tegu on sõltumatute ekspertidega. Kaljurand toetub iseenda eksperdikuvandile, mida ta ülaltoodud tekstinäites ka konstrueerib, viidates oma välispoliitika-alasele taustale, samal ajal teist võrreldava taustaga poliitikut Jüri Luike kritiseerides.

Sellisest eksperdi staatuse kasutamisest võib järeldada, et vaidluses, mis puudutas ränderaamistiku mõju Eesti suveräänsusele, kujunes oluliseks see, kes on piisavalt autoriteetne, et antud teemal sõna võtta. Ei Reinsalu ega Kaljuranna tekstinäidetes olnud argumentid põhjendatud lähtuvalt ränderaamistiku tekstist, vaid toetudes eksperdi autoriteedile, milles mõlemad osapooled üritasid teist üle trumbata.

4.3 Ränderaamistiku toetajad soovivad riiki immigrante lubada

Ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidluse ajal riigikogu opositsiooni kuulunud EKRE saadikud kasutasid teemat aktiivselt ära, et siduda see oma sõnumitega poliitilise eliidi ja rahvusvaheliste organisatsioonide mitte usaldamisest ja nende seostamisest massimmigratsiooniga. EKRE on ka varem tõhusalt esile tõstnud hirmu ja vandenõu

narratiive, muu hulgas narratiive immigrantide ja pagulaste sissevoolust (Lauristin ja Hansson, 2019: 35).

Eestis ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidlustes võime näha, et lisaks EKRE poliitikutele võtsid hirmu ja vandenõu narratiive kasutusele ka teiste erakondade esindajad. Isamaa liikme, advokaat Helen Hääle arvamuskirjanduses esineb samasugust hirmu ja vandenõu narratiivi nagu on kasutanud EKRE poliitikud. Helen Hääle puhul on oluline märkida, et tegu pole Isamaa juhtpoliitikuga ega ka valitsuse või riigikogu liikmega. Seega ei saa tema tekstinaite põhjal teha üldistusi kogu erakonna seisukohtade osas. Siiski on see ilmikas näide sellest, kuidas hirmutamise ja vandenõuteooriate kasutamine on levinud ka väljaspool EKRE liikmeid.

Eesti Päevaleht avaldas 10. novembril 2018 Mart Helme arvamust, milles ta süüdistab Reformierakonna liikmeid „immigratsiooni- ja pagulasvastaste pooside võtmises” ning juhib tähelepanu erakonna poliitikute varasemale tegevusele, millest järeldeb, et nende väljaütlemised seoses ränderaamistikuga on silmakirjalikud ning erakond tegelikult toetab immigratsiooni. Lisaks Reformierakonnale pöördub Helme artiklis „poliitkartelli” poole. „Poliitkartell” on metafoor, millega Helme püüab näidata, et võimuerakondade, ka varem võimul olnud Reformierakonna, vahel kehtib mingi salaliit. See on näide poliitilise eliidi umbusaldamisest, mis on samuti üks EKRE ja teiste Euroopa parempopulistlike erakondade põhinnarratiive (Lauristin ja Hansson, 2019: 35).

Alljärgnevas näites esitab Helme süüdistuse niinimetatud „poliitkartelli” vastu.

Tekst VII

- 1 Ja nüüd tahate te Eestit, mis ikka veel, ka veerand sajandit peale Nõukogude Liidu
- 2 kokkuvarisemist vaevleb tollase migratsiooni järelmite käes, üle ujutada mustade
- 3 massidega kolmandast maailmast, sest just selle legaliseerimiseks ja allkirjastanud
- 4 riikidele kohustuste määramiseks on Marrakechi leping koostatud (Helme, 2018).

EKRE esimees ja 2018. aasta novembris riigikogu liikmena tegutsenud Mart Helme kasutab siin võrdlust Nõukogude Liidu okupatsiooniga aastatel 1944–1991, et tekitada lugejas analoogia toonase sunniviisilise võõramaalaste Eestisse asustamise ja ränderaamistiku vahel, rõhudes sellega võimalikele hirmudele ja traumadele, mis lugejal sellega seoses võivad olla.

Tegemist on seega manipuleerimisvõttega. Helme näitab real 2 Eestit kui kannatajat ning süüdistab enda konstrueeritud poliitilist eliiti soovis uut immigratsioonilainet tekitada. Viidates sellele, et Eesti „vaevleb” ka veel veerand sajandit peale Nõukogude Liidu kokkuvarisemist ehk pärast viimast immigratsioonilainet, näitab Helme kui pikaajalise negatiivse mõjuga immigratsioon võib olla. See on osa ränderaamistiku toetamise negatiivsest esitlemisest.

Real 2 ja 3 dehumaniseerib Helme immigratsiooni. Olgugi, et immigratsiooni all peetakse silmas inimeste sisserännet, ei identifitseeri Helme sisserändajaid mitte inimeste, vaid „mustade massidena”, mis on näide metonüümiast. Nii „mustad” kui „massid” on siin iseseisvate sõnadena metafoorid - „mustad” mustanahaliste inimeste tähenduses ja „massid” suure hulga tähenduses. Mõlemad metafoorid ja nende koosmõjus moodustuv metonüümia on Helme tekstis lugejat hirmutavad ja võimendavad sellega süüdistust, et kujuteldav „poliitkartell” soovib immigrante riiki lubada.

Teiseks võimendab Helme real 2 oma süüdistust immigrantide riiki lubamisest sellega, et kasutab selle lubamise kohta metafoori „üle ujutama”. Samal ajal, kui ränderaamistiku tekst ja selle pooldajad räägivad korrapärasest ja reeglitel põhinevast rändest, loob Helme kujutluspildi kontrollimatust loodusõnnetusega sarnanevast protsessist. Ka väljend „kolmas maailm” on siin kasutusel metafoorina, viitamaks arengumaadele väljaspool Euroopat.

Mart Helme tekstil on kaks tasandit. Esmalt on selles süüdistus Helme enda konstrueeritud poliitilise eliidi suunas, mis justkui sooviks ränderaamistikuga liitumist toetades immigratsiooni soodustada. Teisalt on tekst lugejas hirme esile kutsuv ja seega manipuleeriv. Hirmutamise näidetel on tekstis negatiivse tähendusvarjundiga metonüümiate ja metafooride kasutamine ning võrdluspildi loomine Nõukogude Liidu tegevusega.

Sarnaselt Mart Helmele kasutab lugeja hirmudele rõhumist ka Isamaa erakonda kuuluv advokaat Helen Hääl 14. novembril 2018 Eesti Päevalehes avaldatud arvamuskirjas. Ta esitab teksti alguses punktidenäide rea väiteid, mis on põhjendamata, kuid mõjuvad oma vormist tulenevalt faktidenäide ning on seega lugejaga manipuleerivad. Muu hulgas väidab ta nendes punktides, et „sotsiaaldemokraadist välisminister on otsustanud leppe allkirjastada ilma parlamendi heakskiiduta” (süüdistus, mida lahkan teiste näidete varal peatükis 4.1) ning et „Reformierakond toetab rändeleppega liitumist” (Hääl, 2018). Sellega loob Hääl seose sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna ning hiljem tekstis esitatavate väidete vahel, mis on

mõeldud lugeja hirmudele rõhumiseks. Sotsiaaldemokraadid ja Reformierakond on seega selle arvamuse artikli kontekstis süüdistatavad immigratsiooni soosimises.

Tekst VIII

- 1 Juba järgmisel aastal vajaks ÜRO pagulasteagentuuri hinnangul ümber
- 2 asustamist 1,4 miljonit pagulast. Saksamaal on 232 elanikku ruutkilomeetri kohta, aga
- 3 Eestis on vaid 29 inimest ruutkilomeetri kohta. Euroopa Komisjon on avaldanud
- 4 uurimuse, milles on välja arvutanud, kui palju mahuks EL-i liimesriikidesse inimesi,
- 5 kui rahvastiku tihedus oleks 1000 inimest ruutkilomeeteril. Sellel eeldusel [...] oleks
- 6 Eestis ruumi 43 000 000 (43 miljonile!) elanikule! Lisaks ei saa unustada, et paktiga
- 7 liitub ka Venemaa. See annab Venemaale legaalse aluse paigutada Eestisse
- 8 kontrollimatu arv Venemaa kodanikke. Ainuüksi see teoreetiline võimalus tekitab
- 9 minus külmavärinaid (Hääl, 2018).

Hääl kasutab oma arvamuse artiklis erinevaid arvandmeid, mis loovad lugejale mulje, justkui ähvardaks Eestit erakordselt suure hulga immigrantide saabumine, millele ränderaamistikuga liitumine kaasa aitab. Oluline on märkida, et Hääl viitab sealjuures pagulastega seotud andmetele, samal ajal kui ÜRO ränderaamistik ei ole pagulasi käsitlev dokument. Sellele juhiti Eestis raamistikuga liitumise üle peetud vaidluste ajal korduvalt ka avalikult tähelepanu, näiteks tegi seda president Kersti Kaljulaid (Kersti Kaljulaidi..., 2018). Ometi jääb Hääle tekstist mulje, justkui oleksid pagulased ja ränderaamistik omavahel otseselt seotud.

Numbrid toimivad siin nagu metafoorid. „1,4 miljonit pagulast” on siin tekstis sama, mis Helme tekstis „mustad massid kolmandast maailmast” – hoomamatu ja anonüümne, ning seega hirmutav suurus.

Hääl viitab ilma kontekstita Euroopa Komisjoni tehtud uuringule pagulaste ümberpaigutamismeetmete võimalikkuse kohta (Study on..., 2010). Selles uuringus on tabel, milles on arvatatud Euroopa Liidu riikide rahvaarv juhul, kui rahvastikutihedus oleks 1000 inimest ruutkilomeetri kohta. Asetades seal Eesti kohta käiva arvu 43 miljonit ränderaamistiku vaidluse konteksti, tekitab Hääl lugejas mulje, nagu oleksid need teemad omavahel seotud ning olemas on teoreetiline võimalus, et 1,3 miljoni elanikuga Eestisse võidakse elama paigutada 43 miljonit inimest. Hääl kasutab siin kahte parempopulistide seas levinud narratiivi – massiimmigratsiooni ohtu ja Euroopa Liidu ülimumspüüdlusi (Lauristin ja Hansson, 2018: 35).

Ridadel 6–8 kasutab Hääl ka Eesti poliitikas levinud Venemaa ohu narratiivi, et näidata, millist ohtu väidetavad immigratsiooni pooldajad endast kujutavad. Väide, et Venemaal on ränderaamistikust tulenevalt võimalik Eestisse oma kodanikke paigutada, on esitatud kindlas kõneviisis. Järgmises lauses olev viide teoreetilisele ei ole selgelt eelmise lause kohta käiv ning lugeja võib tõlgendada väidet Venemaa elanike Eestisse paigutamise kohta kui fakti.

Ülalolev tekstinäide on lugejaga manipuleeriv, sest seob omavahel kokku teemasid ja andmeid, mis pole omavahel otseselt seotud, nagu pagulaste küsimus, globaalne ränderaamistik ja Euroopa Liidu uuring pagulaste ümberpaigutamise mehhanismide võimalikkuse kohta. Samuti on Hääl üle võtnud parempopulistide narratiivid nagu massiimmigratsiooni oht ja Euroopa Liidu püüd ülimuslikkusele rahvusriikide üle, mida Eestis on peamiselt kasutanud EKRE poliitikud. Et Hääl nimetab oma artiklis eelnevalt ränderaamistiku pooldajatena sotsiaaldemokraate ja Reformierakonda, võib tema tekstist järeldada, et ta soovib näidata neid parteisid süüdistamisväärsena immigratsiooni pooldamises.

26. novembril 2018 Postimehes ilmunud arvamusartiklis lükkas välisminister Sven Mikser muu hulgas ümber väite nagu sooviks ränderaamistiku pooldajad riiki massiliselt immigrante lubada ja nagu selleks eksisteeriks vandenõu.

Tekst IX

- 1 Eestis ei ole ühtegi poliitilist jõudu ega minu teada ka muud mõju- või huvigruppi,
- 2 kes sooviks Eesti senist sisserändepoliitikat oluliselt lõdvendada või asustada siia
- 3 massiliselt migrante. Selliste hirmsate plaanidega «globalistide vandenõu» ei
- 4 eksisteeri ka väljaspool Eestit, ei George Sorosi kontoris ega kusagil mujal (Mikser, 2018).

Mikser kasutab massiimmigratsiooni toetamise süüdistustele vastamiseks eitamise võtet. Ridadel 1–3 esitatud väide on kindlas kõneviisis ja vastupidine Mart Helme tekstis olnud väitele, et ränderaamistiku pooldajad soovivad Eestisse massiliselt immigrante lubada.

Ridadel 3 ja 4 olevat lauset võib tõlgendada kui katset naeruvääristada selliste süüdistavate tekstide autoreid nagu eelpool toodud Helme ja Hääl ning liigitada nende süüdistused vandenõuteooriate hulka. „Globalistide vandenõu” ja George Sorosi roll selles on levinud

motiivid erinevates vandenõuteooriates (Rachman, 2017). Asetades need levinud motiivid kõrvuti ränderaamistiku üle peetud vaidluses esitatud süüdistustega immigratsiooni toetamises, loob Mikser nende kahe vahel analoogia ning püüab sellega näidata, et süüdistused massiimmigratsiooni toetamises on sama naeruväärsed kui nimetatud vandenõuteooriad.

Antud väljavõte Mikseri aramusartiklist on näide süü vältimisest läbi vasturünnaku. Mikseri väide immigratsiooni pooldavate poliitiliste jõudude puudumisest on esitatud sama kindlas kõneviisis kui eelnevalt käsitletud Mart Helme süüdistus. Mikseri näide levinumatest vandenõunarratiividest ja nende toomine ränderaamistiku vaidluse konteksti on püüe vähendada süüdistajate autoriteetsust ning näidata neid mitte legitiimse kriitika esitajate, vaid vandenõuteoretikutena.

Kui ülalolev tekstinäide Mikseri artiklist esitas vastuväited süüdistustele, mis olid kõlanud ränderaamistiku pooldajate suunas, kelle peamine kõneisik tema ise oli, siis avalikkuse hirmutamises kujunes omaette süüdistus.

4.4 Poliitikud hirmutavad rahvast

Välisminister Sven Mikseri 26. novembril 2018 Postimehes ilmunud aramusloos asus ta lisaks ränderaamistiku pooldajate pihta suunatud süüdistuste ümberlökkamisele ka ise süüdistusi esitama. Artikkel avaldati samal päeval, kui toimus riigikogu istung, kus arutati ja hääletati ÜRO ränderaamistikuga liitumist pooldava avalduse üle. Seega oli küsimust puudutava vaidluse kontekstis tegemist ühe kulminatsioonipäevaga.

Tekst X

- 1 Inimeste hirne tuleb mõista ja püüda neid leevendada. Küll aga tuleb hukka mõista
- 2 poliitikud, kes soovivad hirmude üleskütmise teel oma toetajaid mobiliseerida ja
- 3 otsuselangetajate tahtejõudu halvata. Inimeste hulgas, keda valeväited
- 4 «migratsioonipakti» toel peatselt Eestisse toodavatest kümnetest miljonitest
- 5 inimestest on ärevile ajanud, leidub paraku ka selliseid, kes püüavad peatselt
- 6 võõrlaste invasioonile vastu seista poliitikutele sotsiaalmeedias surmaähvardusi
- 7 lähetades (Mikser, 2018).

Real 1 raamistab Mikser käimasoleva vaidluse ümber, näidates probleemina mitte ränderaamistikku, vaid inimeste hirme. Olles selle probleemi väljaütleva ja kutsudes üles sellega tegelema, jätab Mikser endast mulje kui kangelasest. Järgmises lauses, ridadel 1–3 nimetab ta ka antikangelased, kelle tegevus tuleb hukka mõista. Ta kasutab antikangelaste iseloomustamiseks sõna „poliitikud” ehk piirab süüdistatavate ringi selle nimetaja alla mahtuvate inimestega, jättes välja teised ühiskonna liikmed. Seega võib ülejäänud ühiskonda tõlgendada Mikseri käsitluses ohvrina.

Ridadel 3–7 näitab Mikser, et mõnedest ohvritest on antikangelaste tegevuse tulemusena uued antikangelased saanud. Selle näiteks on sotsiaalmeedias surmaähvarduste tegemine, mis on kriminaalne käitumine. Esimeste antikangelaste tegevus on seega kaasa toonud kriminaalsed tagajärjed ning nad on seetõttu süüdistamisväärased.

Real 2 Mikseri poolt kasutatud väljend „hirmude üleskütmine” on metafoor, mis jätab mulje, et sellega tegelevad poliitikud tekitavad kunstlikult hirme seal, kus neid on vähe või tegelikult polegi. „Mobiliseerima” on militaarvaldkonna termin (Sõnaveeb..., 2020b), mis tähendab sõjaväe kokku kutsumist ning näitab Mikseri tekstis metafoorina antikangelastest poliitikuist sõjaõhutamajana. Pannes selle kujundi kõrvuti „otsustajate tehtejõu halvamisega”, loob Mikser mulje revolutsioonilisest olukorrast. Antikangelastest poliitikute hirmutamise tulemusena oleks riik sattunud justkui olukorda, kus on ohus põhiseaduslik kord ja kodanikud tegelevad kriminaalsete tegevustega – seega on nende poliitikute hirmutustegevus süüdistamisväärne.

Antud Sven Mikseri tekst on näide sellest, kuidas süüdistamiseks raamistatakse käimasolev vaidlus ümber, ehk probleem pole mitte ränderaamistikuga liitumine, vaid inimeste hirmutamine. Sellise ümberraamistamise tulemusena on võimalik esitada süüdistus mitte poliitilises küsimuses teatava seisukoha omamises (kas toetada ränderaamistikku või mitte), mille üle arutamine on igati legaalne tegevus, vaid hirmude üleskütmisses, mis on kaasa toonud kriminaalsed tagajärjed, mille näiteks on surmaähvarduste esitamine.

President Kersti Kaljulaid tegi 15. novembril 2018 pärast seda, kui valitsus kabinetinõupidamisel ränderaamistiku küsimuses otsuseni ei jõudnud, oma Facebooki lehel postituse, milles esitab süüdistuse tahtlikult valetamises ja haiget tegemises.

1 Valitsuserakondade üksmeele ootamatu lahtumine on võimaldanud nädal aega kütta
2 ühiskondlikku hüsteeriat, inimestele valetada ja haiget teha. Ka tahtlikult, sidudes
3 ränderaamistiku külge asju, mis küll tõele ei vasta, kuid ühiskonna lõhestamiseks
4 sobivad hästi nagu pagulaste küsimus, mida see deklaratsioon tegelikult ei käsitle.
5 Jah, võib küll noogutada, et see on „tavapärase valimiskampaania”, aga ma ei ole
6 sellega nõus. Me ei tohi leppida, et tavapärase valimiskampaania ongi midagi
7 libauudiste ja vihakõne vahepealset, mille käigus pööratakse selg Eesti välispoliitika
8 põhijoontele, mida oleme 27 aastat üheskoos loonud ja ehitanud. Eesti inimesed
9 väärivad paremat (Kersti Kaljulaidi..., 2018).

Kaljulaidi tekstis on ainukese tegijana nimetatud valitsuserakondi, kelleks on Keskerakond, Isamaa ja sotsiaaldemokraadid. Hüsteeria, valetamise ja haiget tegemise tegijaid president ei nimeta, kuid valitsuserakonnad on tema käsitluses selle tegevuse võimaldajad. Seega võib otseselt pidada antud tekstis presidendi poolt süüdistatavateks valitsuserakondade poliitikuid, kuid kaudselt ka Mart Helmet ja Helen Häält, kelle arvamuskirjutusi analüüsisin peatükis 4.3 ja näitasin, et nende tekstid on lugejaga manipuleerivad.

Hüsteeria on psüühikahäire, mida iseloomustavad ülitundlikkus ja ülierutuvus, samuti tugevad kontrollimata tundeväljendused (Sõnaveeb..., 2020c). Kaljulaidi sõnakasutus, kus ühiskondlikku hüsteeriat „kõetakse”, on sarnane eelpool kirjeldatud Sven Mikseri tekstis oleva „üleskütmisega”. Mõlemal juhul võib „kütmist” käsitleda kui metafoori, mis tähendab millegi sihilikult esile kutsumist. Ühiskondlik hüsteeria on presidendi teksti käsitluses seega tahtlikult esile kutsutud, mitte iseseisvalt tekkinud. Real 2 kirjeldab president Kaljulaid valitsuserakondade võimaldatud tegevust nii vaimsel kui ka füüsilisel tasandil, rääkides vastavalt valetamisest ja haiget tegemisest.

Ridadel 2–4 juhib president tähelepanu nähtusele, mida kirjeldasin peatükis 4.3 ehk ränderaamistikuga mitteseonduvate teemade ja andmete ühte konteksti toomisele, mis on käsitletav manipuleerimisena. Kaljulaid kirjeldab seda kui tahtlikku tegevust, mille eesmärk on eelpool nimetatud hüsteeria esilekutsumine, valetamine ja haiget tegemine ning seega on see tahtlik tegevus süüdistamisväärne.

Real 3 toob Kaljulaid neljanda tegevusena (hüsteeria kütmise, valetamise ja haiget tegemise kõrval), mida valitsuserakonnaga on võimaldanud, välja ühiskonna lõhestamise. Lõhestamine on

destruktiivne tegevus ja Kaljulaid lähtub eeldusest, et seda nähakse ühiskonna kontekstis negatiivsena. President kasutab seda toetusena oma argumendile, et valitsuserakonnad ja kirjeldatud tegevuste läbiviijad väärivad süüdistamist.

Ridadel 5–6 lükkab president ümber õigustuse, et tegemist on „tavapärase valimiskampaaniaga”. See õigustus on ränderaamistiku vaidluses süüdistajate endi konstrueeritud, sest ränderaamistikuga liitumise vastased seda õigustusena ei kasuta. President võib siin valimiskampaaniale viitamist kasutada süüdistusargumendi vastuväitena, millega lisab oma süüdistusele kaalu, välistades võimaliku õigustuse. Samal ajal asetab president ränderaamistikuga liitumise üle peetava vaidluse ise lähenevate valimiste konteksti, öeldes samas, et ta ei ole nõus, et poliitikud seda teevad ning peab nende tegevust seeläbi süüdistamisväärseks.

Real 7 viitab Kaljulaid sellele, et ränderaamistiku vaidluses kõlanud seisukohad on „libauudiste” ja „vihakõne” tunnustega. Libauudis tähendab välja mõeldud, mitte tõele vastavat uudist (Sõnaveeb..., 2020d), vihakõne on solvang kellegi rassi, usu, soo, seksuaalse orientatsiooni või muu suhtes sõnavõtus, kommentaar või mujal (Sõnaveeb..., 2020f). Samal ajal ei too president konkreetseid näiteid, milliseid sõnavõtte ta silmas peab. Seega saab konkreetsete süüdlastena käsitleda siin vaid valitsuserakondi, keda president oma avalduse alguses süüdistamisväärsete tegude võimaldajatena näitab. Samal ajal ei defineeri president süüdistusväärset tegevust ei konkreetset vihakõne ega libauudistena, vaid nende „vahepealsena” – seega kätkeb süüdistamisväärne tegevus endas mõlema tunnuseid, kuid pole ka selgelt defineeritav ei ühe ega teisena. Sellist mitmetimõistetavust nii süüdistuse adressaadi kui ka süüdistusväärse tegevuse definitsiooni osas võib tõlgendada kui presidendi soovi säilitada enda positsiooni erakonnapoliitika ülese tegutsejana ning mitte asuda süüdistama konkreetset ühtegi poliitikut või poliitilist jõudu.

Süüdistusi avalikkuse hirmutamises ei esitanud ränderaamistikutega liitumise üle peetud vaidluses mitte ainult liitumise pooldajad. 16. novembril 2018 meediaväljaannetele saadetud teates vastas Isamaa esimees Helir-Valdor Seeder süüdistusele Eesti välispoliitika põhimõtete rikkumises, kuid esitas ka ise süüdistuse inimeste hirmutamises.

Tekst XII

1 Inimeste hirmutamine, et riikide otsustusõiguse kasutamine tähendab isolatsiooni ja

- 2 soovitud, et Eesti peaks valimiseel ajal lõpetama riigisisese arutelud
- 3 rahvusvahelistel ja välispoliitilistel teemadel on ohtlikud ja võõrutavad inimesed
- 4 aktiivsest poliitikast. Sise- ja välispoliitika vastandamine ei ole parim viis Eesti
- 5 huvide kaitsmisel, peaksime sellest hoiduma (Koorits, 2018a).

Seeder kasutab siin süüst hoidumiseks probleemi eitamise võtet ning esitab vastusüüdistuse, näidates, et hirmutajad on hoopis need, kes on esitanud süüdistusi Eesti välispoliitilise isolatsiooni viimise ja välispoliitika valimiste konteksti toomises. Sarnaselt eelnevalt käsitletud Kersti Kaljulaidi tekstiga, ei ole ka siin avalduses süüdistuse adressaat otseselt arusaadav. Kirjeldatud on vaid süüdistamisväärset tegevust, milleks on „inimeste hirmutamine”. Samas võib oletada, et Seederi avaldus on vastus möödunud päeval ehk 15. novembril avaldatud Kersti Kaljulaidi sotsiaalmeediapostitusele, kus ta esitas süüdistuse, et „valimiskampania [...] käigus pööratakse selg Eesti välispoliitika põhijoonte” (Kersti Kaljulaidi..., 2018) ning endise Isamaa (toonase IRL-i) esimehe ja selleks hetkeks Eesti 200 liitunud Margus Tsahkna avaldusele, kus ta süüdistas valitsust „selgelt isolatsioonipoliitika suunas” liikumises (Vasli, 2018). Seederi teksti põhjal on Tsahkna sõnad „inimeste hirmutamine” ning Kaljulaidi seisukoht „ohtlik”. Seeder valib seega süü vältimiseks vasturünnaku taktika, näidates, et Tsahkna ja Kaljulaidi süüdistused on ise süüdistamisväärset.

Real 3 ja 4 näitab Seeder süüdistajate tegevust ebademokraatlikuna. Eeldusel, et demokraatlikus riigis on rahva poliitikast võõrutamine taunimisväärne, on tegemist süüdistamisväärse tegevusega.

Seederi sõnadele ridadel 3 ja 4 saab anda veel ühe tõlgendusraami, kui kõrvutame neid president Kaljulaidi tekstinäites esinenud „hüsteeria” metafooriga. Nii Kaljulaid kui ka Seeder räägivad ränderaamistiku ümber peetavast vaidlusest. Seederi tõlgenduses on see „aktiivne poliitika”, millest inimesi võõrutada ei tohiks, Kaljulaidi käsitluses aga „ühiskondlik hüsteeria, inimestele valetamine ja haiget tegemine”. Kaljulaidi sõnad on seega süüdistavad, näidates, et probleem on olemas. Seederi sõnad on läbi probleemi eitamise süüst hoiduvad. Veelgi enam, Seederi sõnad on tõlgendatavad süüdistusena nende suunas, kes on senist ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidlust kritiseerinud, nende seas ka president Kaljulaid.

Nii Sven Mikseri, Kersti Kaljulaidi kui ka Helir-Valdor Seederi tekstinäidete puhul paistab silma süüdistatava hägusus. Vaid Kaljulaidi tekstis olid nimetatud valitsuserakondi, kuid

sedagi süüdistamisväärse tegevuse võimaldajatena, mitte otseste süüdlastena. Lisaks sellele süüdistab ta valitsust kollektiivselt, mis samuti süüdistuse adressaati hägustab. Sellisest mitmetimõistetavusest võib järeldada, et kõik kolm poliitikut käituvad ettevaatlikult ning hoiduvad ühte konkreetset poliitikut või erakonda süüdistamisväärseks nimetamast. Selle asemel on süüdistatavaid kirjeldatud läbi nende tegevuse ning lugejale jäetakse piltlikult öeldes võimalus ise lüngad täita ja seniste teadmiste põhjal ise süüdistatav tuvastada.

Sven Mikseri ja Helir-Valdor Seederi puhul on sellise mitmetimõistetavuse kasutamine selgitatav pingelise olukorraga valitsuses, kus iga poliitiku sõna võis määrata valitsuse püsimise. Kersti Kaljulaidi puhul võib süüdistatava konkreetne mainimata jätmine olla tingitud sellest, et president püüab alal hoida riigipea poliitikaülest institutsiooni, mida kahjustaks vaidluses ühele või teisele poolele asumine. Hood (2011: 56) on kirjeldanud, kuidas “enamik süüst hoidumiseks ette võetavaid esitlustegevusi kätkevad endas täpselt õigete sõnade leidmist, samamoodi nagu luuletaja piinleb iga silbi ja käändega”. Seederi ja Mikseri sõnadevalikut laguneda ähvardavas valitsuses ja Kaljulaidi oma presidendirollis võib samuti käsitleda kui väga täpsete sõnade otsimist, esitamaks oma süüdistusi nii, et ise samal ajal süüst hoiduda – olgu selleks Seederi ja Mikseri puhul valitsuse lõhkujaks saamine või Kaljulaidi puhul presidendina poliitilises vaidluses poole valimine.

4.5 Ränderaamistiku vastased rikuvad Eesti välispoliitika põhimõtteid

Pärast seda, kui valitsus oli 15. novembril 2018 peetud kabinetinõupidamisel konsensuse puudumise tõttu ränderaamistikuga ühinemist mitte toetanud, tegi president Kersti Kaljulaid oma Facebooki lehel postituse, milles esitas lisaks valetamise süüdistusele ka väite, et valimiskampaania käigus „pööratakse selg Eesti välispoliitika põhijoontele”.

Tekst XI

- 1 Valitsuserakondade üksmeele ootamatu lahtumine on võimaldanud nädal aega kütta
- 2 ühiskondlikku hüsteeriat, inimestele valetada ja haiget teha. Ka tahtlikult, sidudes
- 3 ränderaamistiku külge asju, mis küll tõele ei vasta, kuid ühiskonna lõhestamiseks
- 4 sobivad hästi nagu pagulaste küsimus, mida see deklaratsioon tegelikult ei käsitle.
- 5 Jah, võib küll noogutada, et see on „tavapärane valimiskampaania,, aga ma ei ole

6 sellega nõus. Me ei tohi leppida, et tavapärase valimiskampania ongi midagi
7 libauudiste ja vihakõne vahepealset, mille käigus pööratakse selg Eesti välispoliitika
8 põhijoontele, mida oleme 27 aastat üheskoos loonud ja ehitanud. Eesti inimesed
9 väärivad paremat (Kersti Kaljulaidi..., 2018).

President Kaljulaid nimetab oma avalduse alguses valitsuserakondi ehk Keskerakonda, Isamaad ja sotsiaaldemokraate ning seetõttu võimegi nende kolme erakonna poliitikuid pidada antud juhul süüdistuse adressaadiks. Samas võib presidendi sõnakasutusest real 1 järeldada ka seda, et ta käsitleb valitsuserakondi kui süüdistamisväärse tegevuse võimaldajaid, mitte otseselt tegijaid. Seega tuleks tekstis käsitleda süüdistatavaid kahel tasandil, esiteks presidendi poolt nimetatud valitsuserakonnad ja teiseks erakonnad ja poliitikud, keda president süüdistab varjatult. Kogu presidendi avaldust vaadates võime eeldada, et süüdistamisväärseks näeb president ränderaamistiku vastaseid.

Kaljulaidi süüdistus põhineb eeldusel, et Eesti välispoliitikal on olemas „põhijooned”, millele on võimalik „selg pöörata” ehk neid eirata või hüljata. Hiljem nimetab president samas avalduses Eesti, eestluse, riigi julgeoleku ja majandusliku heaolu tagajana „koostööd”. Seega võime eeldada, et ülaltoodud tekstinäites peab president välispoliitika põhijoonena silmas just koostööd ja süüdistamisväärsete tegijatena sellest koostööpoliitikast loobujaid ehk ränderaamistiku vastaseid.

Real 8 lisab president oma süüdistusele kaalu, kasutades numbrilist ajamääratlust. „27 aastat” võib tõlgendada kui metafoori, mis tähendab väga pikka aega. Seega on välispoliitika põhijoontele selja pööramine süüdistamisväärne, sest rikutakse midagi, mida on väga pikka aega loodud ehk traditsiooni. Samuti lisab president oma süüdistusele kaalu sellega, et näitab süüdistamisväärse tegevuse poolt kahju kannatavat nähtust kui miskit, mis on loodud „üheskoos” ehk justkui paljude inimeste poolt. President ei täpsusta, keda ta „üheskoos” all silmas peab. Kui need on teksti alguses nimetatud valitsuserakonnad, siis võimaldab see näha neid kui positiivsest siseringist negatiivse välisgrupi liikmeks astunuid. Teisalt võib presidendi sõnu tõlgendada kui lugeja tunnetele ja emotsioonidele rõhumist, näidates välispoliitika põhijoonte kujundajatena kogu rahvast. Seega mõjutab negatiivne tegevus kõiki inimesi ning on seepärast süüdistamisväärne kogu rahva seisukohast.

Sellise mitmetitõlgendatavusega võimaldab president ühest küljest kõigil tema süüdistusega nõustujatel ennast „üheskoos” välispoliitika põhijoonte loojatena samastada, aga ennetab samas ka võimalikke vastusüüdistusi presidendi aadressil, et ta on minetanud enda päevapoliitika ülese rolli ning võtnud positsiooni ühe või teise erakonna poolel. Kaljulaid konstrueerib välispoliitikat kui parteipoliitika ülest nähtust ning see võimaldab tal seda nähtust ka näiliselt erapooletult positsioonilt kaitsta.

President esitab oma süüdistusele ka vastuväite, mille kohaselt välispoliitika põhijoonte eiramine on osa „tavapärasest valimiskampaaniast”. Samas ütleb Kaljulaid kohe ka seda, et ta ei ole selle väitega nõus, muutes vastuväite süüdistust tugevdavaks argumendiks. Ka selle vastuväite kui süüdistusargumendi osa kasutamine rajaneb presidendi eeldusel, et „välispoliitika põhijooned” on teema, mida valimiskampaaniate käigus ei puudutata.

Pärast seda, kui sotsiaaldemokraatide esimees Jevgeni Ossinovski kutsus peaministrit üles justiitsminister Urmas Reinsalut ametist vabastama, tegi kaitseminister Jüri Luik avalduse, milles vastab süüdistusele, et ränderaamistikku mitte toetades on Eesti välispoliitilika põhimõtetest loobunud.

Tekst XIII

- 1 Meenutan, et näiteks pole Eesti andnud allkirja ÜRO kodakondsuseta isikute seisundi
- 2 konventsioonile, millega pole Euroopa Liidus ühinenud vaid neli riiki, ehk siis
- 3 Malta, Eesti, Poola ja Küpros. Miks? Me pole lihtsalt pidanud vajalikuks piirata oma 4
- otsustusõigust neis eluliselt tähtsates küsimustes, lisaks on suur osa neist temadest
- 5 juba kaetud siseriikliku seadusandlusega (Kuus, 2018b).

Luige avaldus on tehtud ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidluse kontekstis. Ta loob võrdluse kõnealuse olukorra ja varasema sarnase juhtumi vahel, näidates sellega, et ränderaamistikuga liitumata jätmise pole süüdistamisväärne ja sellega pole loobunud ka Eesti senisest välispoliitikast, sest riik on sarnaselt käitunud ka varem. Tegemist on tegevuse õigustamisega läbi võrdluse. Selline tõlgendus võimaldab väita, et kuna Eesti on varem rahvusvahelistest kokkulepetest kõrvale jäänud, siis ei ole ka ränderaamistikust kõrvalejäämine probleem ja Isamaa erakonna ning konkreetselt minister Reinsalu vastuseis raamistikuga liitumisele pole seega süüdistamist väärt.

Kaitseministri toodud näide varasemast rahvusvahelisest kokkuleppesest kõrvalejäämisest on vastus president Kaljulaidi süüdistusele, et ränderaamistiku mittetoetamisega on pööratud selg Eesti välispoliitika põhijoontele. Selline tõlgendus võimaldab väita, et kuna Eesti on rahvusvahelistest kokkulepetest ka varem kõrvale jäänud, siis ei saa neis osalemist pidada Eesti välispoliitika põhijooneks ja presidendi süüdistus on seega alusetu.

Luik õigustab ränderaamistikuga liitumise mittetoetamist läbi ratsionaliseerimise ehk ta õigustab Isamaa ja minister Reinsalu tegevust läbi institutsioonide eesmärkidele ja tegevusele viitamise ning neist ühiskonnas väljakujunenud teadmiste rõhumise. Kõrvutades ränderaamistikku ÜRO kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooniga, millega Eesti samuti ei liitunud, toob kaitseminister ridadel 3–5 välja, et mitteliitumise otsuste taga on olnud soov oma otsustusõigust mitte piirata ning et Eestis on suur osa neist teemadest juba siseriikliku seadusandlusega kaetud. Vastuseis ränderaamistikuga liitumisele pole sellise tõlgenduse puhul süüdistamist väärt, sest soovitud on kaitsta Eesti otsustusõigust ja raamistikuga liitumine on üleüldse ebavajalik, sest Eesti oma seadused juba katavad seda teemat. Real 4 lisab Luik, et nii ränderaamistiku kui ka kodakondsuseta isikute seisundi konventsioonis kajastatud teemad on Eestile „eluliselt tähtsad” ehk neis küsimustes otsustusõiguse äraandmine võiks anda Eesti riigi „elu” kellegi teise kätte.

Eesti otsustusõiguse ehk riikliku suveräänsuse kaitsmine ja Eesti seadustes olevate samasisuliste regulatsioonide nimetamine on omaette õigustused, millega Luik lisab kaalu oma peamisele õigustusele, mille eesmärk on näidata, et president Kaljulaidi süüdistus välispoliitilisest suunast loobumises pole põhjendatud.

Nii president Kaljulaidi kui ka kaitseminister Luige tekstinäidetest võib näha, et nii süüdistuste kui ka süüst hoidumiste puhul tegelevad vaidluse osapooled süüdistamisväärse tegevuse mõtestamisega ja kujutavad seda tegevust erineval viisil. Vaidlus selle üle, mis on Eesti välispoliitika põhijooned, on ränderaamistikuga liitumise vaidluse kontekstis ala-vaidlus, millega üritatakse kujundada avalikkuse arusaama ühe põhivaidluses olulise nähtuse osas. See on näide analüüsi raskendavast asjaolust, mida kirjeldasin peatükis 3.1.

Lisaks Eesti välispoliitika põhijoontest loobumise süüdistusele esineb president Kaljulaidi tekstis ka süüdistus avalikkuse hirmutamises ja valetamises, mida käsitlesin peatükis 4.4.

4.6 Reinsalu ja Ratas rikuvad Eesti mainet

Pärast seda, kui valitsus 15. novembril 2018 ränderaamistikuga liitumise küsimuses otsuseni ei jõudnud ja sellega dokumendi toetuseta jättis, asusid ränderaamistikuga liitumist pooldavad poliitikud süüdistama valitsust eesotsas peaminister Jüri Ratasega ning ka Isamaad ja justiitsminister Urmas Reinsalut isiklikult Eesti maine rikkumises. Sellise süüdistuse esitas näiteks sotsiaaldemokraatide juht Jevgeni Ossinovski 16. novembril oma Facebooki lehel, viidates Isamaale ja konkreetselt Reinsalule.

Tekst XIV

1 Eile oli halb päev Eestile. Valeväidete massiivi toel orkestreeritud inforünnakule
2 allunud Isamaa muutis valitsuse otsustusvõimetuks ning viis meid sellega Ungari ja
3 Poola välispoliitilisse klubisse. Justiitsministri jaoks on tegemist mänguga, milles
4 võib vahel „paha poiss” olla. Sotsiaaldemokraatide jaoks on tegemist 27 aasta jooksul
5 raske tööga ehitatud Eesti välispoliitilise maine ja põhiväärtuste küsimuse alla
6 seadmisega. Tunnustan välisminister Sven Mikserit põhimõttekindluse eest selles
7 küsimuses. On selge, et samamoodi valitsus edasi minna ei saa. Seepärast olen teinud
8 Jüri Ratasele ettepaneku vabastada justiitsminister Reinsalu ametist (Jevgeni
Ossinovski..., 2018).

Ossinovski alustab oma sõnavõttu markeerides esimese asjana ohvri, kelleks on Eesti. Ta näitab Isamaa erakonda samaaegselt nii ohvri kui ka antikangelasena. Antud juhul võib ohvrina näitamise eesmärk olla Isamaa delegitimeerimine ehk tema autoriteedi vähendamine läbi selle, et teda näidatakse oma tegude üle mitte kontrolli omavana. Isamaad kontrollib selle raamistuse järgi „inforünnaku orkestreerija”, keda Ossinovski ei nimeta. Samas oli Ossinovski avalduse ajaks kõlanud Eesti meedias Soome välisministeeriumi töötaja seisukoht, et ränderaamistikuga seoses on käimas „üle-Euroopaline vale levitamise kampaania, kus küsimust mõistetakse tahtlikult valesti ja selle kohta levitatakse väärinformatsiooni” (Soome ekspert..., 2018). Et Soomes seisis ränderaamistikuga liitumisele vastu Põlissoomlaste partei, kes on maailmavaatelt ja retoorikalt sarnane EKRE-ga, siis võib oletada, et Ossinovski peab oma postituses „inforünnaku orkestreerijaks” Eestis just EKRE-t. Lisaks võib tegutseja mittenimetamise eesmärk olla anda lugejale võimalus ise tegutsejast negatiivne kujutluspilt luua. Antikangelane on Isamaa siinses raamistuses sellepärast, et ta on teinud Eesti negatiivse välisgrupi liikmeks.

Ungari ja Poola kujutamine negatiivse välisgrupina näitab, et Ossinovski postitus on suunatud lugejale, kes näeb neid immigratsioonivastasusega silma paistnud riike negatiivsena, vastukaaluks Lääne- ja Põhja-Euroopa riikidele, kelle hulka Eesti Ossinovski eeldusel kuuluda tahab.

Real 3 pöörab Ossinovski tähelepanu Isamaalt konkreetselt justiitsminister Urmas Reinsalule. Ta raamistab Reinsalu antikangelasena, sotsiaaldemokraadid kangelasena ning Eesti välispoliitilise maine ja põhiväärtused ohvrina. Reinsalu kujutamine mängurina on näide tema tegevuse delegitimeerimisest läbi moraalset kaalumist ehk Ossinovski püüab näidata teda riigijuhtimiseks moraalset autoriteeti mitteomavana. Sellist süüdistusvõtet rakendades eeldab Ossinovski, et lugeja nõustub tema moraalisisüsteemiga, mille kohaselt riigivõim ei ole miski, millega mängida või mille juures tohiks „paha poiss” olla.

Ossinovski loob Reinsalule vastandi välisminister Sven Mikseri näol, keda ta kujutab ridadel 6–7 kangelasena. Sõna „põhimõttekindel” mõjub otsese vastandina „mängule” ja iseloomustusele „paha poiss”, mida Ossinovski kasutas Reinsalu tegevuse iseloomustamiseks.

Real 8 pakub Ossinovski välja karistuse antikangelase Reinsalu jaoks. Seda võib samuti tõlgendada iseenda ja sotsiaaldemokraatide kangelasena näitamiseks, sest just kangelane on see, kes antikangelast karistab. Peaminister Ratas on siinkohal kujutatud ainult vahendina selle karistuse täideviimiseks.

Lisaks Jevgeni Ossinovskile esitas Eesti maine rikkumise süüdistuse Reformierakonna poliitik ja riigikogu liige Eerik-Niiles Kross 18. novembril Postimehes ilmunud arvamusartiklis, mis seadis fookusesse peaminister Jüri Ratase kui valitsusjuhi tegevuse Eesti maine rikkumisel.

Tekst XV

- 1 Raamlepingust väljajäämine asetab Eesti postsovetlikku või uusautoritaarsesse,
- 2 tavaliselt umbkeelsesse ja meelsesse Ida-Eurooplaste klubisse. Mitte ehk lõplikult ja
- 3 jäädavalt, aga piisavalt, et seda tähele pandaks. See on juba kolmas tõsine hoop, mille
- 4 Eesti läänemeelne positiivne maine on Jüri Rataselt saanud. Esimene oli muidugi
- 5 Ratase keeldumine lõpetada peaministripartei leping Ühtse Venemaaga. Teine oli
- 6 tema keeldumine lõpetada Kremli telekanali nuumamine maksumaksja raha eest.

- 7 Nüüd on näha, kuhu juhib riiki peaminister, kes on võimeline teesklema, et ta ei saa
8 Ühtse Venemaa lepingu märgilisest tähendusest aru (Kross, 2018).

Ridadel 1–2 konstrueerib Kross negatiivse välisgrupi ehk „klubi”. Ta väidab, et ränderaamistikku mittetoetades on Eesti sattunud just sellesse negatiivsesse välisgruppi, kuhu eestlased eelduslikult kuuluda ei taha. Kasutades märksõnu nagu „postsovetlik”, „umbkeelne” ja „Ida-Euroopa”, kirjeldab Kross selle välisgrupi omadusi, eeldades samas, et tema teksti lugeja peab neid omadusi negatiivseks.

Kross viitab ridadel 2 ja 3 sellele, et ränderaamistikuga mitteliitumine ei tee Eestist lõplikult negatiivse välisgrupi liiget, kuid seda pannakse kellegi poolt tähele. Ta ei täpsusta, kes Eesti negatiivse grupi suunas liikumist märkab. Sellega annab ta lugejale võimaluse konstrueerida ise positiivne grupp, kuhu Eesti võiks kuuluda – olgu selleks Põhjamaad, Euroopa, lääneriigid või mõni muu riikide grupp. Krossi süüdistusargumendis on eeldus, et lugeja konstrueeritud positiivne grupp paneb Eesti ränderaamistikust kõrvalejäämist pahaks.

Ridadel 3 ja 4 asub Kross süüdistama konkreetselt Jüri Ratast. Ta näitab Ratast kui korduvat süüdistamisväärse teo toimepanijat, mis lisab tema süüdistusargumendile kaalu. Korduva negatiivse käitumise puhul on tõenäosus suurem, et tegu on tahtliku või antikangelasele loomuomase käitumisega. Tekitanud raamistuse, milles Ratas on korduv ja tahtlik süüdistamisväärsete tegude tegija, loob Kross seose veel teise süüdistusega, süüdistades varjatult Ratast venemeelsuses.

Kross toob ridadel 4–6 ränderaamistikuga mitteliitumise kõrvale kaks näidet, mis toetavad tema süüdistust, et Ratas on Eesti mainet rikkunud. Mõlema näite puhul rõhub ta pikalt Keskerakonda saatnud süüdistustele, et tegemist on venesõbraliku parteiga. Pärast Keskerakonna esimeheks saamist on Jüri Ratas püüdnud parteid nendest süüdistustest vabastada. Kross kasutab võrdlusi venesõbralikkuse süüdistustega, et äratada lugejas Jüri Ratase vastu samasuguseid kahtlusi nagu valitsesid siis, kui Keskerakonda juhtis Edgar Savisaar. Otsus ränderaamistikku mitte toetada ei tee Eestist seega mitte ainult negatiivse välisgrupi liiget, vaid viib teda ka lähemale Venemaale, keda nähakse Eesti julgeolekuohuna. Venemaa ohu narratiivi kasutades lähtub Kross eeldusest, et lugeja tõesti tunnetab Venemaad Eestile ohtlikuna.

Ridadel 7–8 annab Kross mõista, et Ratase tegevus ränderaamistikku mittetoetanud valitsuse juhtimisel on teadlik. Ta üritab näidata Ratase agentsust ehk kontrolli kõnealuse otsuse ja sellega Eesti maine rikkumise taga. Real 7 kujutab Kross peaministrit valelikuna, kes teeskleb, et ei saa oma käitumise tähendusest aru.

Selle lõigu ja kogu Krossi arvamuse artikli mõte on süüdistada peaminister Ratast Eesti maine rikkumises ja näidata teda sealjuures agentsena ehk oma käitumist teadlikult kontrollivana ning seega süüdistamist väärivana. Krossi teksti võib pidada manipuleerivaks, sest ta rõhub lugeja hirmudele seoses Venemaast tuleneva julgeolekuohuga. Seostades Ratase tegevust Keskerakonna varasemalt süüdistusi pälvinud tegevusega püüab Kross näidata, et ka ränderaamistiku vaidluse kontekstis on põhjust kahtlustada Keskerakonna (sh Ratase) seoseid Venemaaga.

19. novembril Eesti Päevalehes avaldatud arvamuse artiklis vastab justiitsminister Urmas Reinsalu muu hulgas süüdistustele nagu rikuks ränderaamistikuga mitteliitumine Eesti mainet.

Tekst XVI

1 Lisaks püütakse väita, et leppega mitteühinemine asetab meid ühte seltskonda halva
2 maiguga riikidega. Nagu regiooni suurim NATO sõjaline liitlane Poola, meie suurim
3 sõjaline liitlane Ameerika Ühendriigid ja Euroopa Liidu eesistuja Austria. Jättes
4 kõrvale selles argumendis kõlava meie liitlassuhteid halvustava hoiaku, on see on
5 minu meelest demagoogia maiguga stiilis argumentud ad hominem (*sic!*). Samamoodi
6 nagu oleks naljakas väita, et kuna leppega ühinevad ka despootliku riigijuhtimisega
7 riigid, siis ühinemine tähendaks otsekui selle heakskiitu. Riigid jätavad lepetega
8 liitumata erinevatel motiividel ja sellel õigusel rajanebki kogu ÜRO tegevus (Reinsalu, 2018b).

Reinsalu kasutab siin süü vältimiseks vaidluse võitmise strateegiat, näidates, et probleemi ei ole, sest ka mitmed Eesti liitlased NATO-s ja Euroopa Liidus ei liitu ränderaamistikuga. Seega, kui Ossinovski ja Kross näitasid, et Eesti asetab ennast ränderaamistikku mitte toetades negatiivse välisgrupi hulka, siis Reinsalu loob raamistuse, kus see grupp ei ole negatiivne, sest sinna kuuluvad Eesti liitlased.

Real 4 esitab Reinsalu varjatud vastusüüdistuse. Eeldades, et eelnimetatud riikidega liitlassuhete hoidmine on Eesti jaoks oluline, näitab Reinsalu, et poliitikud, kes süüdistavad ränderaamistiku vastaseid Eesti maine rikkumises, halvendavad Eesti liitlassuhteid ja on seega ise süüdistamist väärivad.

Real 5 süüdistab Reinsalu süüdistajaid demagoogias ehk petlike lubaduste ning tõe moonutamisega inimeste poolehoiu taotlemises (Sõnaveeb, 2020e). Samal real olevat lausekonstruktsiooni võib tõlgendada süü oponentide pihta suunamisena, kasutades selleks raskesti mõistetavaid väljendeid. Selliselt loob Reinsalu mulje, et Eesti maine rikkumise süüdistustega esinenud poliitikud on ise süüdistamist väärivad.

Ridadel 5–7 konstrueerib Reinsalu süü vältimiseks analoogia, näidates, et Eesti maine rikkumise süüdistustel pole alust, sest ka ränderaamistikku toetavate riikide seas on selliseid, keda võib eelduslikult Eesti jaoks negatiivse välisgrupi liikmeteks pidada.

Ridadel 7–8 kasutab Reinsalu taas probleemi eitamise võtet, näidates, et lepetega mitte liitumine on normaalsus ning pole seetõttu riikide mainet kahjustav ega süüdistamist vääriv.

Ülaltoodud Jevgeni Ossinovski, Eerik-Niiles Krossi ja Urmas Reinsalu tekstinäidetes paistab silma see, et kõik kolm kasutavad positiivse ja negatiivse grupikuuluvuse konstrueerimist, ühelt poolt süüdistamiseks ja teiselt poolt süü vältimiseks ja vastusüüdistuse esitamiseks. See näitab, et küsimus mainest on tugevalt seotud sellega, kellele konkreetse poliitiku sõnum on suunatud. Ossinovski tekst on suunatud lugejale, kes näeb negatiivse grupina Ungarit ja Poolat, Kross konstrueerib negatiivsena Ida-Euroopa ja Venemaa. Reinsalu raamistab Ossinovski ja Krossi loodud välisgrupid ümber positiivsena (v.a Venemaa), näidates, et sinna kuuluvad Eesti liitlased. Samas võib Reinsalu tekstinäite ridu 5–8 tõlgendada kui Eesti maine rikkumise süüdistusliini üleüldist kahtluse alla seadmist, sest ta näitab, et positiivsete ja negatiivsete grupikategoriate loomine võib ÜRO lepete kontekstis anda absurdseid tulemusi.

4.7 Sotsiaaldemokraadid lõhuvad valitsust

Jevgeni Ossinovski 16. novembril 2018 Facebookis tehtud avaldusele reageerisid mitmed Isamaa poliitikud, eesotsas erakonna esimehe Helir-Valdor Seederiga, kes väljendas Ossinovski ettepaneku üle üllatust (Krjukov, 2018b), ja justiitsminister Reinsaluga, kes teatas, et ei astu tagasi (Luts, 2018c). Isamaa erakonda kuuluv Tallinna linnavolikogu aseesimees Mart Luik vastas aga Ossinovski avaldusele samal päeval süüdistusega valitsuse lõhkumises.

Tekst XVII

- 1 Sotsiaaldemokraatliku Erakonna juht on teinud ettepaneku, mis lõhuks valitsuse. Ta
- 2 teeb seda kindla teadmisega, et Isamaa seisab oma väärtuste ja oma ministrite eest.
- 3 Sotsid teavad samuti, et rändelepe pole justiitsminister Urmas Reinsalu soolo vaid
- 4 Isamaa üksmeelne seisukoht. Sellele vaatamata löid nad noa koalitsiooni ribide
- 5 vahele (Luik, 2018).

Luik kujutab siin sotsiaaldemokraate ja nende juhti Ossinovskit kui lõhkujaid ja sealjuures teadlikke lõhkujaid. Ta konstrueerib vastasseisu, kus sotsiaaldemokraadid ja Ossinovski on negatiivsed tegelased ning Isamaa positiivne tegelane.

Sõna „lõhkuma” on siin kasutatud lugejas negatiivsete emotsioonide esilekutsumiseks, sealjuures lähtudes eeldusest, et lugeja peab konkreetse valitsuse lagunemist negatiivseks. Samuti loob sõna „lõhkuma” kasutamine metafoorina mulje, et Ossinovski tegevus on vägivaldne.

Luik kujutab Ossinovski tegevust kui tahtlikku ja manipuleerivat, viidates sellele, et Reinsalu tagasiastumist nõudes soovib ta tegelikult kogu Isamaa delegatsiooni lahkumist valitsusest, sest erakond toetab avalikult oma ministrit. Näidates Ossinovski tegevust manipuleerivana lisab Luik oma põhisüüdistusele ehk valitsuse lõhkumisele kaalu.

Loonud raamistuse, kus Ossinovski tegevus on manipuleeriv ja vägivaldne, läheb Luik real 2 edasi, näidates, et see tegevus on teadlik ja kalkuleeritud. Read 2–4 on näide kaitseargumendi rünnakuks pööramisest. Väites, et Isamaa jaoks on tegemist väärtusküsimusega, mille taga on terve Isamaa erakond, vastandub Luik Ossinovski väitele, et „justiitsministri jaoks on tegemist

mänguga, milles võib vahel „paha poiss” olla” (Jevgeni Ossinovski..., 2018). Ta pöörab selle kaitseargumendi rünnakuks väitega, et Ossinovski ja sotsid on sellest kõigest teadlikud, kuid on otsustanud sellele vaatamata valitsust „lõhkuma” asuda.

Luik kasutab Ossinovski ja sotside tegevuse kirjeldamiseks metafoorset kujundit „noa ribide vahele löömine”. Sellega näitab Luik Ossinovskit ja sotse taas kui vägivaldseid tegelasi, kes ei ole mitte ainult lõhkujad, vaid lausa tapjad. Sealjuures on nende tegevus antud juhul kalkuleeritud ja täpne nagu hästi sihitud noalöök ribide vahele.

Olles sattunud oma 16. novembri avalduse järel süüdistuste alla, et ta tegeleb valitsuse lõhkumisega, püüdis sotside juht Ossinovski neid süüdistusi 18. novembril tõrjuda.

Tekst XVIII

- 1 Kummutades veidi ennatlikult tehtud järeldusi, siis sotsiaaldemokraatide eesmärk ei
- 2 ole seda valitsust lõhkuda, sellest valitsusest lahkuda või Isamaa opositsiooni lükata.
- 3 Meie eesmärk on taastada Eesti ühtne nägemus välispoliitikast ja ma usun, et need
- 4 lahendused on võimalik leida (Nael, 2018c).

Ossinovski sõnad ridadel 1–2 on näide tahte eitamisest, sest ta väidab, et sotsiaaldemokraatide tegevusest on tehtud valed järeldused. Real 1 hajutab Ossinovski süüdistusi valitsuse lõhkumises, mis on tehtud tema isiku pihta, rääkides sotsiaaldemokraatide eesmärgist, mitte iseenda tegevusest või eesmärkidest. See on näide süü vältimisest läbi isikliku agentsuse vähendamise ehk tegija ei olnud mitte Ossinovski ise, vaid terve Sotsiaaldemokraatlik Erakond. Selline tegija kujutamine on erinev tema 16. novembri Facebooki postitusest, kus ta näitab tegijana iseennast („olen teinud Jüri Ratasele ettepaneku” (Ossinovski, 2018)). Samas ei saa Ossinovski puhul sellist iseenda ja partei agentsuse vahel liikumist otseselt manipuleerivaks pidada, sest võib eeldada, et partei juht kõneleb kogu partei nimel.

Ridadel 3 ja 4 näitab Ossinovski, et kõnealused eesmärgid on olnud konstruktiivsed („ühtne nägemus”, „lahendused”), mitte destruktiivsed („lõhuks valitsuse”) ning ei vääri seetõttu süüdistamist. Pöörates süüdistusargumendi ringi enda tegevuse positiivsena näitamiseks ning sealjuures eelnevaid süüdistusi enam mitte korrates, võib Ossinovski püüda vältida süüdistusi, et ta on „lõhkuja” ning kujutada ennast hoopis lahenduste ja ühtsete nägemuste loojana.

Käesolev süüdistusliin valitsuse lõhkumise kohta on näide sellest, kuidas ränderaamistikuga liitumise üle peetud vaidlusest kasvas välja hoopis uus vaidlusküsimus. See on algse vaidlusküsimusega seotud vaid nii palju, et ränderaamistikust kujunes valitsuse lõhkumise süüdistuseni viinud tegevuse ajend. Asetades selle näite 2018. aasta novembris valitsenud poliitilisse konteksti, näitab selliste ala-vaidluste olemasolu, et ränderaamistiku küsimus oli vaid vahend, millele tuginedes pidada valimiseelset poliitilist võitlust, kus eesmärgiks ei olnud niivõrd ränderaamistiku toetamine või toetamata jätmine, vaid teiste poliitikute ja erakondade kahjustamine läbi süüdistavate avalduste ning enda ja oma erakonna süüst hoidmine.

4.8 Peaminister Ratas ei tule valitsuse juhtimisega toime

Suurim opositsioonipartei Reformierakond eesotsas esimees Kaja Kallasega kasutas erimeelsusi koalitsioonipartnerite vahel ära, et süüdistada peaminister Jüri Ratast valitsuse juhtimisega mitte toime tulemisel. Kaja Kallase 15. novembri Facebooki postitus on tehtud pärast seda, kui valitsus jättis samal päeval toimunud kabinetinõupidamisel ränderaamistiku toetuseta.

Tekst XIX

- 1 Vaadates viimase paari päeva tormi valitsuse veeklaasis on ilmselge, et peaministri
- 2 roll on Jüri Ratasele üle jõu ja tänast valitsust sisuliselt pole enam olemas. Selle
- 3 asemel, et otsida valitsuses konsensust ja selgitada Eesti inimestele keerulisi otsuseid,
- 4 sõidab peaminister rongiga mööda Eestit ja patsutab Keskerakonna kandidaatidele
- 5 õlale (Kaja Kallase..., 2018).

Kallas kasutab metafoori „torm veeklaasis”, mida võib tõlgendada kui nähtust, mis on pealtnäha suure mõjuga ja oluline, kui tegelikult vähese mõjuga ja ebaoluline. Sellega viitab Kallas valitsusliikmete vahelistele vaidlustele ränderaamistikuga liitumise osas. Selle metafoori kasutamist võib tõlgendada kui valitsusliikmete vahelise vaidluse naeruvääristamist, sest tegu on valitsuse sisevõitlusega, mis ei oma laiemat ühiskondlikku tähtsust.

„Torm veeklaasis” ehk valitsuse sisevõitlus on Kallase hinnang olukorrale, ning ta toetub sellele väitele, kui ütleb, et „peaministri roll on Jüri Ratasele üle jõu” ehk süüdistab Ratast

peaministri tööga mitte toime tulemises. Ta õigustab oma süüdistust sellega, et peaminister peaks otsima valitsuses konsensust ja selgitama Eesti inimestele keerulisi otsuseid. Kallas esitab ka oma süüdistust toetava väite, et peaminister käib rongiga Eestis ringi ja avaldab oma erakonna kandidaatidele toetust – järelkult, kui peaminister tegeleb sellega, siis ei tegele ta valitsuses konsensuse otsimise ja inimestele keeruliste otsuste selgitamisega ning väärIB seetõttu süüdistamist peaministri ametiga mitte toimetulemises.

Viidates Ratase tegevusele kui erakonnakaaslaste „õlale patsutamisele”, püüab Kallas näidata, et Ratas eelistab valitsusjuhi tööle (ehk riigi teenimisele) erakonna juhi tööd (ehk erakonna huvide teenimist). Sellega delegitimeerib Kallas Ratast tema tegevust rõhudes moraalinormidele ning näitab teda peaministri ametisse mitte sobivana.

16. novembril 2018 ehk päev pärast Kaja Kallase postitust ning pärast seda, kui Jevgeni Ossinovski oli samal päeval teatanud peaministrile tehtud ettepanekust justiitsminister Reinsalu ametist tagandada, tegi Jüri Ratas oma Facebooki lehel avalduse, milles tõrjus muu hulgas süüdistusi valitsuse juhtimisega mitte toime tulemises. Ratase avaldus pole selgelt vastus Kaja Kallase postitusele, kuid vaadates seda, kuidas Kaja Kallas ja Jüri Ratas viimase tegevust peaministrina kujutavad, võib Ratase avaldust tõlgendada kui varjatud vastust süüdistusele, et ta ei tule valitsuse juhtimisega toime.

Tekst XX

- 1 Eilne arutelu valitsuses ning koalitsioonikaaslaste tänased poliitilised avaldused
- 2 näitavad, et valitsuskoalitsiooni töövõime on saanud tugeva tagasilöögi. Olen alati
- 3 pidanud oluliseks, et suudaksime vajalikke otsuseid langetada, mitte raskeid küsimusi
- 4 määramatusse tulevikku lükata. Olen alati pidanud oluliseks seista meie riigi ja rahva 5
- huvide eest, meie rahvusvahelise maine ja sidemete eest. Teen seda kindlasti ka
- 6 praeguses olukorras. Olen valmis jätkuvalt pingutama, et leida tasakaal ning ühtsus ka
- 7 kõige keerulisemates küsimustes (Jüri Ratase..., 2018).

Real 1 kasutab Ratas süü vältimiseks tegija hägustamise võtet, viidates, et valitsuskoalitsiooni töövõime on saanud tagasilöögi valitsuses toimunud arutelude tulemusena. Sellega tõrjub ta eelmises näites Kaja Kallase poolt esitatud süüdistust, et ta ei tule peaministri ametiga toime, näidates valitsuse töövõime eest vastutajana tervet valitsust, mitte ainult iseennast. Samuti mainib Ratas koalitsioonikaaslaste avaldusi, mis valitsuse töövõimele osaks saanud

tagasilöögile viitavad. Siin võib näha Ratase katset näidata töövõime kahjustajana koalitsioonikaaslasel ehk Isamaal ja sotsiaaldemokraatel. Seega väärivad süüdistamist nemad, mitte Jüri Ratas ega Keskerakond.

Käsitledes valitsust, mille töövõime on koalitsioonikaaslaste tegevuse tulemusena kahjustada saanud, kui ohvrit, raamistab Ratas ennast ridadel 2–7 kangelasena. Ta loetleb enda seniseid veendumusi ja kavatsusi, kasutades sealjuures kordusi kui retoorilist võtet, et oma väidet mõjusamaks muuta („Olen alati pidanud oluliseks”, „Olen alati pidanud oluliseks”, „Olen valmis jätkuvalt pingutama”). Ridadel 2–4 kirjeldab ta oma juhioskusi, viidates vajalike otsuste langetamisele ja nende mitte tulevikku lükkamisele. Ridadel 4–6 kirjeldab ta oma riigimehelikkust, viidates riigi ja rahva huvide ja rahvusvahelise maine ja sidemete eest seismisele. Ridadel 6–7 avaldab Ratas oma valmisolekut tööd jätkata ehk kangelane edasi olla. Selle tõlgenduse järgi võib ohvriks pidada nii valitsust, riiki kui ka rahvast ning antikangelasteks koalitsioonikaaslasel Isamaal ja sotsiaaldemokraatel, kes valitsuse töövõimele tagasilööke annavad ja sellega vajalike otsuste langetamist, riigi ja rahva huvide ning rahvusvahelise maine ja sidemete eest seismist ning tasakaalu ja ühtsuse leidmist takistavad. Seega on „torme valitsuse veeklaasis” põhjustanud mitte Ratas, vaid Isamaa ja sotsiaaldemokraadid ning ka süüd väärivad seega viimased.

Kaja Kallase ja Jüri Ratase tekstinäidete puhul näeme, et kui Kallas esitas süüdistuse valitsuse juhtimisega mitte toime tulemisel otseselt Ratase pihta, siis süüdistusele vastamiseks ei pöördunud Ratas otsesõnu Kaja Kallase poole ega korranud ka tema süüdistust, vaid kirjeldas enda tegevust kui head või lausa kangelaslikku. See on näide sellest, kuidas ränderaamistikuga liitumise vaidluse kontekstis käib ala-vaidlus, siinkohal selle üle, kas Jüri Ratas tuleb valitsuse juhtimisega toime.

Kui Kallas delegitimeerib Ratast kui peaministrit, näidates teda ametisse mittesobivana, siis Ratas vastupidi legitimeerib ennast selles ametis, loetledes enda veendumusi, mis eelduslikult peaksid iseloomustama head peaministrit. Ratas püüab valitsuse töövõimele löögi andjatena või Kallase sõnastuses „tormi veeklaasis” esilekutsujatena näidata oma koalitsioonikaaslasel ehk Isamaal ja sotsiaaldemokraatel, tegeledes sedasi vastutuse liigutamisega enda pealt viimastele. Kallas püüab aga näidata just Ratast süüdistamisväärse tegevuse(tuse) tegijana.

Näitasin siin peatükis 20 tekstinäite varal, kuidas ja milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid Eesti poliitikud ÜRO ränderaamistikust kõneledes kasutasid. Arutlen järgnevalt selle üle, kuidas analüüsis tuvastatud võtteid tõlgendada.

5. ARUTELU

Analüüsin oma magistritöös Eesti poliitikute sõnavõtte selleks, et teada saada, milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid nad ÜRO ränderaamistikust kõneledes kasutasid. Soovin sellega panustada demokraatiasse, kus kodanikud on võimelised eristama ühiskondlike küsimuste sisulist arutelu debattidest, mida peetakse pelgalt poliitilise võimuvõitluse nimel.

ÜRO ränderaamistikuga liitumise üle peetud debati osalised jagunevad laias laastus dokumendi toetajateks ja vastasteks. Toetajate hulka kuulusid sotsiaaldemokraadid Jevgeni Ossinovski, Sven Mikser ja Marina Kaljurand ning president Kersti Kaljulaid, kes süüdistasid dokumendi vastaseid Eesti maine rikkumises ja senisest välispoliitilisest suunast loobumises. Ränderaamistiku vastu olid Isamaa poliitikud Urmas Reinsalu, Helir-Valdor Seeder, Mart Luik, Jüri Luik ja Helen Hääl ning EKRE esimees Mart Helme, kes süüdistasid dokumendi pooldajaid Eesti suveräänsuse äraandmises, valitsuse lõhkumises ja soovis lubada riiki immigrante. Nii toetajad kui vastased süüdistasid üksteist rahva hirmutamises.

Reformierakonna poliitikud Kaja Kallas, Eerik-Niiles Kross ja Marko Mihkelson küll pigem toetasid kogu debati vältel ränderaamistikku, kuid riigikogu lõpphääletusel erakonna saadikud ei osalenud (Kallas 2018. aastal riigikogusse ei kuulunud). Eelnevalt esitatud tekstinäited Kallaselt (Tekst XIX), Krossilt (Tekst XV) ja Mihkelsonil (Tekst I) ei sisalda ka ränderaamistikuga sisuliselt seotud süüdistusi ega õigustusi ning seetõttu ei ole otstarbekas käsitleda neid siin arutelus ränderaamistiku pooldajate või vastastena. Pigem üritasid reformierakondlased debatti ümber raamistada selliselt, et süüdistada peaminister Ratast ebakompetentsuses ja kogu valitsust parlamendi mittekaasamises.

Peaminister Ratas küll pooldas ränderaamistikku ja kujutas seda oma sõnavõttudes positiivsena, kuid samal ajal ei olnud ta dokumendi vastaste süüdistusalune samal moel nagu näiteks sotsiaaldemokraadid. Pigem pidi Ratas vastama süüdistustele, mis puudutasid tema tegevust valitsusjuhina. Seega on mõistlik käsitleda reformierakondlasi Kallast, Krossi ja Mihkelsoni ning keskerakondlasest peaminister Ratast siin arutelus ränderaamistiku pooldajatest ja vastastest eraldi.

Jagan järgneva arutelu kolmeks osaks, kus käsitlen ränderaamistiku toetajate ja vastaste ning peaminister Ratase tegevuse üle vaieldud poliitikute seisukohti ning arutlen selle üle, kuidas ja milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid nad kasutasid.

5.1 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid ränderaamistiku pooldajad?

Arvestades, et Eesti elanike seas valitseb umbusk ja mõnel juhul isegi vaen sisserändajate ja kõige nendega seonduva vastu (Ojala jt, 2019: 11), võib rännet nimetada Eesti ühiskonnas negatiivse tähendusväljaga koondsümboliks. Sellest tingituna olid ränderaamistikku toetavad poliitikud debati algusest peale vaikimisi süüdistatava rollis. See võib olla ka üks põhjus, miks välisminister Mikser ei kaitsnud ränderaamistikku esimeste süüdistuste kõlades sisuliselt, vaid viitas ainult selle mittesiduvusele (Tekst II).

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna poliitikute tekstidest nähtub, et sattununa ränderaamistiku toetamise eest süüdistuste alla, ei püüdnud nad dokumenti sisuliste argumentidega kaitsta, vaid valisid probleemi eitamise ja vasturünnaku taktika. Selle näide on Sven Mikseri sotsiaalmeediapostitus (Tekst II), kus ta vastab Marko Mihkelsoni kriitikale (Tekst I) rünnates tema isikut, kasutades seega *argumentum ad hominem* manipulatsioonivõtet ehk isiku halvustamist. Samuti esitas vastusüüdistuse sotside esimees Jevgeni Ossinovski, tehes ettepaneku justiitsminister Reinsalu tagandamiseks (Tekst XIV). Vasturünnakuga esines ka sotsiaaldemokraatide liige Marina Kaljurand, kui püüdis peale enda autoriteetsuse näitamise kaitseminister Jüri Luige autoriteeti kahandada (Tekst VI).

Sotsiaaldemokraatide selline tegevus võis olla katse liigutada süüdistuste fookus enda poliitikutelt Isamaale ja konkreetselt Urmas Reinsalule. Seda järeldust toetab ka tõsiasi, et ränderaamistiku üle peetud vaidlus oli tugevalt meediastunud ehk iga tipp-poliitiku avaldusega kaasnes intensiivne meediakajastus. Kui Jevgeni Ossinovski tegi Facebookis postituse, milles teatas ettepanekust Urmas Reinsalu ametist vabastada, juhtis ta sellega avalikkuse tähelepanu ära Sven Mikserilt ja sotsiaaldemokraatidelt, kes olid ränderaamistiku toetamise eest süüdistuste alla sattunud. Seega üritas Ossinovski süüst hoiduda teemat muutes.

Sotsiaaldemokraatide peamine otseselt ränderaamistiku sisust lähtuv õigustus oli see, et dokument pole õiguslikult siduv ega vaja sellest tulenevalt parlamendi heakskiitu (Tekst III). Erakonna poliitikute peamine süüst hoidumise võtte oli seega probleemi eitamine ning vasturünnak kriitikute aadressil.

Kuigi president Kersti Kaljulaidi tekstinäitest (Tekst XI) ilmneb, et ta esitab süüdistusi peamiselt läbi ränderaamistiku vastaste tegevuse negatiivse kujutamise, siis seda, et ta jätab süüdistuste adressaadi küllaltki varjatuks, võib pidada süüst hoidumise võtteks. Et ränderaamistiku mittetoetamine 15. novembri valitsuse kabinetinõupidamisel oli poliitiline otsus ning sealjuures täiesti seaduslik, ei olnud presidendil võimalik poliitikute süüdistamisel tugineda enda ameti pakutavatele võimalustele, nagu näiteks otsuse põhiseadusvastaseks kuulutamine. Selle asemel pidi president rõhuma abstraktsetele nähtustele, nagu „Eesti välispoliitika põhijooned”. Et igapäevaselt tegelevad poliitika kujundamisega parteilised poliitikud, avas president ennast sellist avaldust tehes süüdistustele, et ta rikub presidendi ameti põhiseaduslikke piire, valides poliitilises küsimuses kindla poole. Selle süüdistuse ennetavaks vältimiseks võiski president jätta enda süüdistuste adressaadi varjatuks, näidates vaid, et valitsuserakonnad on süüdistamisväärse tegevuse võimaldajad.

Nii president Kaljulaid kui ka sotside juht Ossinovski kujutasid Eesti välispoliitikat kui midagi, mille osas valitses seni konsensus ning mida ränderaamistiku vastased nüüd rikkuda tahavad. See on osa tegude ja tegutsejate strateegilisest kujutamisest. Kui välispoliitikal on olemas traditsioonid, mis on eelduslikult positiivsed, siis on võimalik nende traditsioonide rikkujaid süüdistada. Samal ajal dekonstrueeris kaitseminister Jüri Luik seda kujutusviisi, näidates, et Kaljulaidi ja Ossinovski nimetatud konsensust ei eksisteeri, sest Eesti on ka varem sarnastest dokumentidest kõrvale jäänud, ning sellest lähtuval süüdistusel pole seega alust.

Ränderaamistiku debati vältel olid selle pooldajad pigem süüst hoiduja rollis, peamiselt vastaste tõstatatud probleeme eitades ja ränderaamistikku positiivselt kujutades. Samas rakendasid nii sotsiaaldemokraadid kui ka president Kaljulaid vastusüüdistuste esitamise taktikat. Seega toimusid süüdistamine ja süüst hoidumine samaaegselt.

Pärast ränderaamistikku toetava avalduse vastuvõtmist riigikogus 26. novembril 2018 võis sotsiaaldemokraate ja presidenti pidada vaidluse võitjateks, sest peale jäi nende seisukoht. Samas, kui eeldame, et toimunud süümängu eesmärk oli valimisedu saavutamine, siis selles

osas sotsiaaldemokraadid ebaõnnestusid, kaotades 2019. aasta parlamendivalimistel eelmiste valimistega võrreldes 5 kohta ja üle 5% toetajaskonnast. Süüvängu mõju president Kaljulaidile pole võimalik läbi valimisedu hinnata, sest Eestis ei toimu presidendi otsevalimisi ning valimised riigikogus seisavad ees 2021. aastal.

5.2 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid ränderaamistiku vastased?

Kui sotsiaaldemokraatide süüdistused olid suunatud Isamaa ja konkreetsete poliitikute pihta, siis Isamaa poliitikud esitasid süüdistusi varjatumalt. Nad tegid seda kirjeldades süüdistamisväärseid tegevusi, jättes sealjuures seose loomise tegevuse ja tegija vahel lugeja hooleks.

Ka siin töös esindatud Helir-Valdor Seederi (Tekst XII) ja Urmas Reinsalu (Tekst IV, V ja XVI) tekstide põhiargumendid ränderaamistiku vastu ei olnud selle sisust lähtuvad. Reinsalu puhul sai keskseks teemaks dokumendi õiguslik siduvus kui teema iseeneses ja selle võimalik kujunemine rahvusvahelise tavaõiguse osaks. Arutledes vaid selle üle, kas ränderaamistik toob Eestile kohustusi, täpsustamata, mis need kohustused on, eeldas Reinsalu, et tema sõnavõttude adressaadiks olev avalikkus on ränderaamistiku suhtes juba vaikimisi negatiivselt meelestatud. Enda tavaõiguse tõlgenduse legitimeerimiseks kasutas Reinsalu ekspertide autoriteedile rõhumise võtet (Tekst V).

Kui Reinsalu oli valitsuse liikmena piltlikult öeldes süüdistuste tulejoonel, mille näiteks on Ossinovski ettepanek tema tagandamiseks, siis Isamaa erakonna juht Seeder osales debatis Reinsalut toetavas ning erakonna tegevust süüdistamisväärseks näitavaid argumente ümber lükkavas rollis. Viimast tegi Seeder vastusüüdistusi esitades, kujutades süüdistamisväärseks hoopis teise poole sõnavõtte (Tekst XII).

Eeldades, et Isamaa poliitikuid motiveeris ränderaamistiku debatis lähenevaid valimisi silmas pidades oma toetuse tõstmine, võib nende eesmärgiks pidada mitte ränderaamistiku toetamise takistamist (mis lõpuks ka ebaõnnestus) ja seeläbi väidetavalt Eesti suveräänsuse kaitsmist, vaid vastasseisu loomist sotsiaaldemokraatidega. Et jätta avalikkusele mulje, nagu nende

eesmärk oleks Eesti huvide kaitsmine ja mitte vastasseis sotsidega, pidid Isamaa poliitikud esitama oma süüdistusi varjatult ehk mitte konkreetse erakonna ega poliitikute pihta suunatuna. Reinsalu ja Seeder tegid seda sotside tegevust negatiivsena kujutades, jättes seose loomise sotside kui tegijatega avalikkuse hooleks. Samal ajal püüdsid Isamaa poliitikud näidata vastasseisu loojatena hoopis sotsiaaldemokraate. Selle näiteks on Mart Luige arvamuskäsitlus (Tekst XVII), kus ta raamistab sotsiaaldemokraadid antikangelasena ning Isamaa ohvri/kangelasena ja koalitsiooni ohvrina. Sealjuures tugevdab Luik on seisukohta jõuliste metafooridega nagu „lõhkuma” ja „nuga ribide vahele lööma”.

Järeldust, et Isamaa poliitikute tegelik eesmärk ränderaamistiku debatis oli vastasseisu loomine sotsiaaldemokraatidega, toetab ka EKRE tõusev roll Eesti poliitika konservatiivsel tiival. Seistes vastu sotsiaaldemokraatide positsioonile juba niigi negatiivse tähendusväljaga rändeküsimuses, võisid Isamaa poliitikud püüda võita tagasi rahvuskonservatiivseid valijaid, kes olid 2018. aasta novembriks liikunud Isamaa tagant oluliselt suurema toetusega EKRE poolele.

EKRE jaoks haakus ränderaamistiku debatt nende erakonna põhinarratiiviga massiimmigratsiooni ohu ning usaldamatusega rahvusvaheliste organisatsioonide ja poliitilise eliidi suhtes. Erakonna esimehe Mart Helme arvamuskäsitlus (Tekst VII) paistab teiste analüüsitud tekstide seas silma oma metafooriderohke keelekasutuse poolest. Ta ei näita ränderaamistikku ja selle toetamist süüdistamisväärseks mitte läbi ratsionaalsete argumentide, vaid lugejate hirmudele ja nõrkustele rõhumise. Samuti süüdistas Helme arvamuskäsitluse käigus enda konstrueeritud poliitilist eliiti silmakirjalikkuses (*tu quoque*). Seega esineb tema tekstis manipuleerivaid süüdistusvõtteid.

Helmega sarnaseid süüdistusvõtteid kasutas Isamaa poliitik Helen Hääl (Tekst VIII), kui tõi ühte teksti kokku mitu üksteisega mitte seotud väidet, rõhudes samal ajal hirmudele: Venemaast tulenevale julgeolekuohule, Euroopa Liidu ülimumspüüdluse ja massiimmigratsiooni ohu narratiivile. Hääl kasutab tekstis ka andmeid, mis muudavad ränderaamistiku toetamise negatiivse kujutise mõjusamaks.

Debati vältel olid ränderaamistiku vastased peamiselt süüdistaja rollis, kuid peale esimeste süüdistuste esitamist tuli neil asuda hoiduma dokumendi pooldajate vastusüüdistustest. Ränderaamistiku vastased süüdistasid pooldajaid peamiselt läbi nende tegevuse ja eesmärkide

negatiivse kujutamise, kuid samuti läbi inimeste hirmudele ja nõrkustele rõhumise, enda seisukohtade legitimeerimise ja „päästmise narratiivi” loomise.

Et Eesti siiski toetas ränderaamistikku, võib dokumendi vastaste tegevust pidada läbikukkunuks. Samas saatis selle vastu olnud EKRE-t 2019. aasta valimistel suur edu, kui nad suurendasid oma kohtade arvu riigikogus 12 ja toetajaskonda ligi 10% võrra. Isamaa küll kaotas riigikogus varasemaga võrreldes 2 kohta ja ligi 2% toetajatest, kuid saavutas siiski üle kahe korra parema tulemuse, kui ennustasid 2018. aasta novembri toetusuuringud. Seega võib valijate seas populaarsuse tõstmise ja konkurentide kahjustamise seisukohast pidada ränderaamistiku vastaseid süümängu võitjaks.

5.3 Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid Reformierakonna poliitikud ja peaminister Ratas?

Isamaa ja sotsiaaldemokraatide poliitikute vastasseisust mõnevõrra eraldi toimus Reformierakonna ja Keskerakonna vaheline debatt. Selle näited on Kaja Kallase (Tekst XIX) ja Jüri Ratase (Tekst XX) avaldused. Nagu juba peatükis 1.3 märkisin, oli ränderaamistiku küsimus mõlema erakonna jaoks ebamugav. Seda rände kui koondsümboli negatiivse tähendusvälja tõttu. Nii Jüri Ratas kui Kaja Kallas toetasid ränderaamistikku, kuid kumbki ei võtnud debatis aktiivset rolli selles mõttes, et ei asunud dokumendi vastaseid aktiivselt süüdistama. Selle asemel süüdistas Kallas Ratast valitsusjuhi tööga mitte toime tulemises. Lisaks kujutas Reformierakonna poliitik Eerik-Niiles Kross peaministrit Eesti maine kahjustaja ning lausa julgeolekuohuna (Tekst XV). Et Reformierakonna poliitikud valisid oma süüdistusobjektiks just Jüri Ratase, pole üllatav, sest lähenevate valimiste kontekstis olid Reformierakond eesotsas Kallasega ja Keskerakond eesotsas Ratasega peamised valimisvõidu nimel konkureerijad. Näidates Ratast võimetu valitsusjuhina ning delegitimeerides tema tegevust läbi moraalnormidele viitamise, püüdis Kallas suunata vaidluse tähelepanukeset ränderaamistikult peaministri isikule. Kui ränderaamistik oli Reformierakonna jaoks ebamugav, siis peaministri kritiseerimist võib pidada suurima opositsioonijõu põhiteemaks. Seega püüdis Kallas debatti teema vahetamise läbi endale sobivamaks muuta.

Arvestades Reformierakonna küllaltki suurt toetust valijate seas ja nende tihedat konkureerimist valimisvõidu nimel Keskerakonnaga, võib Kallase teema vahetamise katset pidada ennetavaks katseks süüst hoiduda. Võib eeldada, et ränderaamistiku osas mistahes positsiooni valides, pahandanuks erakond ikka mingit osa oma valijatest ja peletanuks teatud hulga enda ja sotside või enda ja Isamaa vahel kõikunud valijaid.

Keskerakonnal oli ränderaamistiku debatis osalemisest samadel põhjustel nagu Reformierakonnalgi võimalik ainult kaotada. Lisaks oli erakonnal oht kaotada valitsusjuhi roll, juhul kui Isamaa või sotsiaaldemokraadid valitsusest lahkuksid. Jüri Ratas vastas süüdistustele valitsusjuhina mitte toime tulemisel kahel viisil (Tekst XX). Esiteks raamistas ta reformierakondlaste süüdistuse ümber selliselt, et valitsuses puhkenud vaidlustes on süüdi koalitsioonikaaslased Isamaa ja sotsiaaldemokraadid. Seeläbi saatis ta enda pihta suunatud süüdistused edasi nende poole. Teiseks esitles Ratas enda isikut ja tegevust valitsusjuhina positiivselt, püüdes sellega näidata, et Kallase ja teiste süüdistused on alusetud.

Nagu öeldud, oli ränderaamistiku teema nii Reformierakonnale kui ka Keskerakonnale ebanugav ning debati toimumisest polnud kummalgi võita. Samas võib Reformierakonna ja selle juhi Kaja Kallase taktikat keskenduda ränderaamistiku asemel Jüri Ratase sobivusele peaministri kohale pidada edukaks. Kui debati toimumise ajal 2018. aasta novembris oli Reformierakonna ja Keskerakonna toetus vastavalt 21% ja 33%, siis valimistel neli kuud hiljem oli vastavalt 28,9% ja 23,1% edukam Reformierakond.

Kallase ja Ratase tekstid on ilmekad näited sellest, kuidas ränderaamistiku toetamisest alanud debatt arenes mitmeks ala-vaidluseks, mille seosed ränderaamistikuga olid mõnel juhul küllaltki kaudsed. See näitab, et poliitikutevahelise debati eesmärk ei olnud antud juhul ühiskonna probleemküsümuse (kas toetada ränderaamistikku või mitte?) sisuline arutelu, vaid ränderaamistik oli pelgalt ajend süümängude mängimiseks, eesmärgiga kahjustada poliitilisi rivaale ja kasvatada enda toetust valijate seas. Sellele juhtis oma tekstis tähelepanu ka president Kaljulaid (Tekst XI), viidates, et erimeelsuste näol võib tegemist olla valimiskampaaniaga. Sellele esitas vastuväite Isamaa esimees Seeder (Tekst XII), kes kujutas Kaljulaidi kriitikat ohtlikuna. Seega võib öelda, et president Kaljulaid juhtis juba debati ajal tähelepanu sellele, et ränderaamistiku ümber puhkenud vaidluse näol on tegemist süümänguga, samas kui Seeder kujutas debatti sisulise aruteluna ühiskonna probleemküsümuse üle. Et Kaljulaid kujutas

ränderaamistiku vastaste tegevust negatiivsena ja konstrueeris eelduse välispoliitika põhijoontest, osales ta samas ka ise süümängus.

Esitatud tekstinäidete analüüsi põhjal võib järeldada, et ränderaamistiku debati näol oli tegemist süümänguga, mitte probleemküsümuse sisulise aruteluga. Sealjuures osalesid süümängus nii ränderaamistiku vastased kui ka pooldajad. Kui Jevgeni Ossinovski ütles, et „justiitsministri jaoks on tegemist mänguga” (Tekst XIV), esitas ta Reinsalu suunas süüdistuse just süümängu mängimises, kuid samal ajal osales selles mängus ka ise. Nimelt konstrueeris Ossinovski negatiivse välisgrupi ja eelduse välispoliitika põhijoontest ning raamistas debati osalisi läbi „päästmise narratiivi”. Seega ei tähenda süümängu toimumisele viitamine, et debati osaline selles ise samuti „mängija” ei oleks. Pigem on tegu veel ühe võttega vastase negatiivseks kujutamiseks.

5.4 Edasised uurimisvõimalused

Minu töö on esimene eestikeelne uurimus, mis käsitleb süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid rändeküsümuste kontekstis. Töös kirjeldatud uurimismeetod ja analüüsiraamistik on rakendatavad enamike poliitiliste debattide puhul. Seda põhjusel, et demokraatlikes ühiskondades toimub pidev poliitiline võitlus nende vahel, kes on võimul ja soovivad seal püsida, ning nende vahel, kes võimule pürgivad. Selles olukorras on võimulolijad alati süüdistusohu all, mis ajendab neid oma tegevust (või tegevusetust) õigustama ning süüdistuste alla sattununa süüst hoiduma. Võimule pürgijad on omakorda alati motiveeritud võimulolijaid süüdistama.

Analüüs käsitles kirjutavas meedias avaldatud artikleid ning mitmel juhul otsisin pärast meediateksti lugemist üles artiklis kasutatud tsitaadi originaalallika, mis võis olla teisest žanrist. Tulevastes uurimistöodes oleks huvitav rakendada töös kasutatud uurimismeetodit sotsiaalmeedia, parlamendi arutelude ja suuliste väitluste või nendest kombineeritud valimi analüüsimiseks. See võimaldaks näha, kas süüdistamise ja süüst hoidumise võtted ja nende kasutusviis erinevad žanrite lõikes.

Omaette uurimist väärriks ka ajakirjanduse roll süümängude kajastamisel. Nagu töö sissejuhatuses öeldud, võiks süüdistamise ja süüst hoidumise võtete tundmisest kasu olla just ajakirjanikele, kes riigijuhtide sõnavõtte avalikkusele vahendavad. Tundes süüdistamise ja süü vältimise võtteid poliitikute keelekasutuses, saavad ajakirjanikud sellele tähelepanu juhtida ja aidata nii kaasa demokraatia toimimiseks vajaliku sisulise arutelu tekkele.

6. KOKKUVÕTE

Magistritöö andis ülevaate süüdistamise ja süüst hoidumise võtetest, mida Eesti poliitikud kasutasid 2018. aasta novembris ÜRO ränderaamistiku ümber peetud aruteludes. Kasutades Reisigli ja Wodaki (2017) kirjeldatud diskursusajaloolist lähenemist poliitilise keelekasutuse uurimisele ja Hanssoni (2015, 2018a) loodud raamistikku poliitiliste süümängude analüüsimiseks, uurisin 20 teksti, mille seas olid esindatud debati kesksete kõneisikute ning nii ränderaamistiku pooldajate kui vastaste seisukohad.

Oma analüüsis näitasin, kuidas debati käigus süüdistasid nii ränderaamistikuga liitumise pooldajad kui ka vastased oma oponente, konstrueerides sealjuures positiivseid nähtusi (nt Eesti suveräänsus või välispoliitiline maine) ning kujutades vastaspoolt nende nähtuste kahjustajatena.

Selgus, et vastaste süüdistamisel jäeti nad tihti nimetamata, kirjeldades ainult süüdistamisväärset tegevust ning eeldades, et konteksti tundev lugeja loob ise seose negatiivse teo ja tegija vahel.

Poliitilise rivaali negatiivsena kujutamiseks kasutati mitmel juhul „päästmise narratiivi”, kus vastast kujutati antikangelasena, ennast või oma liitlast kangelasena ning eelnevalt konstrueeritud positiivset nähtust (nt Eesti maine või valitsuse töövõime) ohvrina.

Suurima opositsioonipartei Reformierakonna poliitikud raamistasid süü vältimiseks vaidluse ümber selliselt, et tähelepanu liiguks peaminister Ratase väidetavale ebakompetentsusele peaministri rollis.

Süüdistustele ei vastatud enamjaolt sisuliselt, vaid tegeleti probleemi eitamise ja vastusüüdistuste esitamisega.

Nendest tulemustest lähtuvalt väidan, et ränderaamistiku debati näol ei olnud tegemist ühiskonna ees seisvale küsimusele lahenduse otsimisega, vaid vaidluse osalisi motiveeris lähenevate valimiste eel oma toetuse kasvatamine ning selleks poliitiliste vastasseisude loomine.

Soovitan seda magistritööd lugeda ajakirjanikel, kes vahendavad avalikkusele poliitikute sõnavõtte. Samuti võiks see huvi pakkuda poliitika-, diskursuse- kommunikatsiooni- ja keeleuurijatele, kes analüüsivad poliitilist kommunikatsiooni.

SUMMARY

Topic of the thesis: **Which blame attribution and blame avoidance strategies did Estonian politicians use in the debate over supporting the UN Global Compact for Migration?**

The aim of this thesis has been to find out how Estonian politicians use blaming and blame avoidance strategies. The use of these strategies has been referred to as „blame games”, meaning there are two or more seemingly adversarial parties trying to win a game by deploying certain linguistic strategies to outmanoeuvre and beat an opponent.

Recognising these strategies is important for the democratic process, as most of the time blame games in politics and public administration are meant for manipulating public opinion about politicians and their actions. For a politician, the aim of this kind of manipulation is to increase their chances of being reelected or holding on to office and reducing a rival’s chances of doing so.

This thesis has looked at one particular debate in Estonian politics that took place primarily in November 2018 and concerned the issue of supporting the UN Global Compact for Migration. This debate took place four months before the next general election in Estonia on 3 March 2019. This meant that the main political parties were already actively campaigning and seeking to increase their popularity.

For analysing this debate, I used the discourse-historical approach (Reisigl & Wodak, 2017), which helps to broaden specific linguistic analysis by also looking at the analysed discourse within its wider situational and historical context. For analysing specific textual examples, I used a framework for analysis developed by Hansson (2015, 2018a).

The main findings of this thesis are that 1) Estonian politicians actively deployed blaming and blame avoidance strategies, 2) the main strategies used were representing actors and actions either positively or negatively according to the speaker’s need and problem denial accompanied by a counter-attack, 3) the UN Global Compact for Migration was used mainly as an excuse for playing blame games with the intention of increasing one’s own and decreasing opponents’ popularity ahead of the imminent general election. The latter of these findings can be seen as a

way of manipulating the public, as the aim of the blame game was not solving a problem facing the society but outplaying political rivals.

This thesis has focused on written articles with some textual examples taken from other genres when appropriate. For future analysis, I would recommend using the method used in this thesis on debates that take place in social media, parliamentary discussions and live debates or a combination of these. Another interesting topic stemming from this research is the media's role in covering blame games.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Aavik, M. (2018). Marti Aavik: ei Absurdistanile! Miks saadetakse migratsiooni-allkirja andma president? *Postimees*, 8. november. Kasutatud 4.02.2020, <https://arvamus.postimees.ee/6449160/marti-aavik-ei-absurdistanile-miks-saadetakse-migratsiooni-allkirja-andma-president?>
- Austria ei allkirjasta ÜRO üleilmset migratsioonilepet. (2018). *Postimees*, 31. oktoober. Kasutatud 5.02.2020, <https://maailm.postimees.ee/6442448/austria-ei-allkirjasta-uro-uleilmset-migratsioonilepet>
- Eesti Vabariigi põhiseadus (13.08.2015). *Riigi Teataja I*. Kasutatud 22.05.2020, <https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002?leiaKehtiv>
- Ehand, E. (2018). Kaljulaid: kui üksmeelt pagulasleppe osas pole, siis mina Marokosse ei lähe. *ERR*, 11. november. Kasutatud 19.02.2020, <https://www.err.ee/876165/kaljulaid-kui-uksmeelt-pagulasleppe-osas-pole-siis-mina-marokosse-ei-lahe>
- Erakondade toetus aastast 2018 praeguseni. (2020). *ERR*, 31. jaanuar. Kasutatud 6.02.2020, <https://www.err.ee/k/reitingud>
- ERRi uudisteportaal*. (2018). Kasutatud 22.03.2020, <https://www.err.ee/876402/sven-mikseri-hinnangul-voib-valitsus-randeleppe-osas-uksmeele-leida>
- Globaalne ränderaamistik*. (2018). Kasutatud 4.02.2020, https://vm.ee/sites/default/files/uro_randeraamistik.pdf
- Globaalse ränderaamistiku valitsuste vahelise konverentsi kodulehekülg*. (2018). Kasutatud 5.02.2020, <https://www.un.org/en/conf/migration/index.shtml>
- Hansson, S. (2015). Discursive strategies of blame avoidance: A framework for analysis. *Discourse & Society*, 26, 297-322. doi:10.1177/0957926514564736
- Hansson, S. (2017). Government communication. R. Wodak ja B. Forchtner (toim), *The Routledge Handbook of Language and Politics* (lk 326-341). London ja New York: Routledge.
- Hansson, S. (2018a). The discursive micro-politics of blame avoidance: unpacking the language of government blame games. *Policy Sciences*, 51, 545-564. doi:10.1007/s11077-018-9335-3

- Hansson, S. (2018b). Analysing opposition–government blame games: argument models and strategic maneuvering. *Critical Discourse Studies*, 15(3), 228-246.
- Helme, M. (2018). Mart Helme ÜRO ränderaamistikule vastu seisvatest reformierakondlastest: teie eesti rahva reetmist õigustav valelikkus ja silmakirjalikkus on tülgestavad. *Eesti Päevaleht*, 10. november. Kasutatud 22.04.2020, <https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-uro-randeraamistikule-vastu-seisvatest-reformierakondlastest-teie-eesti-rahva-reetmist-oigustav-valelikkus-ja-silmakirjalikkus-on-tulgastavad>
- Hungary joins US in refusing UN's safe global migration compact. (2018). *DW.com*, 18. juuli. Kasutatud 5.02.2020, <https://www.dw.com/en/hungary-joins-us-in-refusing-uns-safe-global-migration-compact/a-44733306>
- Hääl, H. (2018). Advokaat Helen Hääl: kell tiksub... Kas Eesti tõesti ohverdab oma suveräänsuse? *Eesti Päevaleht*, 14. november. Kasutatud 22.04.2020, <https://epl.delfi.ee/arvamus/advokaat-helen-haal-kell-tiksub-kas-eesti-toesti-ohverdab-oma-suveraansuse>
- Ilver, T.H. (2016). *President Ilves Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva aktusel 24. veebruaril 2016 Estonia kontserdisaalis*. Kasutatud 17.02.2020, <https://vp2006-2016.president.ee/et/ametitegevus/koned/12046-2016-02-24-17-30-44/index.html>
- Jevgeni Ossinovski Facebooki lehekülg. (2018). Kasutatud 2.02.2020, <https://www.facebook.com/jevgeni.ossinovski/posts/2381796318560509>
- Jürgen Ligi Facebooki lehekülg. (2018). Kasutatud 29.04.2020, <https://www.facebook.com/JurgenLigi/posts/1045238809018181>
- Jüri Ratase Facebooki lehekülg. (2018). Kasutatud 20.05.2020, <https://www.facebook.com/ratasjuri/posts/1192449960892961/>
- Kaja Kallase Facebooki lehekülg. (2018). Kasutatud 20.05.2020, <https://www.facebook.com/kallaskaja/posts/1935931183189348>
- Kangro, K. (2016). Ratas: Eesti välis- ja julgeolekupoliitiline kurss ei muutu. *Postimees*, 8. november. Kasutatud 18.02.2020, <https://www.postimees.ee/3902371/ratas-eesti-valis-ja-julgeolekupoliitiline-kurss-ei-muutu>
- Karimi, F. (2017). US quits UN global compact on migration, says it'll set its own policy. *CNN*, 3. detsember. Kasutatud 5.02.2020, <https://edition.cnn.com/2017/12/03/politics/us-global-compact-migration/index.html>
- Kersti Kaljulaidi Facebooki lehekülg. (2018). Kasutatud 23.04.2020, <https://www.facebook.com/KerstiKaljulaid/posts/2201834093422711/>

- Kolk, A. (2018). Anneli Kolk: valesti mõistetud ränderaamistik. *Postimees*, 14. november. Kasutatud 24.04.2020, <https://arvamus.postimees.ee/6453884/annely-kolk-valesti-moistetud-randeraamistik>
- Kook, U. (2018). Saksa Bundestag toetas ÜRO rändepakti. *ERR*, 29. november. Kasutatud 5.02.2020, <https://www.err.ee/880952/saksa-bundestag-toetas-uro-randepakti>
- Koorits, V. (2018a). Helir-Valdor Seeder: mitmetitõlgendatavate algatustega ühinemine ei aita kaasa rahvusvahelise migratsiooni üle kontrolli saavutamisele. *Delfi*, 16. november. Kasutatud 22.04.2020, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/helir-valdor-seeder-mitmetitolgendatavate-algatustega-uhinemine-ei-aita-kaasa-rahvusvahelise-migratsiooni-ule-kontrolli-saavutamisele>
- Koorits, V. (2018b). Marina Kaljurand sotsiaaldemokraatide listis: kahju, et Luik vahetas väärtused, mille eest ta on alati seisnud, erakondliku poliitika vastu. *Delfi*, 23. november. Kasutatud 28.04.2020, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/marina-kaljurand-sotsiaaldemokraatide-listis-kahju-et-luik-vahetas-vaartused-mille-eest-ta-on-alati-seisnud-erakondliku-poliitika-vastu>
- Koppel, K. (2018). Reinsalu: valitsus ei ole ÜRO rändelepet heaks kiitnud. *ERR*, 10. november. Kasutatud 5.01.2020, <https://www.err.ee/876025/reinsalu-valitsus-ei-ole-uro-randelepet-heaks-kiitnud>
- Krjukov, A. (2018a). Kristina Kallas: Eesti peab rändeleppega liituma. *ERR*, 18. november. Kasutatud 19.02.2020, <https://www.err.ee/877997/kristina-kallas-eesti-peab-randeleppega-liituma>
- Krjukov, A. (2018b). Seeder: meie oma seisukohta rändepakti osas ei muuda. *ERR*, 16. november. Kasutatud 15.03.2020, <https://www.err.ee/877554/seeder-meie-oma-seisukohta-randepakti-osas-ei-muuda>
- Kross, E-N. (2018). Eerik-Niiles Kross: see on juba kolmas tõsine hoop, mille Eesti läänemeelne positiivne maine on Jüri Rataselt saanud. *Postimees*, 18. november. Kasutatud 29.04.2020, <https://arvamus.postimees.ee/6456284/eerik-niiles-kross-see-on-juba-kolmas-tosine-hoop-mille-eesti-laanemeelne-positiivne-maine-on-juri-rataselt-saanud>
- Kumer-Haukanõmm, K. ja Telve, K. (2017). Eestlased maailmas. T. Tammaru (toim), Eesti inimarengu aruanne 2016/2017: Eesti rändeajastul (74-81). Tallinn: SA Eesti Koostöö Kogu.
- Kuul, M. (2018). Uuring: ÜRO rändelepingut pooldab 26 protsenti, vastu on 56 protsenti. *ERR*, 26. november. Kasutatud 18.01.2020, <https://www.err.ee/879942/uuring-uro-randelepingut-pooldab-26-protsenti-vastu-on-56-protsenti>

- Kuus, I. (2018a). Riigikogu väliskomisjon nõuab Mikserilt ÜRO pagulasleppe kohta aru. *ERR*, 9. november. Kasutatud 20.12.2019, <https://www.err.ee/875784/riigikogu-valiskomisjon-nouab-mikserilt-uro-pagulasleppe-kohta-arua>
- Kuus, I. (2018b). Jüri Luik asus erakonnakaaslast Urmas Reinsalu kaitsma. *ERR*, 16. november. Kasutatud 01.03.2020, <https://www.err.ee/877623/juri-luik-asus-erakonnakaaslast-urmas-reinsalu-kaitsma>
- Lauristin, M. ja Hansson, S. (2019). Estonia. O. Eileb ja M. Gregor (toim), *Thirty Years of Political Campaigning in Central and Eastern Europe* (lk 27-48). Cham: Palgrave Macmillan.
- Luik, M. (2018). Sotsid löid noa koalitsiooni ribide vahele. *Delfi*, 16. november. Kasutatud 14.03.2020, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-luik-sotsid-loid-noa-koalitsiooni-ribide-vahele?id=84343155>
- Luts, P. (2018a). Kaljulaid: valimiskampaaniaga keerati selg Eesti välispoliitika põhijoontele. *ERR*, 15. november. Kasutatud 19.02.2020, <https://www.err.ee/877371/kaljulaid-valimiskampaaniaga-keerati-selg-eesti-valispoliitika-pohijoontele>
- Luts, P. (2018b). Kallas: valitsus kukkus ränderaamistiku hääletamisel läbi. *ERR*, 26. november. Kasutatud 19.11.2020, <https://www.err.ee/880130/kallas-valitsus-kukkus-randeraamistiku-haaletamisel-labi>
- Luts, P. (2018c). Reinsalu: Ossinovski ei suru mind ja Isamaad põlvili. *ERR*, 16. november. Kasutatud 15.03.2020, <https://www.err.ee/877529/reinsalu-ossinovski-ei-suru-mind-ja-isamaad-polvili>
- Mikser, S. (2018). Sven Mikser: mitte alistuda hirmude ja eelarvamuste ees. *Postimees*, 26. november. Kasutatud 22.04.2020, <https://leht.postimees.ee/6462017/sven-mikser-mitte-alistuda-hirmude-ja-eelarvamuste-ees>
- Mälksoo, L. (2018). Lauri Mälksoo: rändeleppe dokument on selle ideoloogia mõju all, et globaalne ränne on alati hea. *Delfi*, 11. november. Kasutatud 24.04.2020, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/lauri-malksoo-randeleppe-dokument-on-selle-ideoloogia-moju-all-et-globaalne-ranne-on-alati-hea>
- Mölder, M. (2018). Martin Mölder: kus on erakondade toetuste põhi ja lagi? *Postimees*, 5. Aprill. Kasutatud 5.02.2020, <https://arvamus.postimees.ee/4460287/martin-molder-kus-on-erakondade-toetuste-pohi-ja-lagi>
- Nael, M. (2018a). Flaami rahvuslased lahkuvad rändetüli tõttu Belgia valitsusest. *ERR*, 9. detsember. Kasutatud 5.02.2020, <https://www.err.ee/883451/flaami-rahvuslased-lahkuvad-randetuli-tottu-belgia-valitsusest>
- Nael, M. (2018b). Viis EL-i riiki ei toeta ÜRO rändepakti. *ERR*, 12. november. Kasutatud 5.02.2020, <https://www.err.ee/876434/viis-el-i-riiki-ei-toeta-uro-randepakti>

- Nael, M. (2018c). Koalitsioonipartnerid ei jõudnud kriisikohtumisel lahenduseni, arutelud jätkuvad. *ERR*, 18. november. Kasutatud 15.03.2020, <https://www.err.ee/878012/koalitsioonipartnerid-ei-joudnud-kriisikohtumisel-lahenduseni-arutelud-jatkuvad>
- Niibo, I. (2016). *The Public Communication of the Estonian Government Regarding the Refugee Crisis in 2015: Discourse Analytical Approach*. Magistritöö. Tartu Ülikool, Johan Skytte poliitikauuringute instituut.
- Ojala, M., Kaasik-Krogerus, S., Pantti, M. (2019). Presidential speeches and the online politics of belonging: Affective-discursive positions toward refugees in Finland and Estonia. *European Journal of Cultural Studies*, (1-16). doi: 10.1177/1367549418823059
- Rachman, G. (2017). Soros hatred is a global sickness. *Financial Times*, 18. september. Kasutatud 23.04.2020, <https://www.ft.com/content/7f93856e-9c55-11e7-9a86-4d5a475ba4c5>
- Rajavee, A. (2015). Henn Põlluaas: põgenike ja probleemidega tuleks tegeleda kriisikolletes. *ERR*, 2. juuni. Kasutatud 17.02.2020, <https://www.err.ee/536165/henn-polluaas-pogenike-ja-probleemidega-tuleks-tegeleda-kriisikolletes>
- Reinsalu tõmbas ränderaamistiku kriitika taas üles. (2018). *ERR*, 7. detsember. Kasutatud 19.02.2020, <https://www.err.ee/882981/reinsalu-tombas-randeraamistiku-kriitika-taas-ules>
- Reinsalu, U. (2018a). Urmas Reinsalu: valitsus ei ole ÜRO rändelepet kuidagi heaks kiitnud ja langetanud eraldi otsust mingite volituste kohta presidendile. *Eesti Päevaleht*, 10. november. Kasutatud 29.04.2020, <https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-valitsus-ei-ole-uro-randelepet-kuidagi-heaks-kiitnud-ja-langetanud-eraldi-otsust-mingite-volituste-kohta-presidendile>
- Reinsalu, U. (2018b). Urmas Reinsalu ÜRO rändelepeest: sel on riskantne maik survestada inimkaubandust Venemaalt Eestisse! Jäägem sellest lepeest lihtsalt kõrvale. *Eesti Päevaleht*, 19. november. Kasutatud 29.04.2020, <https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-uro-randelepeest-sel-on-riskantne-maik-survestada-inimkaubandust-venemaalt-eestisse-jaagem-sellest-lepeest-lihtsalt-korvale>
- Reisigl, M. & Wodak, R. (2017). The Discourse-Historical Approach (DHA). *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies*.

- Rheindorf, M ja Wodak, R. (2017). Borders, Fences, and Limits—Protecting Austria From Refugees: Metadiscursive Negotiation of Meaning in the Current Refugee Crisis. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, doi: 10.1080/15562948.2017.1302032
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Riigikogu kodulehekülj. (2018a). Kasutatud 19.02.2020, <https://www.riigikogu.ee/tegevus/toouleavaade/haaletused/haaletustulemused-kohalolekukontroll/8c466b47-cd19-48e3-9449-9691e65b4f50>
- Riigikogu kodulehekülj. (2018b). Kasutatud 22.03.2020, <https://www.riigikogu.ee/pressiteated/valiskomisjon-et-et/mihkelson-parlamendi-korvalejatmine-uro-migratsioonipakti-arutelust-lubamatu/>
- Riigikogu kodulehekülj. (2020c). Kasutatud 24.04.2020, <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/koosseis/riigikogu-liikmed/saadik/58be6531-1f4b-4b0b-9c21-92566a40ae8b/Marko-Mihkelson/>
- Riigikogu kodulehekülj. (2020d). Kasutatud 22.05.2020, <https://www.riigikogu.ee/riigikogu/koosseis/riigikogu-liikmed/>
- Soome ekspert: ÜRO ränderaamistiku osas käib libauudiste kampaania. (2018). *Postimees*, 13. November. Kasutatud 24.04.2020, <https://maailm.postimees.ee/6452491/soome-ekspert-uro-randeraamistiku-osas-kaib-libauudiste-kampaania>
- Statistikaameti kodulehekülj. (2020). Kasutatud 4.02.2020, <https://www.stat.ee/34267>
- Stone, D. (2012). *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making*. W. W. Norton & Company.
- Study on feasibility of establishing mechanisms for the relocation of beneficiaries of international protection*. (2010). Kasutatud 23.04.2020, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/pdf/final_report_relocation_of_refugees_en.pdf
- Sven Mikseri Facebooki lehekülj. (2020). Kasutatud 24.02.2020, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=804446479726035&id=100004820710628
- Sven Mikseri hinnangul võib valitsus rändeleppe osas üksmeele leida. (2018). *ERR*, 12. november. Kasutatud 24.04.2020, <https://www.err.ee/876402/sven-mikseri-hinnangul-voib-valitsus-randeleppe-osas-uksmeele-leida>

- Sõnaveeb. (2020a). Kasutatud 22.03.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/detail/kummaline/1>
- Sõnaveeb. (2020b). Kasutatud 22.04.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/mobiliseerima/1>
- Sõnaveeb. (2020c). Kasutatud 22.04.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/hüsteeria/1>
- Sõnaveeb. (2020d). Kasutatud 22.04.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/libauudis/1>
- Sõnaveeb. (2020e). Kasutatud 28.04.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/demagoogia/1>
- Sõnaveeb. (2020f). Kasutatud 28.04.2020, <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/vihakõne/1>
- Zarefsky, D. (2008). Strategic Maneuvering in Political Argumentation. *Argumentation*, 22, 317–330. doi:10.1007/s10503-008-9096-9
- Tamm, E. (2018). *Süü ja vastutuse hajutamise võtted ministrite keelekasutuses*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ühiskonnateaduste instituut.
- Triandafyllidou, A. (2018). A „Refugee Crisis” Unfolding: „Real” Events and Their Interpretation in Media and Political Debates. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1-2), 198-216. doi: 10.1080/15562948.2017.1309089
- Tudelep, J. (2017). *Rahvusvaheliste organisatsioonide otsused rahvusvahelise õiguse allikana ÜRO peaassamblee resolutsioonide näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool: avaliku õiguse osakond.
- Tõnurist, A. (2015). Eesti kodakondsuse ja päritoluga inimesed Euroopas. *Statistikablogi*, 18. veebruar. Kasutatud 18.01.2020, <https://blog.stat.ee/2015/02/18/eesti-kodakondsuse-ja-paritoluga-inimesed-euroopas/>
- USA välisministeeriumi globaalsete avalike suhete büroo kodulehekülg. (2017). Kasutatud 5.02.2020, <https://share.america.gov/u-s-response-global-compact-migration/>
- Vabariigi Valitsuse kodulehekülg (2020). Kasutatud 22.05.2020, <https://www.valitsus.ee/et>
- Vabariigi Valitsuse pressikonverentsi stenogramm, 15. november 2018. (2018). Kasutatud 28.04.2020, <https://www.valitsus.ee/et/uudised/vabariigi-valitsuse-pressikonverentsi-stenogramm-15-november-2018>

van Dijk, T. A. (1992). Discourse and the denial of racism. *Discourse & Society*, 3(1), 87–118. doi: 10.1177/0957926592003001005

van Leeuwen, T. (1995). Representing social action. *Discourse & Society*, 6(1), 81-106. doi:10.1177/0957926595006001005

van Leeuwen, T. (2007). Legitimation in discourse and communication. *Discourse & Communication*, 1(1), 91–112. doi:10.1177/1750481307071986

Vasli, K. (2018). Margus Tsahkna: meie iseseisvusele on väga ohtlik, et valitsus rändeletpet ei toeta. *Delfi*, 15. november. Kasutatud 22.04.2020, <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/margus-tсахkna-meie-iseseisvusele-on-vaaga-ohulik-et-valitsus-randelepet-ei-toeta>

Välisministeeriumi kodulehekülj. (2020). Kasutatud 24.04.2020, <https://vm.ee/et/valislepingute-riigisisese-menetlemise-juhend>

Weaver, R. K. (1986). The Politics of Blame Avoidance. *Journal of Public Policy*, 6(4), 371-398.

ÜRO kodulehekülj. (2018). Kasutatud 5.02.2020, <https://news.un.org/en/story/2018/12/1028941>

ÜRO põgenike ja migrantide kodulehekülj. (2020). Kasutatud 7.02.2020, <https://refugeesmigrants.un.org/migration-compact>

ÜRO põgenike ja migrantide kodulehekülj. (2020). Kasutatud 7.02.2020, <https://refugeesmigrants.un.org/intergovernmental-negotiations>

Lisa 1. Analüüsitud tekstide koondtabel

Kuupäev	Teksti nr analüüsis	Kõneisik	Kanal	Viide
09.11.2018	Tekst I	Marko Mihkelson	Riigikogu pressiteade	https://www.riigikogu.ee/pressiteated/valiskomisjon-et-et/mihkelson-parlamendi-korvalejatmine-uro-migratsioonipakti-arutelust-lubamatu/
09.11.2018	Tekst II	Sven Mikser	Facebook	https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=804446479726035&id=100004820710628
12.11.2018	Tekst III	Sven Mikser	ERR Uudised	https://www.err.ee/876402/sven-mikseri-hinnangul-voib-valitsus-randeleppe-osas-uksmeele-leida
10.11.2018	Tekst IV	Urmas Reinsalu	Delfi (Eesti Päevaleht)	https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-valitsus-ei-ole-uro-randelepet-kuidagi-heaks-kiitnud-ja-langetanud-eraldi-otsust-mingite-volituste-kohta-presidendile?id=84280597
15.11.2018	Tekst V	Urmas Reinsalu	Valitsuse pressikonverentsi stenogramm	https://www.valitsus.ee/et/uudised/vabariigi-valitsuse-pressikonverentsi-stenogramm-15-november-2018
23.11.2018	Tekst VI	Marina Kaljurand	Delfi	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/marina-kaljurand-sotsiaaldemokraatide-listis-kahju-et-luik-vahetas-vaartused-mille-ees-ta-on-alati-seisnud-erakondliku-poliitika-vastu?id=84534923
10.11.2018	Tekst VII	Mart Helme	Delfi (Eesti Päevaleht)	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-uro-randeraamistikule-vastu-seisvatest-reformierakondlastest-teie-eesi-rahva-reetmist-oiugustav-valelikkus-ja-silmakirjalikkus-on-tulgastavad?id=84282589
14.11.2018	Tekst VIII	Helen Hääl	Delfi (Eesti Päevaleht)	https://epl.delfi.ee/arvamus/advokaat-helen-haal-kell-tiksub-kas-eesi-toesti-ohverdab-oma-suveraansuse?id=84314623
26.11.2018	Tekst IX	Sven Mikser	Postimees	https://leht.postimees.ee/6462017/sven-mikser-mitte-alistuda-hirmude-ja-eelarvamuste-ees?fbclid=IwAR0h7PHj15-uSwUeocM_8RY-CvZrlrbc-Y29DyN2xbEoCGWaumJWoh0vZ2o&utm_campaign=share-buttons&utm_content=6462017&utm_medium=social&utm_source=facebook.com
26.11.2018	Tekst X	Sven Mikser	Postimees	https://leht.postimees.ee/6462017/sven-mikser-mitte-alistuda-hirmude-ja-eelarvamuste-ees?fbclid=IwAR0h7PHj15-uSwUeocM_8RY-CvZrlrbc-Y29DyN2xbEoCGWaumJWoh0vZ2o&utm_campaign=share-buttons&utm_content=6462017&utm_medium=social&utm_source=facebook.com
15.11.2018	Tekst XI	Kersti Kaljulaid	Facebook	https://www.facebook.com/KerstiKaljulaid/posts/2201834093422711/
16.11.2018	Tekst XII	Helir-Valdor Seeder	Delfi	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/helir-valdor-seeder-mitmetitoldandavate-algatustega-uhinemine-ei-aita-kaasa-rahvusvahelise-migratsiooni-ule-kontrolli-saavutamisele?id=84334883
16.11.2018	Tekst XIII	Jüri Luik	ERR Uudised	https://www.err.ee/877623/juri-luik-asus-erakonnakaaslast-urmas-reinsalu-kaitstva
16.11.2018	Tekst XIV	Jevgeni Ossinovski	Facebook	https://www.facebook.com/jevgeni.ossinovski/posts/2381796318560509
18.11.2018	Tekst XV	Eerik-Niiles Kross	Postimees	https://arvamus.postimees.ee/6456284/eerik-niiles-kross-see-on-juba-kolmas-tosine-hoop-mille-eesi-laanemeelne-positiivne-maini-on-juri-rataselt-saanud?_ga=2.136679986.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Tekst XVI	Urmas Reinsalu	Delfi (Eesti Päevaleht)	https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-uro-randeleppes-sel-on-riskantne-maik-survestada-inimkaubandust-venemaalt-eesisse-jaagem-sellest-leppes-lihtsalt-korvale?id=84360371
16.11.2018	Tekst XVII	Mart Luik	Delfi	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/mart-luik-sotsid-loid-noa-koalitsiooni-ribide-vahele?id=84343155
18.11.2018	Tekst XVIII	Jevgeni Ossinovski	ERR Uudised	https://www.err.ee/878012/koalitsioonipartnerid-ei-joudnud-kriisikohtumisel-lahenduseni-arutelud-jatkuvad
15.11.2018	Tekst XIX	Kaja Kallas	Facebook	https://www.facebook.com/kallaskaja/posts/1935931183189348
16.11.2018	Tekst XX	Jüri Ratas	Facebook	https://www.facebook.com/ratasjuri/posts/1192449960892961/

Lisa 2. Ränderaamistiku debatti puudutavate meediatekstide loetelu

AEG	PEALKIRI	TOON	VIIDE
01.11.2018	Austria taganes rahvusvahelisest rändeleppest	Kaitsev / Süüdistav	https://epl.delfi.ee/valismaa/austria-taganes-rahvusvahelisest-randeleppest?id=84185403
02.11.2018	Peaminister: Poola ÜRO rändelet suure tõenäosusega ei toeta	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6444660/peaminister-poola-uro-randelet-suure-toenaosusega-ei-toeta?_ga=2.166203708.385228534.1583263828-421865601.1568549811
08.11.2018	Jaak Madison: Eesti peab jätma allkirjastamata ÜRO migratsioonileppe	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6449235/jaak-madison-eesti-peab-jatma-allkirjastamata-uro-migratsioonileppe?_ga=2.131440141.385228534.1583263828-421865601.1568549811
08.11.2018	Marti Aavik: ei Absurdistanile! Miks saadetakse migratsiooni-allkirja andma president?	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6449160/marti-aavik-ei-absurdistanile-miks-saadetakse-migratsiooni-allkirja-andma-president?_ga=2.2199728.1219202722.1578733179-421865601.1568549811
09.11.2018	Mikser: välisministeerium teavitas väliskomisjoni rändepaktist	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6449851/mikser-valisministeerium-teavitas-valiskomisjoni-randepaktist?_ga=2.249420871.1756594087.1580028858-421865601.1568549811
09.11.2018	Sven Mikseri vastulause: väliskomisjon oli pagulasleppest teadlik	Kaitsev	https://www.err.ee/875800/sven-mikseri-vastulause-valiskomisjon-oli-pagulasleppest-teadlik
09.11.2018	Sven Mikseri FB lehekülj	Kaitsev / Süüdistav	https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=804446479726035&id=100004820710628
09.11.2018	ÜRO ränderaamistik põhjustas Saksa Bundestagis pingeid	Neutraalne	https://www.err.ee/875866/uro-randeraamistik-pohjustas-saksa-bundestagis-pingeid
09.11.2018	Karmo Tüür furoori tekitanud rändeleppest: peamine küsimus – kas see n-ö Marrakechi paber on leping või mitte?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6449973/karmo-tuur-furoori-tekitanud-randeleppest-peamine-kusimus-kas-see-n-o-marrakechi-paber-on-leping-voi-mitte?_ga=2.127964430.385228534.1583263828-421865601.1568549811
09.11.2018	Mis on ÜRO globaalne ränderaamistik ning kes ja miks seda allkirjastada ei kavatse?	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/mis-on-uro-globaalne-randeraamistik-ning-kes-ja-miks-seda-allkirjastada-ei-kavatse?id=84272697
09.11.2018	Türgi suursaadik Süüria kriisis: võorstame solidaarsusest Euroopaga rohkem põgenikke kui ükski teine riik maailmas	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/turgi-suursaadik-suuria-kriisis-voorstame-solidaarsusest-euroopaga-rohkem-pogenikke-kui-ükski-teine-riik-maailmas?id=84275769
09.11.2018	Ligi: presidendil pole voli migratsioonileppele Eesti eest allkirja anda	Süüdistav	https://www.err.ee/875792/ligi-presidendil-pole-voli-migratsioonileppele-eesti-eest-allkirja-anda
09.11.2018	Mihkelson: pärast märtsi pole komisjon saanud teavet rändepaketi kohta	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6450130/mihkelson-parast-marts-i-pole-komisjon-saanud-teavet-randepaketi-kohta
09.11.2018	Mihkelson: parlamendi kõrvalejätmine ÜRO migratsioonipakti arutelust on lubamatu	Süüdistav	https://www.riigikogu.ee/pressiteated/valiskomisjon-et-et/mihkelson-parlamendi-korvalejamine-uro-migratsioonipakti-arutelust-lubamatu/
09.11.2018	Riigikogu väliskomisjon nõuab Mikserilt ÜRO pagulaslepe kohta aru	Süüdistav	https://www.err.ee/875784/riigikogu-valiskomisjon-nouab-mikserilt-uro-pagulaslepe-kohta-aru
09.11.2018	Riigikogu väliskomisjon soovib Sven Mikserilt ülevaadet ÜRO rändepakti kohta	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/riigikogu-valiskomisjon-soovib-sven-mikserilt-ulevaadet-uro-randepakti-kohta?id=84270437
10.11.2018	Mart Helme ÜRO ränderaamistikule vastu seisvatest reformierakondlastest: teie eesti rahva reetmist õigustav valelikkus ja silmakirjalikkus on tulgastavad	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-uro-randeraamistikule-vastu-seisvatest-reformierakondlastest-teie-eesti-rahva-reetmist-ogustav-valelikkus-ja-silmakirjalikkus-on-tulgastavad?id=84282589
10.11.2018	Urmas Reinsalu: valitsus ei ole rändelet heaks kiitnud	Süüdistav / Kaitsev	https://www.postimees.ee/6450500/urmas-reinsalu-valitsus-ei-ole-randelet-heaks-kiitnud
10.11.2018	Reinsalu: valitsus ei ole ÜRO rändelet heaks kiitnud	Süüdistav / Kaitsev	https://www.err.ee/876025/reinsalu-valitsus-ei-ole-uro-randelet-heaks-kiitnud

10.11.2018	Urmas Reinsalu: valitsus ei ole ÜRO rändelepet kuidagi heaks kiitnud ja langetanud eraldi otsust mingite volituste kohta presidendile	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-valitsus-ei-ole-uro-randelepet-kuidagi-heaks-kiitnud-ja-langetanud-eraldi-otsust-mingite-volituste-kohta-presidendile?id=84280597
11.11.2018	Mikser: kohustustevaba ränderaamistik ei vaja valitsuse heakskiitu	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6450966/mikser-kohustustevaba-randeraamistik-ei-vaaja-valitsuse-heakskiitu
11.11.2018	Kaljulaid: mina Marokosse ei sõida, kui pagulasleppe osas ühist meelt pole	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaljulaid-mina-marokosse-ei-soida-kui-pagulasleppe-osas-uhist-meelt-pole?id=84284709
11.11.2018	Kaljulaid: kui üksmeelt pagulasleppe osas pole, siis mina Marokosse ei lähe	Kaitsev / Süüdistav	https://www.err.ee/876165/kaljulaid-kui-üksmeelt-pagulasleppe-osas-pole-siis-mina-marokosse-ei-lahe
11.11.2018	Lauri Mälksoo: rändeleppe dokument on selle ideoloogia mõju all, et globaalne ränne on alati hea	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/lauri-malksoo-randeleppe-dokument-on-selle-ideoloogia-moju-all-et-globaalne-ranne-on-alati-hea?id=84286477
11.11.2018	Professor: Eesti võiks jääda ÜRO ränderaamistiku suhtes erapooletuks	Neutraalne	https://www.err.ee/876199/professor-eesti-voiks-jaada-uro-randeraamistiku-suhtes-erapooletuks
11.11.2018	Kaljulaid: kui üksmeelt pagulasleppe osas pole, siis mina Marokosse ei lähe	Süüdistav, Kaitsev	https://www.postimees.ee/6450900/kaljulaid-kui-üksmeelt-pagulasleppe-osas-pole-siis-mina-marokosse-ei-lahe
12.11.2018	Mikser selgitab täna väliskomisjonile ÜRO globaalse ränderaamistiku sisu ja põhimõtteid	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mikser-selgitab-tana-valiskomisjonile-uro-globaalse-randeraamistiku-sisu-ja-pohimotteid?id=84289747
12.11.2018	Helir-Valdor Seeder: Eesti ei peaks ÜRO rändepaktiga liituma	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/helir-valdor-seeder-eesti-ei-peak-uro-randepaktiga-liituma?id=84291713
12.11.2018	Isamaa fraktsioon otsustas «pagulaslepet» mitte toetada	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6451517/isamaa-fraktsioon-otsustas-pagulaslepet-mitte-toetada?_ga=2.70752658.385228534.1583263828-421865601.1568549811
12.11.2018	Isamaa: Eesti ei peaks ÜRO rändepaktiga liituma	Kaitsev	https://www.err.ee/876371/isamaa-eesti-ei-peak-uro-randepaktiga-liituma
12.11.2018	President võib rändeleppe tõttu ÜRO kohtumisele minemata jätta	Kaitsev / Süüdistav	https://epl.delfi.ee/uudised/president-voib-randeleppe-tottu-uro-kohtumisele-minemata-jatta?id=84285195
12.11.2018	Sven Mikseri hinnangul võib valitsus rändeleppe osas üksmeele leida	Kaitsev / Süüdistav	https://www.err.ee/876402/sven-mikseri-hinnangul-voib-valitsus-randeleppe-osas-üksmeele-leida
12.11.2018	VERSUS Kas ÜRO rändelepe oleks õiguslikult siduv?	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/versus-kas-uro-randelepe-oleks-oiguslikult-siduv?id=84286053
12.11.2018	Rändeleping: president jääb poliitikute jonnile tõttu koju	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6451147/randeleping-president-jaab-poliitikute-jonni-tottu-koju
12.11.2018	Mälksoo: Kaljulaid võib Marrakechi minna küll	Neutraalne	https://www.err.ee/876382/malksoo-kaljulaid-voib-marrakechi-minna-kull
12.11.2018	Käspär: Marrakechi dokumendis midagi õiguslikult siduvat ei ole	Neutraalne	https://www.err.ee/876396/kasper-marrakechi-dokumendis-midagi-oiguslikult-siduvat-ei-ole
12.11.2018	Paljud inimesed lähevad lihtsalt paremat elu otsima	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6451811/paljud-inimesed-lahevad-lihtsalt-paremat-elu-otsima
12.11.2018	Marko Mihkelson: valitsuse erimeelsused rändeleppe osas mulle täieliku üllatusena	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6451831/marko-mihkelson-valitsuse-erimeelsused-randeleppe-osas-tulid-mulle-taieliku-ullatusena
12.11.2018	Juhtkiri: asjalikult, avatult, eesti keeles	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6452015/juhtkiri-asjalikult-avatult-eesti-keeles
12.11.2018	Seppeli sotsmeediakommentaar: nunnude ja rändeleppe heitlus	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6451873/seppeli-sotsmeediakommentaar-nunnude-ja-randeleppe-heitlus?_ga=2.106928641.385228534.1583263828-421865601.1568549811

12.11.2018	EKRE algatas ÜRO rändepakti vastu allkirjade kogumise kampaania	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/ekre-algatas-uro-randepakti-vastu-allkirjade-kogumise-kampaania?id=84290117
12.11.2018	Marko Mihkelson: ÜRO rändepaktile peaks hinnangu andma ka õiguskantsler	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/marko-mihkelson-uro-randepaktile-peak-hinnangu-andma-ka-oiguskantsler?id=84294711
12.11.2018	Kallas: Eesti võiks ÜRO ränderaamistikku toetada	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6451774/kallas-eesti-voiks-uro-randeraamistikku-toetada?_ga=2.161807678.385228534.1583263828-421865601.1568549811
12.11.2018	Kaja Kallase hinnangul tuleb Eestil ÜRO ränderaamistikku toetada	Süüdistav	https://www.err.ee/876424/kaja-kallase-hinnangul-tuleb-eestil-uro-randeraamistikku-toetada
12.11.2018	Ahto Lobjakas: Macron kuulutas eesti rahvuslastele sõja	Süüdistav	https://leht.postimees.ee/6451745/ahto-lobjakas-macron-kuulutas-eesti-rahvuslastele-soja
12.11.2018	Üha rohkem Ida-Euroopa riike on rändepakti vastu	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/valismaa/uha-rohkem-ida-euroopa-riike-on-randepakti-vastu?id=84294725
12.11.2018	Viis EL-i riiki ei toeta ÜRO rändepakti	Neutraalne	https://www.err.ee/876434/viis-el-i-riiki-ei-toeta-uro-randepakti
12.11.2018	Juhtkiri: asjalikult, avatult, eesti keeles	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6452015/juhtkiri-asjalikult-avatult-eesti-keeles
13.11.2018	Mikser: EKRE pole lasknud ränderaamistiku teemaga varjatult toimetada	Kaitsev	https://epi.delfi.ee/eesti/mikser-ekre-pole-lasknud-randeraamistiku-teemaga-varjatult-toimetada?id=84296013
13.11.2018	Jüri Ratas ÜRO ränderaamistikust: Eesti otsustab ise, kui palju sisserändajaid siia lubame	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6452698/juri-ratas-uro-randeraamistikust-eesti-otsustab-ise-kui-palju-sisserandajaid-siia-lubame
13.11.2018	Peaminister Jüri Ratas ÜRO ränderaamistikust: Eesti otsustab ise, kas, keda ja kui palju sisserändajaid me siia lubame	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/peaminister-juri-ratas-uro-randeraamistikust-eesti-otsustab-ise-kas-keda-ja-kui-palju-sisserandajaid-me-siia-lubame?id=84308179
13.11.2018	Aastaid vana ÜRO rändemiin plahvatas	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6452053/aastaid-vana-uro-randemiin-plahvatas
13.11.2018	Tõnis Saarts: EKRE dikteerib agenda	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6452591/tonis-saarts-ekre-dikteerib-agenda
13.11.2018	Õigusteadlased selgitavad, mida kujutab endast palju räägitud ÜRO rändekokkulepe	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6452507/oigusteadlased-selgitavad-mida-kujutab-endast-palju-raagitud-uro-randekokkulepe?_ga=2.127859855.385228534.1583263828-421865601.1568549811
13.11.2018	Rändekspert: globaalset rännet ei saa nagu kraani «kinni keerata»	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6452652/randekspert-globaalset-rannet-ei-saa-nagu-kraani-kinni-keerata?_ga=2.60084655.385228534.1583263828-421865601.1568549811
13.11.2018	Soome ekspert: ÜRO ränderaamistiku osas käib libauudiste kampaania	Süüdistav	https://maailm.postimees.ee/6452491/soome-ekspert-uro-randeraamistiku-osas-kaib-libauudiste-kampaania?_ga=2.94739102.385228534.1583263828-421865601.1568549811
13.11.2018	Urmas Paet: mis peaks saama siis, kui tegelik kriis peaks tekkima? Valitsus on peata ja peaminister sõidab rongiga laatadele?	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/urmas-paet-mis-peak-saama-siis-kui-tegelik-kriis-peak-tekkima-valitsus-on-peata-ja-peaminister-soidab-rongiga-laatadele?id=84301791
13.11.2018	Karilaid Paetile: ainus, mis on peata, on Reformierakond	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/karilaid-paetile-ainus-mis-on-peata-on-reformierakond?id=84305619
13.11.2018	Jaak Madison rändepaktist: Reformierakond reetis kõhklematult ka liberaalid	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/arvamus/jaak-madison-randepaktist-reformierakond-reetis-kohklematult-ka-liberaalid?id=84304189
13.11.2018	Evelyn Kaldoja: Fetišeeritud Dokumendi Sündroom	Süüdistav	https://leht.postimees.ee/6452935/evelyn-kaldoja-fetiseeritud-dokumendi-sundroom
13.11.2018	Talvik: riigikogu võiks tulevikus keskenduda põhiliselt välispoliitikale	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6453004/talvik-riigikogu-voiks-tulevikus-keskenduda-pohiliselt-valispoliitikale?_ga=2.163052094.385228534.1583263828-421865601.1568549811

13.11.2018	Soome välisministeerium: ÜRO ränderaamistiku kohta on käimas üleeuroopaline valeuudiste kampaania	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/soome-valisministeerium-uro-randeraamistiku-kohta-on-kaimas-uleeuroopaline-valeuudiste-kampaania?id=84300925
14.11.2018	Tšehhi otsustas ÜRO ränderaamistikuga mitte ühineda	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/tsehhi-otsustas-uro-randeraamistikuga-mitte-uhineda?id=84312727
14.11.2018	Video: välisministeeriumi kinnitusel ei pane rändelepe kellelegi mingeid kohustusi	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6453401/video-valisministeeriumi-kinnitusel-ei-pane-randelepe-kellelegi-mingeid-kohustusi
14.11.2018	Ratas: valitsus teeb neljapäeval ÜRO ränderaamistiku kohta otsuse	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6453469/ratas-valitsus-teeb-neljapaeval-uro-randeraamistiku-kohta-otsuse
14.11.2018		Kaitsev	https://arvamus.postimees.ee/6453884/annely-kolk-valesti-moistetud-randeraamistik?_ga=2.126811663.385228534.1583263828-421865601.1568549811
14.11.2018	Sisserände piiravuks jääb 1315 inimest	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/uudised/sisserande-piiravuks-jaab-1315-inimest?id=84309363
14.11.2018	Reinsalu: ÜRO rändelepe võib osutada siduvaks	Neutraalne	https://www.err.ee/877006/reinsalu-uro-randelepe-voib-osutada-siduvaks
14.11.2018	Suveräänsushullus? Või lihtsalt hullus?	Neutraalne	https://ekspress.delfi.ee/sisujuht/suveraansushullus-voi-lihtsalt-hullus?id=84306737
14.11.2018	Rändeleppest tehti populistlik malakas	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6453165/randeleppest-tehti-populistlik-malakas
14.11.2018	JUHTKIRI Valitsus on vilets suhtluspartner	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/juhtkiri-valitsus-on-vilets-suhtluspartner?id=84309483
14.11.2018	Advokaat Helen Hääl: kell tiksub... Kas Eesti tõesti ohverdab oma suveräänsuse?	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/advokaat-helen-haal-kell-tiksub-kas-eesti-toesti-ohverdab-oma-suveraansuse?id=84314623
14.11.2018	Jürgen Ligi: Jüri Ratas tegeleb ränderaamistiku asemel hoopis rongides šokolaadi jagamisega	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/jurgen-ligi-juri-ratas-tegeleb-randeraamistiku-asetel-hoopis-rongides-sokolaadi-jagamisega?id=84315925
14.11.2018	Mart Helme: tormihoiatus põhiseadusliku korra likvideerijatele	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-tormihoiatus-pohiseadusliku-korra-likvideerijatele?id=84318613
14.11.2018	EKRE korraldab piketi ÜRO rändeleppe vastu	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6453537/ekre-korraldab-piketi-uro-randeleppe-vastu
14.11.2018	Merkel näitas Euroopa Parlamendis muretust	Süüdistav / Kaitsev	https://leht.postimees.ee/6452996/merkel-naitas-euroopa-parlamendis-muretust
14.11.2018	Tšehhi jääb ÜRO rändeleppest kõrvale	Neutraalne	https://www.err.ee/876958/tsehhi-jaab-uro-randeleppest-korvale
14.11.2018	Tšehhi jääb ÜRO rändeleppest kõrvale	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6453231/tsehhi-jaab-uro-randeleppest-korvale?_ga=2.104330498.385228534.1583263828-421865601.1568549811
14.11.2018	Rändeleppest päevapoliitikata	Neutraalne	https://ekspress.delfi.ee/arvamus/randeleppest-paevapoliitikata?id=84299393
15.11.2018	Neli ministrit, üks küsimus: kas Eesti peaks rändeleppe heaks kiitma?	Kaitser / Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454505/neli-ministrit-uks-kusimus-kas-eesti-peaks-randeleppe-heaks-kiitma
15.11.2018	Valitsus näitas ÜRO rändeleppele punast tuld: Sven Mikseri toetava ettepaneku purustas Urmas Reinsalu vastumeelsus	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/valitsus-naitas-uro-randeleppele-punast-tuld-sven-mikseri-toetava-ettepaneku-purustas-urmas-reinsalu-vastumeelsus?id=84330805
15.11.2018	Urmas Reinsalu sõnul ränderaamistiku lepe poliitituli kaasa ei too	Kaitsev	https://www.err.ee/877368/urmas-reinsalu-sonul-randeraamistiku-lepe-poliitituli-kaasa-ei-too
15.11.2018	Mikser: valitsuses rändeleppe küsimuses konsensus ei ole	Kaitsev / Süüdistav	https://www.postimees.ee/6453953/mikser-valitsuses-randeleppe-kusimuses-konsensus-ei-ole

15.11.2018	Eesti jääb tõenäoliselt ÜRO rändeleppest kõrvale	Kaitsev / Süüdistav	https://www.err.ee/877130/eesti-jaab-toenaoliselt-uro-randeleppest-korvale
15.11.2018	Eesti otsus rändeleppe asjus sünnib täna	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6453927/eesti-otsus-randeleppe-asjus-sunnib-tana
15.11.2018	LOE TÄISTEKSTI Mida kujutab endast tegelikult palju kära tekitanud ÜRO globaalne ränderaamistik?	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/loe-taisteksti-mida-kujutab-endast-tegelikult-palju-kara-tekitanud-uro-globaalne-randeraamistik?id=84322941
15.11.2018	Opositsioon ahastab, sest miski ei jää Keskerakonna ja Ratase tefloni külge	Neutraalne	https://ep1.delfi.ee/eesti/opositsioon-ahastab-sest-miski-ei-jaa-keskerakonna-ja-ratase-tefloni-kulge?id=84318049
15.11.2018	Õiguslik hinnang: ränderaamistik võib sundida Eestit seadusi muutma	Neutraalne	https://www.err.ee/877302/oiguslik-hinnang-randeraamistik-voib-sundida-eestit-seadusi-muutma
15.11.2018	Täismahus: õigusarvamus ränderaamistiku iseloomu kohta	Neutraalne	https://www.err.ee/877305/taismahus-oigusarvamus-randeraamistiku-iseloomu-kohta
15.11.2018	KOLUMN Katrin Vaga: rändepaktist olulisem probleem on kodakondsuse topeltmoraal	Süüdistav	https://maaleht.delfi.ee/arvamus/kolumn-katrin-vaga-randepaktist-olulisem-probleem-on-kodakondsuse-topeltmoraal?id=84305019
15.11.2018	EKRE korraldab täna hommikul Stenbocki maja ees meelevalduse ÜRO rändeleppe vastu	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ekre-korraldab-tana-hommikul-stenbocki-maja-ees-meelevalduse-uro-randeleppe-vastu?id=84322509
15.11.2018	Kaja Kallase FB	Süüdistav	https://www.facebook.com/kallaskaja/posts/1935931183189348
15.11.2018	PÄEVAKOMMENTAAR Krister Paris: valitsus, ära lase EKRE-l end täna Kremli kiiluvette meelitada!	Süüdistav	https://ep1.delfi.ee/arvamus/paevakommentaar-krister-paris-valitsus-ara-lase-ekre-l-end-tana-kremli-kiiluvette-meelitada?id=84323567
15.11.2018	Pühvlikari trampis rändelepet	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6454094/puhvlikari-trampis-randelepet?_ga=2.170406434.385228534.1583263828-421865601.1568549811
15.11.2018	FOTOD EKRE protestis tuhja valitsuse ees ÜRO rändeleppe vastu	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-ekre-protestis-tuhja-valitsuse-ees-uro-randeleppe-vastu?id=84324155
15.11.2018	Galerii ja video: rändeleppe vastasele meelevaldusele tuli paarkümmend inimest	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454117/galerii-ja-video-randeleppe-vastasele-meelevaldusele-tuli-paarkummend-inimest
15.11.2018	Galeriid: EKRE korraldas piketi valitsusliikmetest tuhja Stenbocki maja ees	Süüdistav	https://www.err.ee/877238/galeriid-ekre-korraldas-piketi-valitsusliikmetest-tuhja-stenbocki-maja-ees
15.11.2018	Mikser ränderaamistiku heakskiitmisesse enam ei usu	Süüdistav	https://www.err.ee/877271/mikser-randeraamistiku-heakskiitmisesse-enam-ei-usu
15.11.2018	Mikser taunis ränderaamistiku kiskumist sisepoliitilisse võitlusse	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454293/mikser-taunis-randeraamistiku-kiskumist-sisepoliitilisse-voitlusse
15.11.2018	Kristina Kallas: valitsus käitub hirmunult. Rändeleppest eemale jäämine on pea liiva alla peitmine	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kristina-kallas-valitsus-kaitub-hirmunult-randeleppest-eemale-jaamine-on-pea-liiva-alla-peitmine?id=84329145
15.11.2018	Paet: ilmselt astuksin Mikseri asemel välisministri kohalt tagasi	Süüdistav	https://www.err.ee/877314/paet-ilmselt-astuksin-mikseri-asetel-valisministri-kohalt-tagasi
15.11.2018	Urmas Paet ÜRO rändeleppe punasest tulest: see on vale ja sellest on kahju	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/urmas-paet-uro-randeleppe-punasest-tulest-see-on-vale-ja-sellest-on-kahju?id=84331889
15.11.2018	Tsahkna: valitsuse otsusel ei olnud midagi pistmist tegeliku rändepoliitikaga	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454807/tsahkna-valitsuse-otsusel-ei-olnud-midagi-pistmist-tegeliku-randepoliitikaga
15.11.2018	Margus Tsahkna: meie iseseisvusele on väga ohtlik, et valitsus rändelepet ei toeta	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/margus-tsahkna-meie-iseseisvusele-on-vaga-ohulik-et-valitsus-randelepet-ei-toeta?id=84331503

15.11.2018	Kersti Kaljulaidi FB	Süüdistav	https://www.facebook.com/KerstiKaljulaid/posts/2201834093422711/
15.11.2018	Kersti Kaljulaid rändeleppest: valitsuserakondade üksmeele lahtumine on võimaldanud inimestele valetada ja haiget teha	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kersti-kaljulaid-randeleppest-valitsuserakondade-üksmeele-lahtumine-on-voimaldanud-inimestele-valetada-ja-haiget-teha?id=84331665
15.11.2018	President kritiseerib valitsust: nädal aega on kõetud ühiskondlikku hüsteeriat, valetatud ja haiget tehtud	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454823/president-kritiseerib-valitsust-nadal-aega-on-koetud-uhiskondlikku-husteeriat-valetatud-ja-haiget-tehtud
15.11.2018	Kaljulaid: valimiskampaaniaga keerati selg Eesti välispoliitika põhijoontele	Süüdistav	https://www.err.ee/877371/kaljulaid-valimiskampaaniaga-keerati-selg-eesti-valispoliitika-pohijoontele
15.11.2018	Paet: Eesti valitsus osutusi üle-euroopalise valeuudiste ja hirmutamiskampaania ohvriks	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454839/paet-eesti-valitsus-osutusi-ule-euroopalise-valeuudiste-ja-hirmutamiskampaania-ohvriks
15.11.2018	Marina Kaljurand: riigi välispoliitika on habras, kui minnakse kaasa valetamise ja vassimisega	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454903/marina-kaljurand-riigi-valispoliitika-on-habras-kui-minnakse-kaasa-valetamise-ja-vassimisega
15.11.2018	Marina Kaljurand: riigi välispoliitika on habras, kui minnakse kaasa valetamise ja vassimisega	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/marina-kaljurand-riigi-valispoliitika-on-habras-kui-minnakse-kaasa-valetamise-ja-vassimisega?id=84332749
15.11.2018	Kaja Kallas: peaministri roll on Jüri Ratasele üle jõu	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6454904/kaja-kallas-peaministri-roll-on-juri-ratasele-ule-jou
15.11.2018	Kaja Kallas rändeleppe taustal: peaministri roll käib Ratasele üle jõu. Täna valitsust sisuliselt enam pole	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaja-kallas-randeleppe-taustal-peaministri-roll-kaib-ratasele-ule-jou-tanast-valitsust-sisuliselt-enam-pole?id=84332947
15.11.2018	Kas valitsus laguneb? Sven Mikser: poliitilist koostööd ja ühismeelt selles valitsuses enam pole	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kas-valitsus-laguneb-sven-mikser-poliitilist-koostood-ja-uhismeelt-selles-valitsuses-enam-pole?id=84332153
15.11.2018	Sven Mikser pahandas Ratasega: sellise valeinfo kampaania korral ei saa juhtida valitsust vagunist, vaid seda peab tegema vedurist	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sven-mikser-pahandas-ratasega-sellise-valeinfo-kampaania-korral-ei-saa-juhtida-valitsust-vagunist-vaid-seda-peab-tegema-vedurist?id=84325611
15.11.2018	VIDEO Jüri Ratas mõistab ÜRO ränderaamistikuga seotud hirmutamise selgelt hukka	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-juri-ratas-moistab-uro-randeraamistikuga-seotud-hirmutamise-selgelt-hukka?id=84327895
15.11.2018	Sven Mikser pahandas Ratasega: sellise valeinfo kampaania korral ei saa juhtida valitsust vagunist, vaid seda peab tegema vedurist	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sven-mikser-pahandas-ratasega-sellise-valeinfo-kampaania-korral-ei-saa-juhtida-valitsust-vagunist-vaid-seda-peab-tegema-vedurist?id=84325611&fbclid=IwAR0f7pu18NqUevpPezYSGaSCB2rp6uNmPY1et9SddhSmzoeML3_IzyOGKKE
15.11.2018	Emotsionaalne Mikser hurjutas peaministrit: valeinfo kampaania korral ei saa valitsust juhtida vagunist, seda peaks tegema vedurist	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6454330/emotsionaalne-mikser-hurjutas-peaministrit-valeinfo-kampaania-korral-ei-saa-valitsust-juhtida-vagunist-seda-peaks-tegema-vedurist?_ga=2.135215667.385228534.1583263828-421865601.1568549811
15.11.2018	ÜRO ränderaamistik ei saanud valitsuse toetust	Süüdistav / Kaitsev	https://www.err.ee/877323/uro-randeraamistik-ei-saanud-valitsuse-toetust

15.11.2018	Valitsus lõhki: ÜRO ränderaamistik ei leidnud valitsuse toetust	Süüdistav / Kaitsev	https://www.postimees.ee/6454687/valitsus-lohki-uro-randeraamistik-ei-leidnud-valitsuse-toetust
15.11.2018	Valitsuse pressikonverents	Kaitsev / Süüdistav	https://www.youtube.com/embed/mjLvgvgn7es https://www.valitsus.ee/et/uudised/vabariigi-valitsuse-pressikonverentsi-stenogramm-15-november-2018
15.11.2018	Urmas Jaaganti analüüs: valitsus vajus ametlikult kliinilise surma	Neutraane	https://www.postimees.ee/6454843/urmas-jaaganti-analuus-valitsus-vajus-ametlikult-kliinilise-surma
16.11.2018	Helir-Valdor Seeder: mitmetitõlgendatavate algatustega ühinemine ei aita kaasa rahvusvahelise migratsiooni üle kontrolli saavutamisele	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/helir-valdor-seeder-mitmetitõlgendatavate-algatustega-uhinemine-ei-aita-kaasa-rahvusvahelise-migratsiooni-ule-kontrolli-saavutamisele?id=84334883
16.11.2018	Jüri Ratas: ÜRO ränderaamistiku kabinetis hääletusele panek oleks tähendanud valitsuse lõppu	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/juri-ratas-uro-randeraamistiku-kabinetis-haaletusele-panek-oleks-tahendanud-valitsuse-loppu?id=84335987
16.11.2018	Jüri Ratas valitsuskriisist: katkestan Ida-Virumaa ringreisi ja õhtul koguneb Keskerakonna juhatus! Koalitsiooni töövõime on saanud tõsise löögi	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/juri-ratas-valitsuskriisist-katkestan-ida-virumaa-ringreisi-ja-ohutul-koguneb-keskerakonna-juhatus-koalitsiooni-toovoime-on-saanud-tosise-loogi?id=84336833
16.11.2018	Lõpuks eesti keeles: loe valitsuskriisi tekitanud rändelepet täismahus	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6455097/lopuks-eesti-keeles-loe-valitsuskriisi-tekitanud-randelepet-taismahus?_ga=2.136253875.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	VIDEO: Jüri Ratas: see oli halb, kuid valitsus pole kriisis	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6455088/video-juri-ratas-see-oli-halb-kuid-valitsus-pole-kriisis
16.11.2018	VIDEO Urmas Reinsalu keeldus tagasi astumast: valitsus oli suuteline jõudma otsuseni. Kas see kellelegi meeldib või kedagi hirmutab, on omaette ooper	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-urmas-reinsalu-keeldus-tagasi-astumast-valitsus-oli-suuteline-joudma-otsuseni-kas-see-kellelegi-meeldib-voi-kedagi-hirmutab-on-omaette-ooper?id=84337801
16.11.2018	Reinsalu: Ossinovski ei suru mind ja Isamaad põlvili	Kaitsev	https://www.err.ee/877529/reinsalu-ossinovski-ei-suru-mind-ja-isamaad-polvili
16.11.2018	Seeder: meie oma seisukohta rändepakti osas ei muuda	Kaitsev	https://www.err.ee/877554/seeder-meie-oma-seisukohta-randepakti-osas-ei-muuda
16.11.2018	Järeldaadatav: kas Urmas Reinsalu astub tagasi?	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6455278/jareldaadatav-kas-urmas-reinsalu-astub-tagasi
16.11.2018	Seederile jääb Ossinovski plaan arusaamatuks: tundub, et põevad Reinsalu kompleksi	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6455279/seederile-jaab-ossinovski-plaan-arusaamatuks-tundub-et-poesid-poevad-reinsalu-kompleksi?_ga=2.102036867.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Jüri Luik asus erakonnakaaslast Urmas Reinsalu kaitsma	Kaitsev	https://www.err.ee/877623/juri-luik-asus-erakonnakaaslast-urmas-reinsalu-kaitsma
16.11.2018	Jüri Ratase FB	Kaitsev	https://www.facebook.com/ratasjuri/posts/1192449960892961/
16.11.2018	Peaminister Ratas üritab Isamaad ja sotsiaaldemokraate lepitada	Kaitsev	https://www.err.ee/877603/peaminister-ratas-uritab-isamaad-ja-sotsiaaldemokraate-lepitada
16.11.2018	Ratas valitsuskriisist: lükkan laualt maha kõik mulle esitatud ultimaatumid	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ratas-valitsuskriisist-lukkan-laualt-maha-koik-mulle-esitatud-ultimaatumid?id=84343369
16.11.2018	Paul Teesalu: Isamaaliidu valitsus kirjutas ränderaamistiku eelkajajale alla juba 2001. aastal	Kaitsev / Süüdistav	https://www.err.ee/877477/paul-teesalu-isamaaliidu-valitsus-kirjutas-randeraamistiku-eelkajajale-alla-juba-2001-aastal

16.11.2018	Välisministeeriumi asekanter rändeleppes: Isamaaliidu valitsus kirjutab sama sisuga leppe alla juba 17 aastat tagasi	Kaitsev / Süüdistav	https://www.postimees.ee/6455055/valisministeeriumi-asekanter-randeleppes-isamaaliidu-valitsus-kirjutab-sama-sisuga-leppe-alla-juba-17-aastat-tagasi
16.11.2018	Andres Anvelt: valitsuskriis algas juba mõnda aega tagasi! Valitsust juhitakse nüüd EKRE poolt	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/andres-anvelt-valitsuskriis-algas-juba-monda-aega-tagasi-valitsust-juhitakse-nuud-ekre-poolt?id=84340227
16.11.2018	Õiguskantsler: ÜRO ränderaamistik pole Eestile õiguslikult siduv	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6455532/oiguskantsler-uro-randeraamistik-pole-eestile-oiguslikult-siduv
16.11.2018	Tõnis Saarts: kas Isamaa on EKRE veidi euroopameelsem teisik ja muud põhimõttelised erinevused polegi?	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tonis-saarts-kas-isamaa-on-ekre-veidi-euroopameelsem-teisik-ja-muud-pohimottelised-erinevused-polegi?id=84335543
16.11.2018	Eero Janson: ränderaamistikuga seotud valed tegid Eestile mitu tiiru peale, enne kui tõde püksid jalga sai	Neutraalne	https://www.err.ee/877463/eero-janson-randeraamistikuga-seotud-valed-tegid-estile-mitu-tiiru-peale-enne-kui-tode-puksid-jalga-sai
16.11.2018	Loe: ÜRO globaalse ränderaamistiku tekst eesti keeles	Neutraalne	https://www.err.ee/877509/loe-uro-globaalse-randeraamistiku-tekst-eesti-keeles
16.11.2018	Lõpuks ka eesti keeles: loe valitsuse tulli ajanud ÜRO ränderaamistiku täisteksti!	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/lopuks-ka-eesti-keeles-loe-valitsuse-tulli-ajanud-uro-randeraamistiku-taisteksti?id=84335949
16.11.2018	TÄISMAHUS Loe advokaadibüroo Sorainen hinnangut ÜRO ränderaamistikule	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/taismahus-loe-advokaadiburoo-sorainen-hinnangut-uro-randeraamistikule?id=84337363
16.11.2018	Justiitsministeeriumi tellitud õigusarvamus ränderaamistikust maksis 5000 eurot	Neutraalne	https://www.err.ee/877536/justiitsministeeriumi-tellitud-oigusarvamus-randeraamistikust-maksis-5000-eurot
16.11.2018	ANALÜÜS Keegi ei armasta enam Isamaad	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/analuus-keegi-ei-armasta-enam-isamaad?id=84341131
16.11.2018	Alar Kilp: Eesti poliitika muutus trumpilikuks	Neutraalne	https://ep1.delfi.ee/arvamus/alar-kilp-eesti-poliitika-muutus-trumpilikuks?id=84342017
16.11.2018	Ajaloolane Kalle Kroon: Tõlkest sõltub kõik. Tuletage meelde tõlkeviga, millest sai alguse Mahtra sõda!	Neutraalne	https://ep1.delfi.ee/arvamus/ajaloolane-kalle-kroon-tolkest-soltub-koik-tuletage-meelde-tolkeviga-millest-sai-alguse-mahtra-soda?id=84343371
16.11.2018	Politoloog: rändelepe on pööratud «kas tõde või alternatiivsed faktid» küsimuseks	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6455133/politoloog-randelepe-on-pooratud-kas-tode-voi-alternatiivsed-faktid-kusimuseks?_ga=2.105921153.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Allar Jõks: pooltoonideta Eesti viib ühiskonda, kus ekspert vaikib	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6455198/allar-joks-pooltoonideta-eesti-viib-uhiskonda-kus-ekspert-vaikib
16.11.2018	Õiguskantsler Ülle Madise: ÜRO raamistik ei ole Eesti seaduste suhtes ülimuslik ega muutu ka automaatselt tavaõiguse normiks	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/oiguskantsler-ulle-madise-uro-raamistik-ei-ole-eesti-seaduste-suhtes-ulumuslik-ega-muutu-ka-automaaitselt-tavaoiguse-normiks?id=84341039
16.11.2018	Tõnis Saarts: Eesti erakondadel sisuliselt puudub rändevalane kompetents	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6455203/tonis-saarts-eesti-erakondadel-sisuliselt-puudub-randevalane-kompetents?_ga=2.72760721.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	René Värk: vaikimist loetakse nõustumiseks – kuidas sünnib rahvusvaheline tavaõigus?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6455293/rene-vark-vaikimist-loetakse-noustumiseks-kuidas-sunnib-rahvusvaheline-tavaoigus?_ga=2.102604419.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Juhtkiri: Jüri, kuhu jäi preambül?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6455810/juhtkiri-juri-kuhu-jai-preambul
16.11.2018	Õiguskantsler: ÜRO ränderaamistik ei tooks Eestile õiguslike kohustusi	Neutraalne	https://www.err.ee/877582/oiguskantsler-uro-randeraamistik-ei-tooks-eestile-oiguslike-kohustusi

16.11.2018	FOTOD Keskerakonna juhatus kogunes valitsuses tekkinud pingelise õhkonna tõttu erakorralisele koosolekule	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-keskerakonna-juhatus-kogunes-valitsuses-tekkinud-pingelise-ohkkonna-tottu-erakorralisele-koosolekule?id=84342447
16.11.2018	Priit Kruusi "Nädala kõnetus": kuidas siilist saab elevant ehk ränderaamistiku seiklused	Neutraalne	https://www.err.ee/877618/priit-kruusi-nadala-konetus-kuidas-siilist-saab-elevant-ehk-randeraamistiku-seiklused
16.11.2018	Mikser lükkab valitsuskriisi tõttu visiidi edasi	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6455067/mikser-lukkab-valitsuskriisi-tottu-visiidi-edasi?_ga=2.130914573.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Jevgeni Ossinovski FB	Süüdistav	https://www.facebook.com/jevgeni.ossinovski/posts/2381796318560509
16.11.2018	Ossinovski esitas ultimaatumi: Reinsalu peab valitsusest lahkuma	Süüdistav	https://www.err.ee/877514/ossinovski-esitas-ultimaatumi-reinsalu-peab-valitsusest-lahkuma
16.11.2018	Mart Luik: sotsid löid noa koalitsiooni ribide vahele	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-luik-sotsid-loid-noa-koalitsiooni-ribide-vahele?id=84343155
16.11.2018	Jürgen Ligi: Jüri Ratasel pole ei strateegilisi kalduvusi, väitleja võimeid ega selgroogu. Ta on ohver	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/jurgen-ligi-juri-ratasel-pole-ei-strateegilisi-kalduvusi-vaitleja-voimeid-ega-selgroogu-ta-on-ohver?id=84336411
16.11.2018	Ants Erm: rändeleppes nõustuvad kiidavad heaks ka arusaama - hakake liikuma, me ootame teid maailma päästma!	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/ants-erm-randeleppes-noustuvad-kiidavad-heaks-ka-arusaama-hakake-liikuma-me-ootame-teid-maailma-paastma?id=84337717
16.11.2018	Reinsalu: Teesalu väide on pehmelt öeldes eksitav	Süüdistav	https://www.err.ee/877519/reinsalu-teesalu-vaide-on-pehmelt-oeldes-eksitav
16.11.2018	Põnts välissuhetele! Prantsuse suursaadik on pettunud, et Eesti valitsus rändelepet ei toeta	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ponts-valissuhetele-prantsuse-suursaadik-on-pettunud-et-eesti-valitsus-randelepet-ei-toeta?id=84334179
16.11.2018	Prantsuse suursaadik: rändeleppe tagasilükkamine valmistab pettumust	Süüdistav	https://maailm.postimees.ee/6455145/prantsuse-suursaadik-randeleppe-tagasilukkamine-valmistab-pettumust?_ga=2.62363054.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Jevgeni Ossinovski: eilsest päevast faktiliselt valitsuskoostööd Eestis ei ole	Süüdistav	https://tv.delfi.ee/uudised/paevauudised/jevgeni-ossinovski-eilsest-paevast-faktiliselt-valitsuskoostood-eestis-ei-ole?id=84339477
16.11.2018	Erkki Bahovski: suure tõenäosusega on Eesti kandidatuuril ÜRO julgeolekunõukogus kriips peal	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/erkki-bahovski-suure-toenaosusega-on-eesti-kandidatuuril-uro-julgeolekunoukogos-kriips-peal?id=84338007
16.11.2018	Mart Helme: Sven Mikser peab valitsusest lahkuma! EKRE on valmis teda umbusaldama	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-helme-sven-mikser-peab-valitsusest-lahkuma-ekre-on-valmis-teda-umbusaldama?id=84339899
16.11.2018	Meelis Niinepuu: Eesti ei toeta massiimmigratsiooni ja kohustuslikke pagulaskvoote. Valitsus, ütle see välja	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/meelis-niinepuu-eesti-ei-toeta-massiimmigratsiooni-ja-kohustuslikke-pagulaskvoote-valitsus-utle-see-valja?id=84340503
16.11.2018	Mikk Salu: Sotsid on ise süüdi! Kui asjad on hapud, lendavad kõik paktid prügikasti	Süüdistav	https://ekspress.delfi.ee/lisalood/mikk-salu-sotsid-on-ise-suudi-kui-asjad-on-hapud-lendavad-koik-paktid-prugikasti?id=84341305
16.11.2018	Andres Sutt: juhi vastutus	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6455458/andres-sutt-juhi-vastutus?_ga=2.98440477.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Järeleandmatult otse hauda	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6455785/jareleandmatult-otse-hauda?_ga=2.171389474.385228534.1583263828-421865601.1568549811
16.11.2018	Ossinovski jäi endale kindlaks: SDE koos Isamaaga valitsusse ei jää	Süüdistav	https://www.err.ee/877645/ossinovski-jai-endale-kindlaks-sde-koos-isamaaga-valitsusse-ei-jaa

16.11.2018	Viktorija Ladõnskaja-Kubits: ÜRO ränderaamistiku õigeaegne tõlkimine on välisministri tegemata töö	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/viktorija-ladonskaja-kubits-uro-randeraamistiku-oigeaegne-tolkimine-on-valisministri-tegemata-too?id=84343921
16.11.2018	Lõhe koalitsioonis. Valitsus ei toetanud ÜRO rändelepet	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/uudised/lohe-koalitsioonis-valitsus-ei-toetanud-uro-randelepet?id=84331747
16.11.2018	VIDEO Jevgeni Ossinovski: valitsuskoalitsioon sellisel kujul jätkata ei saa	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-jevgeni-ossinovski-valitsuskoalitsioon-sellisel-kujul-jatkata-ei-saa?id=84337565
16.11.2018	Ossinovski nõuab Reinsalu maha võtmist	Süüdistav / Kaitsev	https://www.postimees.ee/6455155/ossinovski-nouab-reinsalu-maha-votmist
16.11.2018	VIDEO Jevgeni Ossinovski: niimoodi jätkata ei saa	Süüdistav / Kaitsev	https://www.postimees.ee/6455378/video-jevgeni-ossinovski-niimoodi-jatkata-ei-saa
16.11.2018	Sven Sester: tasub mõelda, miks sotsid just nüüd ja sellisel viisil valitsuskriisi soovivad esile kutsuda	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sven-sester-tasub-moelda-miks-sotsid-just-nuud-ja-sellisel-viisil-valitsuskriisi-soovivad-esile-kutsuda?id=84343951
16.11.2018	OTSEBLOGI Ratas kutsus sotsid ja Isamaa ühise laua taha läbirääkimistele. Ultimaatumid lükati tänaseks laualt maha	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/otseblogi-ratas-kutsus-sotsid-ja-isamaa-uhise-laua-taha-labiraakimistele-ultimaatumid-lukati-tanaseks-laualt-maha?id=84334801
16.11.2018	Täismahus: mida näitas Allar Jõksi õiguslik hinnang rändepakti kohta	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6455689/taismahus-mida-naitas-allar-joksi-oguslik-hinnang-randepakti-kohta
17.11.2018	Meelis Kubits: maailmapoliitika kui kolmanda päeva Eesti jaanituli	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/meelis-kubits-maailmapoliitika-kui-kolmanda-paeva-estti-jaanituli?id=84347511
17.11.2018	Kus me oleme ja kuidas me siia sattusime? Hämmelduses sotsid vaatavad valitsuskriisiga tõtt	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kus-me-oleme-ja-kuidas-me-siia-sattusime-hammelduses-sotsid-vaatavad-valitsuskriisiga-tott?id=84348147
17.11.2018	Ratas jättis koalitsioonitulis poole valimata	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6455835/ratas-jattis-koalitsioonitulis-pole-valimata?_ga=2.69669266.385228534.1583263828-421865601.1568549811
17.11.2018	Andrus Kivirähk: pirukasõltlased	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/andrus-kivirahk-pirukasoltlased?id=84331441
17.11.2018	Marko Mihkelson: vaatamata Jüri Ratase valitsuse läbikukkumisele ei ole Eesti välispoliitiline kurss muutunud	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/marko-mihkelson-vaatamata-juri-ratase-valitsuse-labikukkumisele-ei-ole-estti-valispoliitiline-kurss-muutunud?id=84346149
17.11.2018	Mart Helme: soovitan tõsiselt tegeleda kõigi rändelepingu kaitsjate julgeolekutausta uurimisega	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-soovitan-tosiselt-tegeleda-koigi-randelepingu-kaitsjate-julgeolekutausta-uurimisega?id=84346283
17.11.2018	Urmas Sutrop: Jüri Ratas on oma ilutseva ja tühja, kuid kaunikõlalise jutuga lausa anti-EKRE	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-sutrop-juri-ratas-on-oma-ilutseva-ja-tuhja-kuid-kaunikolalise-jutuga-lausa-anti-ekre?id=84347377
17.11.2018	Jakko Väli: Ossinovski ultimatiivne soolo toob sotsidele peale märtsivalimisi punase kaardi	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/jakko-vali-ossinovski-ultimatiivne-soolo-toob-sotsidele-peale-martsivalimisi-punase-kaardi?id=84347435
17.11.2018	Eesti koht ÜRO Julgeolekunõukogus on lõõgi all	Süüdistav	https://www.err.ee/877782/estti-koht-uro-julgeolekunoukodus-on-loogi-all
17.11.2018	Eesti koht ÜRO Julgeolekunõukogus lõõgi all	Süüdistav	https://leht.postimees.ee/6455830/estti-koht-uro-julgeolekunoukodus-loogi-all
17.11.2018	Tüli rändeleppe pärast pani valitsuses pinged lõõmama	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/uudised/tuli-randeleppe-parast-pani-valitsuses-pinged-loomama?id=84343157

17.11.2018	Mihkelson: ÜRO rändepakti osas eelistas valitsus debatile tööd	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6455957/mihkelson-uro-randepakti-osas-eelistas-valitsus-debatile-tuhja-tood?_ga=2.169660707.385228534.1583263828-421865601.1568549811
18.11.2018	Macron: tugevam Euroopa peab ära hoidma kaose	Kaitsev	https://www.err.ee/878023/macron-tugevam-euroopa-peab-ara-hoidma-kaose
18.11.2018	DELFI VIDEO Ossinovski enne kohtumist Ratase ja Seederiga: sotsiaaldemokraatide eesmärk pole valitsust lõhkuda	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/delfi-video-ossinovski-enne-kohtumist-ratase-ja-seederiga-sotsiaaldemokraatide-eesmark-pole-valitsust-lohkuda?id=84352383
18.11.2018	BLOGI, VIDEO JA FOTOD Kriisikoosolek kolme koalitsioonipartneri vahel lõppes tulemusteta, arutelu jätkatakse homme	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/blogi-video-ja-fotod-kriisikoosolek-kolme-koalitsioonipartneri-vahel-loppes-tulemusteta-arutelu-jatkatakse-homme?id=84352135
18.11.2018	Ratas kriisikohtumise eel: usun, et reedese emotsioonid on vaibunud	Kaitsev	https://www.err.ee/877975/ratas-kriisikohtumise-eel-usun-et-reedese-emotsioonid-on-vaibunud
18.11.2018	Koalitsioonipartnerid ei jõudnud kriisikohtumisel lahenduseni, arutelud jätkuvad	Kaitsev	https://www.err.ee/878012/koalitsioonipartnerid-ei-joudnud-kriisikohtumisel-lahenduseni-arutelud-jatkuvad
18.11.2018	Jüri Ratas: kui on usalduskriis, on väga palju ohte üleval	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6456427/juri-ratas-kui-on-usalduskriis-on-vaaga-palju-ohte-uleval
18.11.2018	Jaanus Karilaid vastuses Kaja Kallasele: Reformierakonna poole pole mingit põhjust ega soovi täna ühelgi erakonnal vaadata	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/jaanus-karilaid-vastuses-kaja-kallasele-reformierakonna-poole-pole-mingit-pohjust-ega-soovi-tana-uhelgi-erakonnal-vaadata?id=84353377
18.11.2018	DELFI VIDEO Jüri Ratas pärast neljatunnist kriisikohtumist: ränderaamistiku osas on meil jätkuvalt erimeelsused	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/delfi-video-juri-ratas-parast-neljatunnist-kriisikohtumist-randeraamistiku-osas-on-meil-jatkuvalt-erimeelsused?id=84354317
18.11.2018	Sotsid kuus aastat tagasi: tohutut avalikku huvi omava leppe läbirääkimistel ei tohi minna mööda rahvast	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sotsid-kuus-aastat-tagasi-tohutut-avalikku-huvi-omava-leppe-labiraakimistel-ei-tohi-minna-mooda-rahvast?id=84350877
18.11.2018	VIDEO JA FOTOD Valitsuse liikmed laulsid kammerkoori ja kaitseväe orkestri saatel Läti hünni	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-ja-fotod-valitsuse-liikmed-laulsid-kammerkoori-ja-kaitsevae-orkestri-saatel-lati-humni?id=84350897
18.11.2018	Macron kutsus kaose vältimiseks looma tugevamat Euroopat	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6456604/macron-kutsus-kaose-valtimiseks-looma-tugevamat-euroopat?_ga=2.95949086.385228534.1583263828-421865601.1568549811
18.11.2018	Kristina Kallas: Eesti peab rändeleppega liituma	Neutraalne	https://www.err.ee/877997/kristina-kallas-eesti-peab-randeleppega-liituma
18.11.2018	"Samost ja Sildam": kehtib märtsikuine otsus rändepakti toetamise kohta	Neutraalne	https://www.err.ee/878003/samost-ja-sildam-kehtib-martsikuine-otsus-randepakti-toetamise-kohta
18.11.2018	Toomas Sildam: valitsuskriis on Jüri Ratase suurim väljakutse peaministrina	Neutraalne	https://www.err.ee/878024/toomas-sildam-valitsuskriis-on-juri-ratase-suurim-valjakutse-peaministrina
18.11.2018	Ekspert: ÜRO ränderaamistik puudutab Euroopat vähem kui esialgu paistab	Neutraalne	https://www.err.ee/878055/ekspert-uro-randeraamistik-puudutab-euroopat-vaahem-kui-esialgu-paistab
18.11.2018	DELFI VIDEO Seeder: koalitsioonile ja Eesti riigile on parim rändepaktiga mitte ühineda	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/delfi-video-seeder-koalitsioonile-ja-eesti-riigile-on-parim-randepaktiga-mitte-uhineda?id=84352351
18.11.2018	Toomas Alatalu: sellist valetamises süüdistamise lainet pole varem olnud	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/toomas-alatalu-sellist-valetamises-suudistamise-lainet-pole-varem-olnud?id=84351987

18.11.2018	Rait Maruste: valitsuskriis kui õpikunäide Eesti konstitutsioonilise raamistiku parandamisvajadusest	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6456590/rait-maruste-valitsuskriis-kui-opikunäide-estti-konstitutsioonilise-raamistiku-parandamisvajadusest?_ga=2.165665213.385228534.1583263828-421865601.1568549811
18.11.2018	Galerii ja video: Ratase kohtumine koalitsioonipartneritega lõppes tulemusteta, jätkatakse homme	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6456554/galerii-ja-video-ratase-kohtumine-koalitsioonipartneritega-loppe-tulemusteta-jatkatakse-homme
18.11.2018	Neeme Raud: poliitilised metsad on meil tuleohtlikud	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6456655/neeme-raud-poliitilised-metsad-on-meil-tuleohtlikud?_ga=2.135085491.385228534.1583263828-421865601.1568549811
18.11.2018	KOLUMN Joosep Tiks: EKRE paranoia tembeldaks ka Lennart Meri soroslaseks ja riigireetjaks	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/arvamus/kolumn-joosep-tiks-ekre-paranoia-tembeldaks-ka-lennart-meri-soroslaseks-ja-riigireetjaks?id=84340793
18.11.2018	Eerik-Niiles Kross: see on juba kolmas tõsine hoop, mille Eesti läänemeelne positiivne maine on Jüri Ratasele saanud	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6456284/eerik-niiles-kross-see-on-juba-kolmas-tosine-hoop-mille-estti-laanemeelne-positiivne-maine-on-juri-rataselt-saanud?_ga=2.136679986.385228534.1583263828-421865601.1568549811
18.11.2018	Kaja Kallas: Jüri Ratas on ebaõnnestunud, me ei usu temasse kui valitsusjuhti, miks me peaksime ta valitsusse minema?	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/kaja-kallas-juri-ratas-on-ebaonnestunud-me-ei-usu-temasse-kui-valitsusjuhti-miks-me-peakime-ta-valitsusse-minema?id=84351089
18.11.2018	"Olukorras riigis": Ratas ajab rändepakti küsimuses ujuvat joont	Süüdistav	https://www.err.ee/878011/olukorras-riigis-ratas-ajab-randepakti-kusimuses-ujuvat-joont
18.11.2018	Urmas Paet: Oleme EKRE agressiivse hirmutamise tulemusel jõudnud sinna, kus inimesed kardavad, et Eestisse tuleb tohutult sisserändajaid	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/arvamus/urmas-paet-oleme-ekre-agressiivse-hirmutamise-tulemusel-joudnud-sinna-kus-inimesed-kardavad-et-estisse-tuleb-tohutult-sisserandajaid?id=84352549
18.11.2018	Paet: inimesed kardavad EKRE tõttu tõsimeeli, et Eestisse tuleb tohtul hulgal sisserändajaid	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6456654/paet-inimesed-kardavad-ekre-tottu-tosimeeli-et-estisse-tuleb-tohtul-hulgal-sisserandajaid
19.11.2018	Jüri Ratas: Keskerakond toetab Ossinovski ideed, et rändelepet arutaks riigikogu	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/juri-ratas-keskerakond-toetab-ossinovski-ideed-et-randlepet-arutaks-riigikogu?id=84357299
19.11.2018	Urmas Reinsalu ÜRO rändeleppes: sel on riskantne maik survestada inimkaubandust Venemaalt Eestisse! Jäägem sellest leppes lihtsalt kõrvale	Kaitsev	https://epi.delfi.ee/arvamus/urmas-reinsalu-uro-randleppes-sel-on-riskantne-maik-survestada-inimkaubandust-venemaalt-estisse-jaagem-sellest-leppet-lihtsalt-korvale?id=84360371
19.11.2018	Ratas toetab ränderaamistiku küsimuse parlamenti viimist	Kaitsev	https://www.err.ee/878168/ratas-toetab-randeraamistiku-kusimuse-parlamenti-viimist
19.11.2018	Isamaa hääletaks riigikogus ränderaamistiku vastu	Kaitsev	https://www.err.ee/878175/isamaa-haaletaks-riigikogus-randeraamistiku-vastu
19.11.2018	Galerii: sotsid esitasid riigikogule ränderaamistiku toetava avalduse eelnõu	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6457036/galerii-sotsid-esitasid-riigikogule-randeraamistiku-toetava-avalduse-eelnou?_ga=2.98883100.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Mart Meri: ÜRO rändeleppe olulisust võib kõrvutada inimõiguste ülddeklaratsiooni ja kliimaleppe omaga	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6457334/mart-meri-uro-randleppe-olulisust-voib-korvutada-inimoiguste-ulddeklaratsiooni-ja-kliimaleppe-omaga
19.11.2018	Yana Toom: rändelepe ei ole siduv ja ma olen selle poolt	Kaitsev	https://www.err.ee/878182/yana-toom-randlepe-ei-ole-siduv-ja-ma-olen-selle-poolt
19.11.2018	Jevgeni Ossinovski: selg on enam-vähem sirge	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6457183/jevgeni-ossinovski-selg-on-enam-vahem-sirge
19.11.2018	Ratas: keskfraktsioon toetab ränderaamistiku avaldust	Kaitsev	https://www.err.ee/878239/ratas-keskfraktsioon-toetab-randeraamistiku-avaldust

19.11.2018	Seeder ei löö praegusele valitsusele veel hingekella	Kaitsev	https://www.err.ee/878291/seeder-ei-loo-praegusele-valitsusele-veel-hingekella
19.11.2018	Kaljulaid: on aus anda ränderaamistiku küsimus parlamendile arutada	Kaitsev	https://www.err.ee/878256/kaljulaid-on-aus-anda-randeraamistiku-kusimus-parlamendile-arutada
19.11.2018	Mihhail Lotman: kui see valitsus läheb laiali, siis on see minu arust õige samm, ehkki valel ajal	Kaitsev / Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6456910/mihhail-lotman-kui-see-valitsus-laheb-laiali-siis-on-see-minu-arust-õige-samm-ehkki-valel-ajal?_ga=2.136630834.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Vladimir Svet: milleks lõhkuda töötavat põhiseadust?	Kaitsev / Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6456952/vladimir-svet-milleks-lohkuda-tootavat-pohiseadust?_ga=2.170340898.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Sotside ettepanek valitsuskriisi lahenduseks: ränderaamistiku üle otsustagu riigikogu	Kaitsev / Süüdistav	https://www.err.ee/878131/sotside-ettepanek-valitsuskriisi-lahenduseks-randeraamistiku-ule-otsustagu-riigikogu
19.11.2018	Sotsid said valmis ränderaamistiku avalduse teksti riigikogule	Nutraalne	https://www.err.ee/878222/sotsid-said-valmis-randeraamistiku-avalduse-teksti-riigikogule
19.11.2018	Sotsidel valmis riigikogu avalduse eelnõu ÜRO globaalse ränderaamistiku kohta	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sotsidel-valmis-riigikogu-avalduse-eelnou-uro-globaalse-randeraamistiku-kohta?id=84360959
19.11.2018	Valitsuskriis vindub edasi	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6456696/valitsuskriis-vindub-edasi
19.11.2018	Uuring: rahvas ei karda pagulashorde, vaid populistide	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6456679/uuring-rahvas-ei-karda-pagulashorde-void-populiste
19.11.2018	ÜRO rändekokkulepe on tekitanud erimeelsusi Saksamaa valitseva erakonna CDU sees	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/uro-randekokkulepe-on-tekitanud-erimeelsusi-saksamaa-valitseva-erakonna-cdu-sees?id=84356541
19.11.2018	PÄEVAKOMMENTAAR Valitsuse pääsemine juhatab sisse grillihooaja ning paneb opositsiooni suu vett jooksmas	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/paevakommentaari-valitsuse-paasemine-juhatab-sisse-grillihooaja-ning-paneb-opositsiooni-suu-vett-jooksmas?id=84358755
19.11.2018	Saksa minister pälvis kriitikat seoses ränderaamistikuga	Neutraalne	https://www.err.ee/878290/saksa-minister-palvis-kriitikat-seoses-randeraamistikuga
19.11.2018	Ligi: rändeleppe dokument on tasakaalust väljas, riigikogu poole pöördumine on õige käik	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6456773/ligi-randeleppe-dokument-on-tasakaalust-valjas-riigikogu-poole-poordumine-on-õige-kaik
19.11.2018	Saksamaa võimupartei kraakleb ÜRO ränderaamistiku üle	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6456967/saksamaa-voimupartei-kraakleb-uro-randeraamistiku-ule?_ga=2.105897217.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Seppeli sotsmeediakommentaari: kuidas purustada pank, valitsusest rääkimata	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6457327/seppeli-sotsmeediakommentaari-kuidas-purustada-pank-valitsusest-raakimata?_ga=2.97532189.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Õigusteadlane: ränderaamistiku poleemikas on vastutus nii poliitikutel kui ka teadlastel	Neutraalne	https://novaator.err.ee/878140/õigusteadlane-randeraamistiku-poleemikas-on-vastutus-nii-poliitikutel-kui-ka-teadlastel
19.11.2018	Karmo Tüür: ranne ei ole paratamatus	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6457275/karmo-tuur-ranne-ei-ole-paratamatus?_ga=2.174625952.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Kersti Kaljulaid avalduses: ränderaamistik ei ole selle valitsuskriisi põhjus, pigem ajend	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6457461/kersti-kaljulaid-avalduses-randeraamistik-ei-ole-selle-valitsuskriisi-pohjus-pigem-ajend
19.11.2018	Kersti Kaljulaidi pöördumine täismahus! President: kindlat arusaamist, milline see kõigile sobiv lahendus on, täna veel ei ole	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kersti-kaljulaidi-poordumine-taismahus-president-kindlat-arusaamist-milline-see-koigile-sobiv-lahendus-on-tana-veel-ei-ole?id=84492151
19.11.2018	Hispaania peaminister külastas rändekoostöö tugevdamiseks Marokot	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6457438/hispaania-peaminister-kulastas-randekoostoo-tugevdamiseks-marokot?_ga=2.103257474.385228534.1583263828-421865601.1568549811

19.11.2018	Kristi Raik ÜRO ränderaamistik ja välispoliitika hapud viinamarjad	Neutraalne / kaldub ründama	https://www.err.ee/878171/kristi-raik-uro-randeraamistik-ja-valispoliitika-hapud-viinamarjad
19.11.2018	Reformierakond ei kiirusta Ratast välja aitama	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/uudised/reformierakond-ei-kiirusta-ratast-valja-aitama?id=84354881
19.11.2018	Paet: Eestisse suhtumine võib muutuda	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/uudised/paet-eestisse-suhtumine-voib-muutuda?id=84354929
19.11.2018	Ossinovski võti valitsuskriisi lahendamiseks: rändeleppe osas tehku otsus hoopis riigikogu, mitte valitsus	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ossinovski-voti-valitsuskriisi-lahendamiseks-randeleppe-osas-tehku-otsus-hoopis-riigikogu-mitte-valitsus?id=84356317
19.11.2018	Isamaa: meie riigikogus ÜRO rändepakti ei toetaks	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/isamaa-meie-riigikogus-uro-randepakti-ei-toetaks?id=84358733
19.11.2018	Mikser 9. novembril: ränderaamistiku riigikogu suurde saali viimine mõjuks äraspidiselt	Süüdistav	https://www.err.ee/878167/mikser-9-novembril-randeraamistiku-riigikogu-suurde-saali-viimine-mojuks-araspidiselt
19.11.2018	Eerik-Niiles Kross: rändelepet on riigikogu komisjon juba kaks korda arutanud ja valitsuse seisukohti on arvestatud	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/eerik-niiles-kross-randelepet-on-riigikogu-komisjon-juba-kaks-korda-arutanud-ja-valitsuse-seisukohti-on-arvestatud?id=84359663
19.11.2018	Vilja Kiisler: sotsid soss	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6456905/vilja-kiisler-sotsid-soss?_ga=2.128448014.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Video: Reformierakond ja Kaja Kallas on valmis valitsuse juhtimist üle võtma	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6456990/video-reformierakond-ja-kaja-kallas-on-valmis-valitsuse-juhtimist-ule-votma
19.11.2018	Kaja Kallas erakonnakaaslastele: Ossinovski ettepanek näitab, et valitsust enam ei eksisteeri! Sotsid umbusaldavad peaminister Ratast	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaja-kallas-erakonnakaaslastele-ossinovski-ettepanek-naitab-et-valitsust-enam-ei-eksisteeri-sotsid-umbusaldavad-peaminister-ratast?id=84399137
19.11.2018	Ligi: kes väidab, et rändepakt ei seo või on riskivaba, valetab	Süüdistav	https://www.err.ee/878155/ligi-kes-vaidab-et-randepakt-ei-seo-voi-on-riskivaba-valetab
19.11.2018	Kallas: ränderaamistiku üle otsustamine on valitsuse, mitte riigikogu töö	Süüdistav	https://www.err.ee/878197/kallas-randeraamistiku-ule-otsustamine-on-valitsuse-mitte-riigikogu-too
19.11.2018	Taavi Minnik: Merkeli-Macroni Frangi riik Austria-Ungari ja Eesti vastu	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6457416/taavi-minnik-merkeli-macroni-frangi-riik-austria-ungari-ja-eesti-vastu?_ga=2.135067187.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Lauristin: Ossinovski tunnistas, et reageeris liiga ägedalt	Süüdistav	https://www.err.ee/878319/lauristin-ossinovski-tunnistas-et-reageeris-liiga-agedalt
19.11.2018	Barbi Pilvre: miks magasid Henn Põlluaas ja EKRE ÜRO rändedokumendi kevadel maha?	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/barbi-pilvre-miks-magasid-henn-polluaas-ja-ekre-uro-randedokumendi-kevadel-maha?id=84492645
19.11.2018	Kaja Kallas: kaalume valitsuse umbusaldamist	Süüdistav	https://www.err.ee/878341/kaja-kallas-kaalume-valitsuse-umbusaldamist
19.11.2018	Neljatunnine arutelu valitsuskriisi ei lahendanud. Ratase valitsuse seni kõige keerulisem tuleproov jätkub	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/eesti/neljatunnine-arutelu-valitsuskriisi-ei-lahendanud-ratase-valitsuse-seni-koige-keerulisem-tuleproov-jatkub?id=84354759
19.11.2018	Jevgeni Ossinovski: rändelepinguga liituda on Eestil veel võimalik	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/eesti/jevgeni-ossinovski-randelepinguga-liituda-on-eestil-veel-voimalik?id=84354753
19.11.2018	Lauri Vahtre: ÜRO ränderaamistik - kalkulatsioonid ja põhimõtted	Süüdistav / Kaitsev	https://arvamus.postimees.ee/6457134/lauri-vahtre-uro-randeraamistik-kalkulatsioonid-ja-pohimotted?_ga=2.161493438.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Seeder: teeme kõik, et rändepaktiga ühinemine parlamendis toetust ei leiaks	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6457372/seeder-teeme-koik-et-randepaktiga-uhinemine-parlamendis-toetust-ei-leiaks?_ga=2.137926962.385228534.1583263828-421865601.1568549811

19.11.2018	Ekspert: ÜRO ränderaamistik puudutab Euroopat vähem kui esialgu paistab	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6456726/ekspert-uro-randeraamistik-puudutab-euroopat-vahem-kui-esialgu-paistab?_ga=2.174103968.385228534.1583263828-421865601.1568549811
19.11.2018	Ossinovski: ränderaamistiku üle otsustagu riigikogu	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6456751/ossinovski-randeraamistiku-ule-otsustagu-riigikogu
20.11.2018	Iisrael ja Poola ei liitu ÜRO ränderaamistikuga	Kaitsev	https://www.err.ee/878532/iisrael-ja-poola-ei-liitu-uro-randeraamistikuga
20.11.2018	Seeder: rändepakt peaks olema vastupidine, rännet ei tohiks soodustada ja Aafrikat peaks aitama kohapeal	Kaitsev	https://epl.delfi.ee/eesti/seeder-randepakt-peak-olema-vastupidine-rannet-ei-tohiks-soodustada-ja-aafrikat-peak-aitama-kohapeal?id=84492247
20.11.2018	Reinsalu: riigikogul on ränderaamistiku otsustuses deklaratiivne tähendus	Kaitsev	https://www.err.ee/878403/reinsalu-riigikogul-on-randeraamistiku-otsustuses-deklaratiivne-tahendus
20.11.2018	Ratas: ei tea, mida Isamaa teha otsustab	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6457468/ratas-ei-tea-mida-isamaa-teha-otsustab?_ga=2.173422881.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Johann-Christian Pöder: miks toetavad kirikud ränderaamistikku?	Kaitsev	https://arvamus.postimees.ee/6457780/johann-christian-poder-miks-toetavad-kirikud-randeraamistikku?_ga=2.102749571.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Karilaid: Reformierakond muudab riigikogu intriige puhudes kummitempliks	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/karilaid-reformierakond-muudab-riigikogu-intriige-puhudes-kummitempliks?id=84505745
20.11.2018	VIDEO Jevgeni Ossinovski: lõpuks on ka Reformierakond oma poliit tehnoloogilistest kõhklustest üle saanud ja otsustanud toetada rändeleppe avaldust	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/video-jevgeni-ossinovski-lopuks-on-ka-reformierakond-oma-poliit-tehnoloogilistest-kohklustest-ule-saanud-ja-otsustanud-toetada-randeleppe-avaldust?id=84502957
20.11.2018	Seeder: sotsid manipuleerivad parlamendi ja valitsusega	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/seeder-sotsid-manipuleerivad-parlamendi-ja-valitsusega?id=84507905
20.11.2018	Valitsuskriis: kuumast tulist saab külmunud konflikt	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/eesti/valitsuskriis-kuumast-tulist-saab-kulmunud-konflikt?id=84491537
20.11.2018	Juhtkirjad: sotsidega luurele minna ei saa, vastutus veeretati riigikogu kaela ja oravad saavad näidata riigimeheliikkust	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/juhtkirjad-sotsidega-luurele-minna-ei-saa-vastutus-veeretati-riigikogu-kaela-ja-oravad-saavad-naidata-riigimeheliikkust?id=84494355
20.11.2018	KAART Vaata, millised riigid ei toeta ÜRO ränderaamistikku	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaart-vaata-millised-riigid-ei-toeta-uro-randeraamistikku?id=84499119
20.11.2018	Vabaerakond ei toeta riigikogus ÜRO ränderaamistikku	Neutraalne	https://www.err.ee/878423/vabaerakond-ei-toeta-riigikogus-uro-randeraamistikku
20.11.2018	Riigikogu hääletab esmaspäeval ränderaamistiku avalduse üle	Neutraalne	https://www.err.ee/878490/riigikogu-haaletab-esmaspaeval-randeraamistiku-avalduse-ule
20.11.2018	ÜLEVAADE: kuidas ÜRO rändepakti arutelust sai valitsuskriis	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6455127/ulevaade-kuidas-uro-randepakti-arutelust-sai-valitsuskriis
20.11.2018	«Kaja Kallas oleks hea meelega Jüri Ratase ülemus»	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6457994/kaja-kallas-oleks-hea-meelega-juri-ratase-ulemus
20.11.2018	Tuleva aasta riigieelarve võetakse tõenäoliselt vastu hoolimata valitsuserakondade tulidest	Neutraalne	https://arileht.delfi.ee/news/uudised/tuleva-aasta-riigieelarve-voetakse-toenaoliselt-vastu-hoolimata-valitsuserakondade-tulidest?id=84500505
20.11.2018	Ränderaamistiku tüli riigieelarve hääletust tõenäoliselt ei mõjuta	Neutraalne	https://www.err.ee/878571/randeraamistiku-tuli-riigieelarve-haaletust-toenaoliselt-ei-mojuta
20.11.2018	Mogherini: ELi rändemissioonile on vaja leida lahendus mõne nädalaga	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6458405/mogherini-eli-randemissioonile-on-vaja-leida-lahendus-mone-nadalaga
20.11.2018	Riigikogu asub ÜRO ränderaamistiku toetamist arutama esmaspäeval	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6458020/riigikogu-asub-uro-randeraamistiku-toetamist-arutama-esmaspaeval?_ga=2.164642237.385228534.1583263828-421865601.1568549811

20.11.2018	JUHTKIRI Kes veel läheks sotsidega luurele?	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/juhtkiri-kes-veel-laheks-sotsidega-luurele?id=84491863
20.11.2018	Kaubandus- ja Tööstuskoda nigi Eesti suurettevõtjad koalitsioonile: kunstliku valitsuskriisi esilekutsumine on põhjendamatu ja vastutustundetu	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaubandus-ja-toostuskoda-nigi-eesti-suurettevotjad-koalitsioonile-kunstliku-valitsuskriisi-esilekutsumine-on-pohjendamatu-ja-vastutustundetu?id=84495211
20.11.2018	Yana Toom: rändeleppe kriis paljastab, kui üleolevalt suhtub Kaja Kallas demokraatiasse	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/yana-toom-randeleppe-kriis-paljastab-kui-uleolevalt-suhtub-kaja-kallas-demokraatiasse?id=84496029
20.11.2018	Juhtkiri: valitsuse (rände)kriis	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6457588/juhtkiri-valitsuse-rande-kriis
20.11.2018	Lugejakiri Ränderaamistik seob Eestit õiguslikult	Süüdistav	https://www.err.ee/878458/lugejakiri-randeraamistik-seob-eestit-oguslikult
20.11.2018	Reformierakond toetab ränderaamistikku, kui nende parandusi arvestatakse	Süüdistav	https://www.err.ee/878454/reformierakond-toetab-randeraamistikku-kui-nende-parandusi-arvestatakse
20.11.2018	Seeder: sotsid manipuleerivad parlamendi ja valitsusega	Süüdistav	https://www.err.ee/878613/seedersotsid-manipuleerivad-parlamendi-ja-valitsusega
20.11.2018	Aivar Pau: Isamaa, piinlik on!	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6458041/aivar-pau-isamaa-piinlik-on
20.11.2018	Poola ja Iisrael ei liitu ÜRO ränderaamistikuga	Süüdistav	https://maailm.postimees.ee/6458138/poola-ja-iisrael-ei-liitu-uro-randeraamistikuga?_ga=2.136638898.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Pevkur: Reformierakond tahab rändeavaldusse viidet valitsuse rollile	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6458221/pevkur-reformierakond-tahab-randeavaldusse-viidet-valitsuse-rollile
20.11.2018	Karilaid: rändeküsimuse viimine riigikogusse oli õige samm	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6458329/karilaid-randekusimuse-viimine-riigikogusse-oli-ogige-samm?_ga=2.126679439.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Züleyxa Izmailova: sotsid ärplevad, aga rände peamist põhjust eiravad	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/zuleyxa-izmailova-sotsid-arplevad-aga-rande-peamist-pohjust-eiravad?id=84501775
20.11.2018	VIDEO JA FOTOD Martin Helme käis Kadriorus: oleme põhiseaduslikus kriisis	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-ja-fotod-martin-helme-kais-kadriorus-oleme-pohiseaduslikus-kriisis?id=84503573
20.11.2018	Mart Helme presidendile: tulge mõistusele, astuge samm tagasi!	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-helme-presidendile-tulge-moistusele-astuge-samm-tagasi?id=84506059
20.11.2018	Paadipõgenik Liis Klaar: rändelepe ei kohusta ega ohusta meie riiki	Süüdistav / Kaitsev	https://arvamus.postimees.ee/6458129/paadipogenik-liis-klaar-randelepe-ei-kohusta-ega-ohusta-meie-riiki?_ga=2.168623395.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Seeder seab endiselt kahtluse alla õiguskantsleri ränderaamistikule antud hinnangu	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6458415/seedersaab-endiselt-kahtluse-alla-oguskantsleri-randeraamistikule-antud-hinnangu?_ga=2.137885106.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Möödasõit kiilasjäl: Keskerakond ja SDE üritavad Isamaad auti lükata	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6457465/moodasoit-kiilasjaal-keskerakond-ja-sde-uritavad-isamaad-auti-lukata?_ga=2.63770925.385228534.1583263828-421865601.1568549811
20.11.2018	Riigikogu otsusest Kaljulaidi Marrakechi sõit ei sõltu	Neutraalne	https://www.err.ee/878509/riigikogu-otsusest-kaljulaidi-marrakechi-soit-ei-soltu
21.11.2018	Leedu valitsus kavatseb ÜRO rändepakti toetada	Kaitsev	https://maailm.postimees.ee/6458781/leedu-valitsus-kavatseb-uro-randepakti-toetada?_ga=2.64287405.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Ligi kurdab, et Ratas ja Ossinovski mõnitavad oravaid	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6459001/ligi-kurdab-et-ratas-ja-ossinovski-monitavad-oravaid
21.11.2018	Merkel kaitseb rändepakti: globaalsele probleemile tuleb lahendus leida üheskoos	Kaitsev	https://maailm.postimees.ee/6458968/merkel-kaitseb-randepakti-globaalsele-probleemile-tuleb-lahendus-leida-uheskoos?_ga=2.107322752.385228534.1583263828-421865601.1568549811

21.11.2018	Urmas Reinsalu Aivar Paule: Isamaa ajab õiget asja!	Kaitsev / Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6458699/urmas-reinsalu-aivar-paule-isamaa-ajab-oiget-asja?_ga=2.161914302.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	TAGATUBA EETRIS Sotside peasekretär: kuidas saaks eelarve ümber ajada, inimesed ootavad ju palgatõuse!	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/tagatuba-eetris-sotside-peasekretar-kuidas-saaks-eelarve-umber-ajada-inimesed-ootavad-ju-palgatouse?id=84515459
21.11.2018	Jüri Ratas: oleme poliitilise kriisi otsustavalt seljatanud	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/juri-ratas-oleme-poliitilise-kriisi-otsustavalt-seljatanud?id=84521845
21.11.2018	Jüri Ratas avalduses: valitsus on poliitilise kriisi otsustavalt seljatanud	Kaitsev / Süüdistav	https://www.postimees.ee/6459257/juri-ratas-avalduses-valitsus-on-poliitilise-kriisi-otsustavalt-seljatanud
21.11.2018	President ootab riigikogult ja valitsuselt välispoliitilise kursi hoidmist	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6458402/president-ootab-riigikogult-ja-valitsuselt-valispoliitilise-kursi-hoidmist
21.11.2018	VALITSUSKRIISI SAHINAD Ratase häälekest polnud kuulda	Neutraalne	https://ekspress.delfi.ee/kuum/valitsuskriisi-sahinad-ratase-haalekest-polnud-kuulda?id=84501525
21.11.2018	Šveits loobub ilmselt samuti ÜRO ränderaamistiku toetamisest	Neutraalne	https://www.err.ee/878755/sveits-loobub-ilmselt-samuti-uro-randeraamistiku-toetamisest
21.11.2018	ANALÜÜS Riigieelarve läheb ilmselt riigikogust läbi, aga mis saab edasi?	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/analuus-riigieelarve-laheb-ilmselt-riigikogust-labi-aga-mis-saab-edasi?id=84512169
21.11.2018	Riigioiguse õppejõud: president saab Eestit Marrakechis esindada vaid valitsuse otsusega	Neutraalne	https://www.err.ee/878678/riigioiguse-oppejoud-president-saab-eestit-marrakechis-esindada-vaid-valitsuse-otsusega
21.11.2018	Ligi: riigikogu peab ÜRO ränderaamistiku avaldusele lisama oma aktsendi	Neutraalne	https://www.err.ee/878682/ligi-riigikogu-peab-uro-randeraamistiku-avaldusele-lisama-oma-aktsendi
21.11.2018	Poliitikutest ja ahvidest ehk rohkem tundetaipu ja makjavellismi	Neutraalne	https://www.err.ee/878738/katlin-konstabel-poliitikutest-ja-ahvidest-ehk-rohkem-tundetaipu-ja-makjavellismi
21.11.2018	Oudekki Loone: riigid peavad saama ise otsustada, kas neile on parasjagu kasulik vähene või suur immigratsioon	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6458646/oudekki-loone-riigid-peavad-saama-ise-otsustada-kas-neile-on-parasjagu-kasulik-vahene-voi-suur-immigratsioon?_ga=2.106296833.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Ginter: üksteise pihta loobitud õigusarvamused ränderaamistikust erinevad vähe	Neutraalne	https://www.err.ee/878530/ginter-uksteise-pihta-loobitud-ogusarvamused-randeraamistikust-erinevad-vahe
21.11.2018	Andrei Kuzitškin: milliseid sisserändajaid pelgavad eestlased? Aga Eestis elavad venelased?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6457232/andrei-kuzitskin-milliseid-sisserandajaid-pelgavad-eestlased-aga-eestis-elavad-venelased?_ga=2.173987105.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	"Ringvaade" kutsus näitleja ränderaamistikku inimestele ette lugema	Neutraalne	https://www.err.ee/878796/ringvaade-kutsus-naitleja-randeraamistikku-inimestele-ette-lugema
21.11.2018	Ajaloolane Kalle Kroon: valetamise eest välislepingutes tuleb maksta kõrget hinda	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6458973/ajaloolane-kalle-kroon-valetamise-eest-valislepingutes-tuleb-maksta-korget-hinda?_ga=2.174587040.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Ränderaamistiku kõrval ootab ÜRO otsust ka pagulasraamistiku kohta	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6459138/randeraamistiku-korval-ootab-uro-otsust-ka-pagulasraamistiku-kohta
21.11.2018	Mart Raudsaar: elektrisokki pole vaja	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6458986/mart-raudsaar-elektrosokki-pole-vaja?_ga=2.95935774.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Tramm nimega Ossinovski	Süüdistav	https://ekspress.delfi.ee/sisujuht/tramm-nimega-ossinovski?id=84499183
21.11.2018	Eesti startup'i-juhtide avalik pöördumine poliitikutele: lõpetage hirmutamine	Süüdistav	https://tehnika.postimees.ee/6458642/eesti-startup-i-juhtide-avalik-poordumine-poliitikutele-lopetage-hirmutamine

21.11.2018	Mart Luik: Mis on riigikogus arutatava ränderaamistiku avalduse mõte?	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/mart-luik-mis-on-riigikogus-arutatava-randeraamistiku-avalduse-mote?id=84519215
21.11.2018	Ilmar-Erik Aavakivi ränderaamistikust - kas sotse üldse huvitab Eesti rahva arvamus?	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/ilmar-erik-aavakivi-randeraamistikust-kas-sotse-uldse-huvitab-estii-rahva-arvamus?id=84516079
21.11.2018	Jaak Jõertiit ränderaamistikust: Eestis on tehtud kaks suurt viga	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6458971/jaak-joeruut-randeraamistikust-estis-on-tehtud-kaks-suurt-viga
21.11.2018	Valitsuse üksmeeleta president ränderaamistikule alla ei kirjuta	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/estii-valitsuse-üksmeeleta-president-randeraamistikule-alla-ei-kirjuta?id=84503161
21.11.2018	Ratas: valitsus ränderaamistiku üle otsust ei langeta	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6459271/ratas-valitsus-randeraamistiku-ule-otsust-ei-langeta?_ga=2.170235042.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Ratas: valitsus ränderaamistiku otsust ei tee	Süüdistav / Kaitsev	https://www.err.ee/878849/ratas-valitsus-randeraamistiku-otsust-ei-tee
21.11.2018	Kaja Kallas: kui valitsus ränderaamistiku üle ei otsusta, umbusaldame valitsust	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/kaja-kallas-kui-valitsus-randeraamistiku-ule-ei-otsusta-umbusaldame-valitsust?id=84522091
21.11.2018	Austraalia ei ühine ÜRO ränderaamistikuga	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6458445/austraalia-ei-uhine-uro-randeraamistikuga?_ga=2.169865635.385228534.1583263828-421865601.1568549811
21.11.2018	Austraalia ei ühine ÜRO ränderaamistikuga	Neutraalne	https://www.err.ee/878669/austraalia-ei-uhine-uro-randeraamistikuga
22.11.2018	Isamaa kutsub riigikogu ÜRO ränderaamistikku tagasi lükkama	Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6459549/isamaa-kutsub-riigikogu-uro-randeraamistikku-tagasi-lukkama?_ga=2.127283343.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Seeder: ränderaamistiku osas võiks korraldada rahvaküsitluse	Kaitsev	https://www.err.ee/879064/seeder-randeraamistiku-osas-voiks-korraldada-rahvakusitluse
22.11.2018	Sotside peasekretär: teised erakonnad põletasid eelkampanias raha	Kaitsev	https://epl.delfi.ee/uudised/sotside-peasekretar-teised-erakonnad-poletasid-eelkampanias-rahha?id=84515441
22.11.2018	Toomas Tõniste rändeleppe taustal: tänu oma piirid tarastanud riikidele muutus Euroopa Liit tunduvalt mõistlikumaks	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/toomas-toniste-randeleppe-taustal-tanu-oma-piirid-tarastanud-riikidele-muutus-euroopa-liit-tunduvalt-moistlikumaks?id=84526257
22.11.2018	Horvaatia kiidab ÜRO ränderaamistiku heaks	Kaitsev	https://maailm.postimees.ee/6460086/horvaatia-kiidab-uro-randeraamistiku-heaks?_ga=2.98582044.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Ratas: kui riigikogu ränderaamistiku heaks kiidab, siis Eesti sellega ühineb	Kaitsev / Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6459644/ratas-kui-riigikogu-randeraamistiku-heaks-kiidab-siis-estii-sellega-uhineb?_ga=2.135174707.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Võimukriis: tuli miilab Toompeal edasi	Neutraalne	https://maaleht.delfi.ee/tasubteada/voimukriis-tuli-miilab-toompeal-edasi?id=84508249
22.11.2018	President otsustab Marrakechi mineku pärast riigikogu otsust	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6459473/president-otsustab-marrakechi-mineku-parast-riigikogu-otsust?_ga=2.106339585.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	President ÜRO peaaasambleele ränderaamistiku hääletusele ei lähe	Neutraalne	https://www.err.ee/879005/president-uro-peaassambleele-randeraamistiku-haaletusele-ei-lahe
22.11.2018	Isamaa: riigikogu peab rändepakti tagasi lükkama	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/isamaa-riigikogu-peab-randepakti-tagasi-lukkama?id=84524365
22.11.2018	Eilne "Esimene stuudio" päädis ootamatu lõpuga, kui Ratase sõnavõtu järel pandi saatele punkt. Kallas sai vaid öelda: see pole aus	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/eilne-esimene-stuudio-paadis-ootamatu-lopuga-kui-ratase-sonavotu-jarel-pandi-saatele-punkt-kallas-sai-vaid-oelda-see-pole-aus?id=84524075
22.11.2018	Sven Mikser rändeleppest: riigikogu otsus pole valitsuse jaoks kohustuslik, aga kuulame seda ikkagi	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/sven-mikser-randeleppest-riigikogu-otsus-pole-valitsuse-jaoks-kohustuslik-aga-kuulame-seda-ikkagi?id=84526057

22.11.2018	Sten Tamkivi rändest: iga numbri taga on inimene, aga iga numbri taga ei ole oht	Neutraalne	https://www.err.ee/879086/sten-tamkivi-randest-iga-numbri-taga-on-inimene-aga-iga-numbri-taga-ei-ole-oht
22.11.2018	Merkel: rahvusriigid peaksid olema valmis suveräänsuse loovutamiseks	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/valismaa/merkel-rahvusriigid-peaksid-olema-valmis-suveraansuse-loovutamiseks?id=84522851
22.11.2018	Iisrael ei usalda ajalooliselt suuri rahvusvahelisi organisatsioone	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6459963/iisrael-ei-usalda-ajalooliselt-suuri-rahvusvahelisi-organisatsioone?_ga=2.131923341.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Lauri Mälksoo: rändekompakt* ja rahvuslikud huvid	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6460043/lauri-malksoo-randekompakt-ja-rahvuslikud-huvid?_ga=2.140442033.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Sven Mikser rändeleppest: riigikogu otsus pole valitsusele kohustuslik	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/uudised/sven-mikser-randeleppest-riigikogu-otsus-pole-valitsusele-kohustuslik?id=84530051
22.11.2018	Venemaa toetab ÜRO ränderaamistikku, kuid näeb selles ka vigu	Süüdistav	https://www.err.ee/879156/err-moskvas-venemaa-toetab-uro-randeraamistikku-kuid-naeb-selles-ka-vigu
22.11.2018	EKRE tahab ÜRO rändepakti panna rahvahääletusele	Süüdistav	https://www.err.ee/878979/ekre-tahab-uro-randepakti-panna-rahvahaaletusele
22.11.2018	Eestis terendab põhiseaduslik kriis	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6459559/eestis-terendab-pohiseaduslik-kriis
22.11.2018	Liia Hänni: ränderaamistik tuleb panna valitsuses hääletusele	Süüdistav	https://www.err.ee/879031/liia-hanni-randeraamistik-tuleb-panna-valitsuses-haaletusele
22.11.2018	Liia Hänni: ränderaamistikuga ühinemine tuleb panna valitsuses hääletusele	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/liia-hanni-randeraamistikuga-uhinemine-tuleb-panna-valitsuses-haaletusele?id=84528257
22.11.2018	Keskerakond ja sotsid saavad valitsuskriisist hoolimata endale upsakust lubada	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/eesti/keskerakond-ja-sotsid-saavad-valitsuskriisist-hoolimata-endale-upsakust-lubada?id=84520207
22.11.2018	Ossinovski sõnul elab valitsus endiselt päev korraga	Süüdistav	https://www.err.ee/879041/ossinovski-sonul-elab-valitsus-endiselt-paev-korraga
22.11.2018	Isamaa ja Seeder lahkusid Eesti välispoliitikast juba 14. jaanuaril	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/eesti/isamaa-ja-seeder-lahkusid-eesti-valispoliitikast-juba-14-jaanuaril?id=84510851
22.11.2018	Siim Kallas: Reformierakond ei tohi kõhelda, kui avaneb võimalus Savisaare sisutühjalt varjult võim praegu üle võtta	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/arvamus/siim-kallas-reformierakond-ei-tohi-kohelda-kui-avaneb-voimalus-savisaare-sisutuhjalt-varjult-voim-praegu-ule-votta?id=84524413
22.11.2018	Kaljulaid: Michal õõnestab Kallase jalgealust ja on pannud teda tegema asju, millesse ta ei usu	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kaljulaid-michal-oonestab-kallase-jalgealust-ja-on-pannud-teda-tegema-asju-millesse-ta-ei-usu?id=84522353
22.11.2018	Ajaloolane Kalle Kroon: kas sisserändajatest saavad head kristlased või saavad kristlastest head moslemid?	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6459879/ajaloolane-kalle-kroon-kas-sisserandajatest-saavad-head-kristlased-voi-saavad-kristlastest-head-moslemid?_ga=2.161493438.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	Martin Laine: aitab juba rändepakti-hüsteeriast!	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6460226/martin-laine-aitab-juba-randepakti-husteeriast?_ga=2.127268367.385228534.1583263828-421865601.1568549811
22.11.2018	KARIKATUUR	Neutraalne	https://maaleht.delfi.ee/arvamus/karikatuur?id=84517435
22.11.2018	Ratas: riigikogu toetuse korral ühineb Eesti ränderaamistikuga	Neutraalne	https://www.err.ee/879061/ratas-riigikogu-toetuse-korral-uhineb-eesti-randeraamistikuga
23.11.2018	Mart Laar: ma ei usu, et ÜRO rändelepingu toetajad soovivad eestlasi maa pealt kaotada	Kaitsev	https://arvamus.postimees.ee/6459982/mart-laar-ma-ei-usu-et-uro-randelepingu-toetajad-soovivad-eestlasi-maa-pealt-kaotada
23.11.2018	Tarmo Jüristo: soov rändest täiesti sõltumatuks jääda teeks meist Mongoolia	Kaitsev	https://www.err.ee/search?phrase=rände*&from=20.11.2018&page=5

23.11.2018	Priit Sibul: Eesti ei lange mingisse "Ida-Euroopa kasti", see on rändelepet toetavate poliitikute hirmutamise	Kaitsev	https://epl.delfi.ee/arvamus/priit-sibul-est-ei-lange-mingisse-ida-euroopa-kasti-see-on-randelepet-toetavate-poliitikute-hirmutamine?id=84541799
23.11.2018	Marina Kaljurand sotsiaaldemokraatide listis: kahju, et Luik vahetas väärtused, mille eest ta on alati seisnud, erakondliku poliitika vastu	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/est/marina-kaljurand-sotsiaaldemokraatide-listis-kahju-et-luik-vahetas-vaartused-mille-est-ta-on-alati-seisnud-erakondliku-poliitika-vastu?id=84534923
23.11.2018	Olukorra hinnang: SEISMILINE	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6460116/olukorra-hinnang-seismiline
23.11.2018	Aleksander Laane: asju ja päid on segaseks aetud suuresti asjata	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6460517/aleksander-laane-asju-ja-paid-on-segaseks-aetud-suuresti-asjata?_ga=2.97425821.385228534.1583263828-421865601.1568549811
23.11.2018	Vabaerakonna selgitused katuserahade ajal saalist lahkumisele: Krista Arul hakkas paha, Jüri Adamsil oli sünnipäev ning Lutsepp ei tahtnud häälitada	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6460508/vabaerakonna-selgitused-katuserahade-ajal-saalist-lahkumisele-krista-arul-hakkas-paha-juri-adamsil-oli-sunnipaev-ning-lutsepp-ei-tahtnud-haalelada
23.11.2018	Poolt või vastu? Kõik parteid peale Keskerakonna tahavad ÜRO rändepakti avaldust parandada	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/poolt-voi-vastu-koik-parteid-peale-keskerakonna-tahavad-uro-randepakti-avaldust-parandada?id=84535877
23.11.2018	Reformierakond tahab välistada riigikogu toetuse ränderaamistikule	Neutraalne	https://www.err.ee/879278/reformierakond-tahab-valistada-riigikogu-toetuse-randeraamistikule
23.11.2018	Raidla: põhiseaduslikku kriisi pole karta	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6460879/raidla-pohiseaduslikku-kriisi-pole-karta
23.11.2018	Toomas Sildam Kas kellelgi on päriselt plaan?	Neutraalne	https://www.err.ee/879399/toomas-sildam-kas-kellelgi-on-pariselt-plaan
23.11.2018	Uus erakond Rahva Tahe finantseerib end asutaja isiklikest vahenditest	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6460896/uus-erakond-rahva-tahe-finantseerib-end-asutaja-isiklikest-vahenditest?_ga=2.161796542.385228534.1583263828-421865601.1568549811
23.11.2018	Väliskomisjon toetas Reformierakonna ettepanekut viia rändepakti arutelu tagasi valitsusse	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6460388/valiskomisjon-toetas-reformierakonna-ettepanekut-viia-randepakti-arutelu-tagasi-valitsusse?_ga=2.61134510.385228534.1583263828-421865601.1568549811
23.11.2018	VIDEO Marko Mihkelson: valitsus peab ÜRO ränderaamistikuga liitumist vajadusel häälitama	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/est/video-marko-mihkelson-valitsus-peab-uro-randeraamistikuga-liitumist-vajadusel-haalelama?id=84541543
23.11.2018	Sotse pahandavad Reformierakonna muudatused ränderaamistiku avaldusse	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6460699/sotse-pahandavad-reformierakonna-muudatused-randeraamistiku-avaldusse?_ga=2.69024147.385228534.1583263828-421865601.1568549811
23.11.2018	Helme: kaalumisel on ka Ratase umbusaldamine	Süüdistav	https://www.err.ee/879351/helme-kaalumisel-on-ka-ratase-umbusaldamine
23.11.2018	Karilaid: Jürgen Ligi on Kaja Kallaselt tooli Reformierakonnas alt ära tõmbamas	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6460911/karilaid-jurgen-ligi-on-kaja-kallaselt-tooli-reformierakonnas-alt-ara-tombamas?_ga=2.61314606.385228534.1583263828-421865601.1568549811
23.11.2018	Väliskomisjon toetas ränderaamistiku taas valitsusele otsustamiseks saatmist	Süüdistav / Kaitsev	https://www.err.ee/879413/valiskomisjon-toetas-randeraamistiku-taas-valitsusele-otsustamiseks-saatmist
24.11.2018	IOM: Liibuast on tänavu repatrieeritud 15 000 migranti	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6461163/iom-liibuast-on-tanavu-repatrieeritud-15-000-migranti?_ga=2.94320031.385228534.1583263828-421865601.1568549811
24.11.2018	Nestor: vahevalitsuseks pole enam aega	Neutraalne	https://lounapostimees.postimees.ee/6461395/nestor-vahevalitsuseks-pole-enam-aega?_ga=2.127965326.385228534.1583263828-421865601.1568549811
24.11.2018	Olev Vaher: las Hiina peatab demograafiapommi Aafrikas!	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/arvamus/olev-vaher-las-hiina-peatab-demograafiapommi-aafrikas?id=84544035

24.11.2018	FOTOD Konservatiivid arutasid ÜRO rändelepingu üle ja leidsid selle kahjuliku olevat	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-konservatiivid-arutasid-uro-randelepingu-ule-ja-leidsid-selle-kahjuliku-olevat?id=84545645
24.11.2018	Mart Helme usub, et uus valitsusliit on juba kokku lepitud	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-helme-usub-et-uus-valitsusliit-on-juba-kokku-lepitud?id=84546773
24.11.2018	Andrus Kivirähk: meie väike ususõda	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/andrus-kivirahk-meie-vaike-ususoda?id=84533223
24.11.2018	Mart Helme: uus koalitsioon on juba kokku lepitud	Süüdistav	https://www.err.ee/879681/mart-helme-uus-koalitsioon-on-juba-kokku-lepitud
24.11.2018	Paet: erinevalt Eestist ei tekita ÜRO ränderaamistik Soomes elevust	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6461402/paet-erinevalt-estist-ei-tekita-uro-randeraamistik-soomes-elevust?_ga=2.175584544.385228534.1583263828-421865601.1568549811
24.11.2018	EKRE volikogu kutsus üles mobiliseeruma Eesti suveräänsuse kaitseks	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6461449/ekre-volikogu-kutsub-ules-mobiliseeruma-eesti-suveraansuse-kaitseks?_ga=2.128359822.385228534.1583263828-421865601.1568549811
24.11.2018	Urmas Paet: rändelepe mõjub Eestile nagu koerapöörirohi. Valitsus peab joone alla tõmbama ja hääletama	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/urmas-paet-randelepe-mojub-estile-nagu-koerapoorirohi-valitsus-peab-joone-alla-tombama-ja-haaletama?id=84544669
24.11.2018	Enn Eesmaa: Reformierakonnal viimane hetk rändelepet ka päriselt toetada	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/enn-eesmaa-reformierakonnal-viimane-hetk-randelepet-ka-pariselt-toetada?id=84544197
25.11.2018	Marko Pomerants: koalitsioonis on kogu aeg kole olla	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6461807/marko-pomerants-koalitsioonis-on-kogu-aeg-kole-olla
25.11.2018	Pomerants «Poliitikagurus»: kellel on vaja oma jõulud veeta valitsust moodustades?	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6461897/pomerants-poliitikagurus-kellel-on-vaja-oma-joulud-veeta-valitsust-moodustades
25.11.2018	Helir-Valdor Seeder: valitsuserakondade erimeelsused ränderaamistiku küsimuses püsivad	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/helir-valdor-seeder-valitsuserakondade-erimeelsused-randeraamistiku-kusimuses-pusivad?id=84550599
25.11.2018	"AK. Nädal" uuris, kes on valitsuskriisi võitjad ja kaotajad	Neutraalne	https://www.err.ee/879885/ak-nadal-uuris-kes-on-valitsuskriisi-voitjad-ja-kaotajad
25.11.2018	Helen Hääl: rändelepe on välisministeeriumi tõlkes kaduma läinud. Eesti võtaks kohustusi, mitte lihtsalt ei pühenduks	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/helen-haal-randelepe-on-valisministeeriumi-tolkes-kaduma-lainud-eesti-votaks-kohustusi-mitte-lihtsalt-ei-puhenduks?id=84551035
26.11.2018	Ratas lubab vajadusel panna ränderaamistiku valitsuses hääletusele	Kaitsev	https://www.err.ee/879965/ratas-lubab-vajadusel-panna-randeraamistiku-valitsuses-haaletusele
26.11.2018	«Ma võin päeva pealt minema minna, kui Eesti jääb sellest leppes eemale»	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6462332/ma-voin-paeva-pealt-minema-minna-kui-eesti-jaab-sellest-leppes-eemale
26.11.2018	Nestor: rahvusvaheliselt kokku lepitud reeglid on Eesti iseseisvuse elukindlustus	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6462918/nestor-rahvusvaheliselt-kokku-lepitud-reeglid-on-eesti-iseseisvuse-elukindlustus
26.11.2018	Ratas: SDE, Isamaa ja Keskerakonna vastutustunne on muljetavaldav	Kaitsev	https://www.postimees.ee/6462994/ratas-sde-isamaa-ja-keskerakonna-vastutustunne-on-muljetavaldav
26.11.2018	Peaminister Jüri Ratas: olen valmis minema vastuollu koalitsioonileppega pannes ÜRO ränderaamistiku valitsuses hääletusele	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/peaminister-juri-ratas-olen-valmis-minema-vastuollu-koalitsioonileppega-pannes-uro-randeraamistiku-valitsuses-haaletusele?id=84554539
26.11.2018	Ratas: lähtume ÜRO ränderaamistiku toetamisel riigikogu tänasest avaldusest	Kaitsev / Süüdistav	https://www.postimees.ee/6462902/ratas-lahtume-uro-randeraamistiku-toetamisel-riigikogu-tanasest-avaldusest
26.11.2018	Ratas lubab vajadusel panna ränderaamistiku valitsuses hääletusele	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6462168/ratas-lubab-vajadusel-panna-randeraamistiku-valitsuses-haaletusele

26.11.2018	Mart Susi: ÜRO ränderaamistik ja Eesti õigusteaduslik mõte	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/arvamus/mart-susi-uro-randeraamistik-ja-estii-oiigusteaduslik-mote?id=84549125
26.11.2018	Miks on peaminister Jüri Ratas vaatamata hingamisaparaadiga ühendatud valitsusele ikka mõjukaim?	Neutraalne	https://longread.delfi.ee/epl/ratase-raskeim-paev-elaksime-hoopis-teistsuguses-estis-kui-lainuks-teisiti?id=84549497
26.11.2018	Uuring: ÜRO ränderaamistiku vastased ületavad Eestis leppe pooldajaid kahekordselt	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/uro-randeraamistiku-vastased-uletavad-estis-leppe-pooldajaid-kahekordselt?id=84554061
26.11.2018	Juhtkiri: rändekompakt – «jah» ainult koos selge avaldusega	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6462022/juhtkiri-randekompakt-jah-ainult-koos-selge-avaldusega?_ga=2.256482123.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Miks Austraalia ei toeta ÜRO rändepakti?	Neutraalne	https://meieesti.postimees.ee/6461092/miks-australia-ei-toeta-uro-randepakti?_ga=2.45742948.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Toomas Jürgenstein riigikogu istungi eel: Sa ei tohi seoses rändelepinguga kedagi hirmutada ega kutsuda üles vägivallale	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/arvamus/toomas-jurgenstein-riigikogu-istungi-eel-sa-ei-tohi-seoses-randelepinguga-kedagi-hirmutada-ega-kutsuda-ules-vagivallale?id=84554599
26.11.2018	VIDEO JA FOTOD EKRE toetajad protestisid riigikogu ees ränderaamistiku vastu, rahumeelne avaldus muutus vägivaldseks	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/video-ja-fotod-ekre-toetajad-protestisid-riigikogu-ees-randeraamistiku-vastu-rahumeelne-avaldus-muutus-vagivaldseks?id=84555909
26.11.2018	ÜRO ja kolm tilka verd	Neutraalne	https://meieesti.postimees.ee/6461097/uro-ja-kolm-tilka-verd?_ga=2.41064930.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Uuring: ÜRO rändelepingut pooldab 26 protsenti, vastu on 56 protsenti	Neutraalne	https://www.err.ee/879942/uuring-uro-randelepingut-pooldab-26-protenti-vastu-on-56-protenti
26.11.2018	Tarmo Pikner: kas Kaja Kallas kasutab võimalust?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6462195/tarmo-pikner-kas-kaja-kallas-kasutab-voimalust?_ga=2.108788930.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Seeder hoidus hindamast valitsuse kestmist	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6462504/seeder-hoidus-hindamast-valitsuse-kestmist
26.11.2018	Janno Zöbin: Indrek Tarandi juhtum tõestas, et eluterve huumori aeg Eesti poliitikas on lõplikult läbi	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6462694/janno-zobin-indrek-tarandi-juhtum-toestas-et-eluterve-huumori-aeg-estii-poliitikas-on-loplikult-labi?_ga=2.49869926.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Vabaerakond ei toeta rändelepet ideoloogiliste väärtushinnangute tõttu	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6462760/vabaerakond-ei-toeta-randelepet-ideoloogiliste-vaartushinnangute-tottu
26.11.2018	Adams: üksmeele otsimine taandub sellele, kellel on vastupidavam tagumik	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6462848/adams-uksmeele-otsimine-taandub-sellele-kellel-on-vastupidavam-tagumik
26.11.2018	Kes ja kuidas riigikogus hääletas: Reformierakond jalutas minema, mitmed aknaalused endisi võitluskaaslasi ei toetanud	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estii/kes-ja-kuidas-riigikogus-haaletas-reformierakond-jalutas-minema-mitmed-aknaalused-endisi-voitluskaaslasi-ei-toetanud?id=84566031
26.11.2018	Slovakkia ei ühine ÜRO ränderaamistikuga	Süüdistav	https://www.err.ee/879937/slovakkia-ei-uhine-uro-randeraamistikuga
26.11.2018	Kas parlament põrgatab ränderaamistiku taas valitsuse lauale?	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/estii/kas-parlament-porgatab-randeraamistiku-taas-valitsuse-lauale?id=84551829
26.11.2018	Sven Mikser: mitte alistuda hirmude ja eelarvamuste ees	Süüdistav	https://leht.postimees.ee/6462017/sven-mikser-mitte-alistuda-hirmude-ja-eelarvamuste-ees?fbclid=IwAR0h7PHj15-uSwUeocM_8RY-CvZrIrbC-Y29DyN2xbEoCGWaumJWoh0vZ2o&utm_campaign=share-buttons&utm_content=6462017&utm_medium=social&utm_source=facebook.com
26.11.2018	Maarja Vaino: Euroopa imeline rahuage?	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6462019/maarja-vaino-euroopa-imeline-rahuaeg?_ga=2.9171829.1533553158.1585545472-421865601.1568549811

26.11.2018	OTSEBLOGI ja FOTOD Ränderaamistiku arutelu riigikogus: venitamistaktika, meelevaldus ja muidugi vaidlused. Kokkuvõttes läks lepe läbi, ent seda toetas alla poole riigikogust	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/otseblogi-ja-fotod-randeraamistiku-arutelu-riigikogus-venitamistaktika-meelevaldus-ja-muidugi-vaidlused-kokkuvottes-laks-lepe-labi-ent-seda-toetas-al?id=84356537
26.11.2018	SDE üks liidritest Kalvi Kõva: meid šokeeris, kuidas EKRE meelevaldajad Indrek Tarandit jalaga löid	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sde-uks-liidritest-kalvi-kova-meid-sokeeris-kuidas-ekre-meelevaldajad-indrek-tarandit-jalaga-loid?id=84558105
26.11.2018	VIDEO Hirmutavad kaadrid hullunud rahvamassist EKRE meelevaldusel	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-hirmutavad-kaadrid-hullunud-rahvamassist-ekre-meelevaldusel?id=84558901
26.11.2018	Slovakkia ei ühine ÜRO ränderaamistikuga	Süüdistav	https://maailm.postimees.ee/6462067/slovakkia-ei-uhine-uro-randeraamistikuga?_ga=2.213620948.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Talvik: Elurikkuse Erakond ei toeta ränderaamistikuga liitumist	Süüdistav	https://www.err.ee/879949/talvik-elurikkuse-erakond-ei-toeta-randeraamistikuga-liitumist
26.11.2018	EKRE meelevaldus ÜRO ränderaamistiku vastu läks tuliseks	Süüdistav	https://www.err.ee/879970/ekre-meelevaldus-uro-randeraamistiku-vastu-laks-tuliseks
26.11.2018	Reformierakond rändelepet ei toetanud! Kaja Kallas: valitsus kukkus usaldushääletusel läbi	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/reformierakond-randelepet-ei-toetanud-kaja-kallas-valitsus-kukkus-usaldushaaletusel-labi?id=84565781
26.11.2018	Mart Meri rändelepest: on hirmud, on sõnad, on mängud	Süüdistav	https://www.err.ee/879996/mart-meri-randelepest-on-hirmud-on-sonad-on-mangud
26.11.2018	Lugejakiri ÜRO rändelepe on vastuolus meie rahvuslike huvidega	Süüdistav	https://www.err.ee/search?phrase=r%C3%A4nde*&from=24.11.2018&page=5
26.11.2018	Hannes Hanso: lameda maa poliitika ei ole mulle okay	Süüdistav	https://www.err.ee/880078/hannes-hanso-lameda-maa-poliitika-ei-ole-mulle-okay
26.11.2018	Ossinovski toonitas vajadust inforunnakutele vastu pidada	Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6462790/ossinovski-toonitas-vajadust-inforunnakutele-vastu-pidada?_ga=2.40931426.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Mart Helme õigustas vägivalda: kes ei taha kuulda võtta, peab tunda saama	Süüdistav	https://www.postimees.ee/search?start=2018-11-01T00%3A00%3A00%2B02%3A00&end=2018-12-31T23%3A59%3A59%2B02%3A00&query=rände%2A&sections=81&fields=body%2Cauthors%2Cheadline&page=4
26.11.2018	Helme: haritud IT-spetsialiste Aafrikast me ei vaja	Süüdistav	https://tehnika.postimees.ee/6462858/helme-haritud-it-spetsialiste-aafrikast-me-ei-voja?_ga=2.112286916.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Seeder: küllap on valitsuskriis nüüd möödas	Süüdistav	https://www.err.ee/880121/seeders-kullap-on-valitsuskriis-nuud-moodas
26.11.2018	Kallas: valitsus kukkus ränderaamistiku hääletamisel läbi	Süüdistav	https://www.err.ee/880130/kallas-valitsus-kukkus-randeraamistiku-haaletamisel-labi
26.11.2018	Kallas: valitsus kukkus riigikogusse toodud hääletusel läbi	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6462958/kallas-valitsus-kukkus-riigikogusse-toodud-haaletusel-labi
26.11.2018	Herkel: SDE surus ränderaamistiku teksti riigikogus läbi	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6462974/herkel-sde-surus-randeraamistiku-teksti-riigikogus-labi
26.11.2018	Indrek Tarand: kui verbaalne keskkond läheb vägivaldseks, järgneb füüsiline vägivald	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/indrek-tarand-kui-verbaalne-keskkond-laheb-vagivaldseks-jargneb-fuusiline-vagivald?id=84565819
26.11.2018	Vabaerakond: tänase päeva võitjad olid sotsid, kaotajad reformierakondlased ja EKRE	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/vabaerakond-tanase-paeva-voitjad-olid-sotsid-kaotajad-reformierakondlased-ja-ekre?id=84566383
26.11.2018	Juhtkiri: vesi Kremli veskile	Süüdistav	https://arvamus.postimees.ee/6462996/juhtkiri-vesi-kremli-veskile

26.11.2018	Mihkelson: lõpliku otsuse tegija on ennekõike valitsus	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6463010/mihkelson-lõpliku-otsuse-tegija-on-ennekoike-valitsus
26.11.2018	Helir-Valdor Seeder: Mis on Eesti välispoliitika ülim eesmärk ehk hüsteeria rändeleppe üle on poliitiline mustkunstritrikk	Süüdistav / Kaitsev	https://epi.delfi.ee/arvamus/helir-valdor-seeder-mis-on-estis-valispoliitika-ulim-eesmark-ehk-husteeria-randeleppe-ule-on-poliitiline-mustkunstritrikk?id=84554013
26.11.2018	Galerii ja video: EKRE piketil rünnati Indrek Tarandit	Süüdistav / Kaitsev	https://poliitika.postimees.ee/6462211/galerii-ja-video-ekre-piketil-runnati-indrek-tarandit?_ga=2.209253202.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
26.11.2018	Mart Helme: mõistame vägivalda hukka, aga täna oli süüdi Indrek Tarand ise, kes tuli EKRE üritust jõhkralt segama	Süüdistav / Kaitsev	https://epi.delfi.ee/arvamus/mart-helme-moistame-vagivalda-hukka-aga-tana-oli-suudi-indrek-tarand-ise-kes-tuli-ekre-uritust-johkralt-segama?id=84563711
26.11.2018	Jüri Ratas kinnitab, et valitsus näitab nüüd rändeleppele rohelist tuld: lähtume riigikogu tänasest otsusest	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estis-juri-ratas-kinnitab-et-valitsus-naitab-nuud-randeleppele-rohelist-tuld-lahtume-riigikogu-tanasest-otsusest?id=84565813
26.11.2018	Riigikogu kiitis heaks ränderaamistiku avalduse	Süüdistav / Kaitsev	https://www.err.ee/879977/riigikogu-kiitis-heaks-randeraamistiku-avalduse
26.11.2018	Jürgen Ligi: valitsus narris riigikogu ja kasutas seda vaid enda koos hoidmiseks. Seeder ei peaks rusikatega vehkima	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estis/jurgen-ligi-valitsus-narris-riigikogu-ja-kasutas-seda-vaid-enda-koos-hoidmiseks-seeder-ei-peak-rusikatega-vehkima?id=84566635
27.11.2018	ÜRO rändepakt sai punnseisust liikuma	Kaitsev / Süüdistav	https://leht.postimees.ee/6462980/uro-randepakt-sai-punnseisust-liikuma?_ga=2.49869286.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
27.11.2018	Kas 41 häält riigikogus on piisav ÜRO rändedokumendiga ühinemiseks?	Kaitsev / Süüdistav	https://epi.delfi.ee/estis/kas-41-haalt-riigikogus-on-piisav-uro-randedokumendiga-uhinemiseks?id=84565645
27.11.2018	Kaja Kallas erakonnakaaslastele: jätsime ÜRO ränderaamistiku osas hääletamata, sest ei soovinud toetada ei EKREt ega valitsust	Kaitsev / Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/estis/kaja-kallas-erakonnakaaslastele-jatsime-uro-randeraamistiku-osas-haaletamata-sest-ei-soovinud-toetada-ei-ekret-ega-valitsust?id=84579141
27.11.2018	Saksa võimuparteid jõudsid ÜRO ränderaamistiku resolutsiooni osas üksmeelele	Neutraalne	https://www.err.ee/880245/saksa-voimuparteid-joudsid-uro-randeraamistiku-resolutsiooni-osas-uksmeelele
27.11.2018	Slovakkiale demokraatia toonud poliitik: toetan rändelepet. Üksi me migratsiooniga toime ei tule	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/arvamus/slovakkiale-demokraatia-toonud-poliitik-toetan-randelepet-uksi-me-migratsiooniga-toime-ei-tule?id=84565625
27.11.2018	Jevgeni Ossinovski tunnistas erimeelsused valitsuses laheneduks	Neutraalne	https://www.err.ee/880256/jevgeni-ossinovski-tunnistas-erimeelsused-valitsuses-laheneduks
27.11.2018	JUHTKIRI EKRE keskaafrikalik meeleavaldus	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/arvamus/juhtkiri-ekre-keskaafrikalik-meeleavaldus?id=84565991
27.11.2018	Ratas: ränderaamistik enam valitsuse lauale ei tule	Neutraalne	https://www.err.ee/880208/ratas-randeraamistik-enam-valitsuse-lauale-ei-tule
27.11.2018	Ratas: ränderaamistik enam valitsuse lauale ei tule	Neutraalne	https://poliitika.postimees.ee/6463145/ratas-randeraamistik-enam-valitsuse-lauale-ei-tule?_ga=2.42578789.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
27.11.2018	Vilja Kiisler: kõik võitsid	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6463160/vilja-kiisler-koik-voitsid
27.11.2018	Margit Sutrop: populism ei luba rände probleemidest rahulikult rääkida	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6463461/margit-sutrop-populism-ei-luba-rande-probleemidest-rahulikult-raakida?_ga=2.7901682.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
27.11.2018	Orav pole ei liha ega kala	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6463609/orav-pole-ei-liha-ega-kala

27.11.2018	FOTOD Jüri Ratas kohtus Kadriorus Kersti Kaljulaidiga. Ratas: Kaljulaid Marokosse rändelepet allkirjastama ilmselt ei sõida	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-juri-ratas-kohtus-kadriorus-kersti-kaljulaidiga-ratas-kaljulaid-marokosse-randelepet-allkirjastama-ilmselt-ei-soida?id=84567979
27.11.2018	VIDEO Jüri Ratase sõnul otsustab välisministeerium, kes läheb ÜRO ränderaamistiku heakskiitmiseks Marrakeši	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/video-juri-ratase-sonul-otsustab-valisministeerium-kes-laheb-uro-randeraamistiku-heakskiitmiseks-marrakesi?id=84568335
27.11.2018	FOTO Üks EKRE meelevaldusel Tarandit tuuseldanud meestest on teada! Loe, kellega tegu	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/foto-uks-ekre-meelevaldusel-tarandit-tuuseldanud-meestest-on-teada-loe-kellega-tegu?id=84571213
27.11.2018	FAKTIKONTROLL Kas Mart Helme räägib 15. novembri valitsuse istungi toimumispaiga kohta tõtt?	Neutraalne	https://epl.delfi.ee/faktikontroll/faktikontroll-kas-mart-helme-raagib-15-novembri-valitsuse-istungi-toimumispaiga-kohta-tott?id=84572807
27.11.2018	Sven Mikser: presidendi otsus Marrakechi mitte sõita ei mõjuta otsust ÜRO ränderaamistiku toetada	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sven-mikser-presidendi-otsus-marrakechi-mitte-soita-ei-mojuta-otsust-uro-randeraamistiku-toetada?id=84576437
27.11.2018	Eestist ei lähe Marrakechi keegi, saadik hääletab ränderaamistiku poolt ÜRO peaassambleel	Süüdistav	https://www.postimees.ee/6463668/eestist-ei-lahe-marrakechi-keegi-saadik-haaletab-randeraamistiku-poolt-uro-peaassambleel
27.11.2018	Kersti Kaljulaid kritiseerib EKREt: viimati määrates Toompea lossi ees niimoodi interrinne. See on vastuvõetamatu	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kersti-kaljulaid-kritiseerib-ekret-viimati-maratses-toompea-lossi-ees-niimoodi-interrinne-see-on-vastuvotamatu?id=84568645
27.11.2018	ÜRO eriesindaja kritiseeris üleilmsest rändepaktist taanduvaid riike	Süüdistav	https://maailm.postimees.ee/6463997/uro-eriesindaja-kritiseeris-uleilmsest-randepaktist-taanduvaid-riike?_ga=2.217272790.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
27.11.2018	Indrek Tarandile anti EKRE meelevaldusel kere peale	Süüdistav / Kaitsev	https://epl.delfi.ee/eesti/indrek-tarandile-anti-ekre-meelevaldusel-kere-peale?id=84565345
28.11.2018	Mart Helme EKRE meelevaldusel olnud reeturite võllapuust: see on rahvakunst	Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mart-helme-ekre-meelevaldusel-olnud-reeturite-vollapuust-see-on-rahvakunst?id=84593787
28.11.2018	GUUD JA BÄAD & NÄDALA SÕNA Nuiamehed kahjustavad EKREt	Neutraalne	https://ekspress.delfi.ee/teateid-elust/guud-ja-baad-amp-nadala-sona-nuiamehed-kahjustavad-ekret?id=84571117
28.11.2018	KOMMENTAAR: ÜRO jõuab lõpuks Eestisse	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6463917/kommentaar-uro-jouab-lopuks-eestisse?_ga=2.17563129.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
28.11.2018	Jüri Nikolajev EKRE võimalus vene valijat püüda	Neutraalne	https://www.err.ee/880516/juri-nikolajev-ekre-voimalus-vene-valijat-puuda
28.11.2018	Hannes Rumm lahkub välisministeeriumist	Neutraalne	https://www.postimees.ee/6464437/hannes-rumm-lahkub-valisministeeriumist
28.11.2018	Meie viga! Tarandi prillid toimetati EKREni, kuid need pole isiklikult Martin Helme käes	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/meie-viga-tarandi-prillid-toimetati-ekre-ni-kuid-need-pole-isiklikult-martin-helme-kaes?id=84583585
28.11.2018	ÜRO eriesindaja kritiseeris üleilmsest ränderaamistikust taanduvaid riike	Süüdistav	https://www.err.ee/880481/uro-eriesindaja-kritiseeris-uleilmsest-randeraamistikust-taanduvaid-riike
28.11.2018	Parteid on paljastatud!	Süüdistav	https://ekspress.delfi.ee/sisujuht/parteid-on-paljastatud?id=84569615
28.11.2018	Raimond Kaljulaid: sõnakasutus ja viha, mida sai näha Toompeal, võib poe taga näha kasvõi iga päev. Populism vajab alternatiivi	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/raimond-kaljulaid-sonakasutus-ja-viha-mida-sai-naha-toompeal-voib-poe-tag-a-naha-kasvoi-iga-paev-populism-vajab-alternatiivi?id=84586585

28.11.2018	Nestor meenutab esmaspäeva: silma jäi lubadus – kui me võimule tuleme, saadame su esimeses vagunis Siberisse	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/nestor-meenutab-esmaspaeva-silma-jai-lubadus-kui-me-voimule-tuleme-saadame-su-esimeses-vagunis-siberisse?id=84589639
28.11.2018	Martin Helme: Tarand ei saanud mingeid kehavigastusi, miks politsei ta provokatsiooni ei uuri?	Süüdistav / Kaitsev	https://www.delfi.ee/news/rk2019/uudised/martin-helme-tarand-ei-saanud-mingeid-kehavigastusi-miks-politsei-ta-provokatsiooni-ei-uuri?id=84585101
29.11.2018	Jüri Ratas: töötan iga päev selle nimel, et Jüri Mõisa sõnad tõeks ei saaks	Kaitsev	https://maaleht.delfi.ee/tasubteada/juri-ratas-tootan-iga-paev-selle-nimel-et-juri-moisa-sonad-toeks-ei-saaks?id=84581401
29.11.2018	Slovakkia parlament lükkas ÜRO ränderaamistiku tagasi	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6465524/slovakkia-parlament-lukkas-uro-randeraamistiku-tagasi?_ga=2.9131125.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
29.11.2018	Saksa Bundestag toetas ÜRO rändepakti	Neutraalne	https://www.err.ee/880952/saksa-bundestag-toetas-uro-randepakti
29.11.2018	Parem näha head ridade vahelt, kui et halba läbi trellide	Neutraalne	https://maaleht.delfi.ee/elu/parem-naha-head-ridade-vahelt-kui-et-halba-labi-trellide?id=84560913
29.11.2018	VIDEO Euroopa parlamendi president mõistab parlamendiistungil hukka vägivalda, mida Tarandi suhtes kasutati	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/valismaa/video-euroopa-parlamendi-president-moistab-parlamendiistungil-hukka-vagivalla-mida-tarandi-suhtes-kasutati?id=84595295
29.11.2018	FAKTIKONTROLL Kas EKRE valetas jälle ÜRO rändeleppe "tsensuuri" ja "meelsuskontrolli" puudutava osas?	Neutraalne	https://epi.delfi.ee/faktikontroll/faktikontroll-kas-ekre-valetas-jalle-uro-randeleppe-tsensuuri-ja-meelsuskontrolli-puudutava-osas?id=84602329
29.11.2018	Neeme Korv: kas hammustame kompaktilise keelde?	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6465951/neeme-korv-kas-hammustame-kompaktilise-keelde?_ga=2.250788678.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
29.11.2018	Slovakkia välisminister lahkub ÜRO ränderaamistiku töttu ametist	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6466011/slovakkia-valisminister-lahkub-uro-randeraamistiku-tottu-ametist?_ga=2.49894630.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
29.11.2018	Marina Kaljurand: kui madalale võivad ekrelased langeda? Našistide tasemele või veel madalamale?	Süüdistav	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/eesti/marina-kaljurand-kui-madalale-voivad-ekrelased-langeda-nasistide-tasemele-voi-veel-madalamale?id=84595199
29.11.2018	Mikser Kallasele: järgi südametunnistust, mitte Michali ja Ligi nõuandeid	Süüdistav	https://www.err.ee/880855/mikser-kallasele-jargi-sudametunnistust-mitte-michali-ja-ligi-nouandeid
29.11.2018	Aimar Ventsel Ekspert	Neutraalne	https://www.err.ee/880774/aimar-ventsel-ekspert
30.11.2018	SDE juht: vihane vähemus suudab riigi kraavi ajada	Kaitsev / Süüdistav	https://poliitika.postimees.ee/6465981/sde-juht-vihane-vahemus-suudab-riigi-kraavi-ajada?_ga=2.112899268.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
30.11.2018	«Ma-ilm ja mõnda»: liikumata ei saa	Neutraalne	https://meieesti.postimees.ee/6465557/ma-ilm-ja-monda-liikumata-ei-saa?_ga=2.222949595.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
30.11.2018	Martin Mölder: 13 nädalat valimiseni – võit, mis näeb välja nagu kaotus	Neutraalne	https://arvamus.postimees.ee/6465799/martin-molder-13-nadalat-valimiseni-voit-mis-naeb-valja-nagu-kaotus?_ga=2.13130999.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
30.11.2018	Slovakkia parlament hääletas ÜRO ränderaamistiku vastu, välisminister Lajčák astus tagasi	Neutraalne	https://www.delfi.ee/news/peavauudised/valismaa/slovakkia-parlament-haаетas-uro-randeraamistiku-vastu-valisminister-lajcak-astus-tagasi?id=84608857
30.11.2018	Jaaganti valimisradar. Olukorra hinnang: pilvine	Neutraalne	https://leht.postimees.ee/6465941/jaaganti-valimisradar-olukorra-hinnang-pilvine?_ga=2.252361801.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
30.11.2018	Belgia tahab Eesti ja brittide tuge rändepaktile ühisavalduse lisamiseks	Neutraalne	https://www.err.ee/881172/belgia-tahab-eesti-ja-brittide-tuge-randepaktile-uhisavalduse-lisamiseks
30.11.2018	Merkel läheb Marrakechi rändelepele toetust avaldama	Neutraalne	https://maailm.postimees.ee/6466637/merkel-laheb-marrakechi-randelepele-toetust-avaldama?_ga=2.11647476.1533553158.1585545472-421865601.1568549811
30.11.2018	JUHTKIRI Mõistuse ja naeruga hirmu vastu	Süüdistav	https://epi.delfi.ee/arvamus/juhtkiri-moistuse-ja-naeruga-hirmu-vastu?id=84604101

30.11.2018	Oudekki Loone: ma tean, kes on süüdi jõuetus vihas	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/oudekki-loone-ma-tean-kes-on-suudi-jouetus-vihas?id=84609845
30.11.2018	LUGEJA KIRI Agnes Pulk: kui parlamenti jõuavad EKRE esindajad, kes pole labased ja ei lahmi, saab neist meie ainus lootus	Süüdistav	https://epl.delfi.ee/arvamus/lugeja-kiri-agnes-pulk-kui-parlamenti-jouavad-ekre-esindajad-kes-pole-labased-ja-ei-lahmi-saab-neist-meie-ainus-lootus?id=84617331

Lisa 3. Ränderaamistiku debati ajajoon

Rõhkkirjas tekstid on esindatud töö analüüsipeatükis.

Reaalne sündmus	Meediasündmus
	6.11 Lauri Mälksoo sotsiaalmeediapostitus
	8.11 Marti Aaviku artikkel Postimehes
	9.11 Mihkelsoni pressiteade: “parlamendi kõrvalejätmine ÜRO migratsioonipakti arutelust on lubamatu” 9.11 Sven Mikser rõhutab ränderaamistiku mittesiduvust
	10.11 Urmas Reinsalu: “valitsus ei ole ÜRO rändelepet kuidagi heaks kiitnud ja langetanud eraldi otsust mingite volituste kohta presidendile”. 10.11 Mart Helme ÜRO ränderaamistikule vastu seisvatest reformierakondlastest: “teie eesti rahva reetmist õigustav valelikkus ja silmakirjalikkus on tülgestavad”.
	12.11 Sven Mikseri hinnangul võib valitsus rändeleppe osas üksmeele leida
	14.11 Advokaat Helen Hääl: “kell tiksib... Kas Eesti tõesti ohverdab oma suveräänsuse?”
15.11 Valitsus arutab ränderaamistiku toetamise küsimust kabinetinõupidamisel ja jätab selle konsensuse puudumise tõttu toetuseta.	15.11 Toimub valitsuse pressikonverents 15.11 President Kersti Kaljulaidi avaldus Facebookis: “Valitsuserakondade üksmeele ootamatu lahtumine...” 15.11 Kaja Kallas Facebookis: “peaministri roll on Jüri Ratasele üle jõu”
	16.11 Helir-Valdor Seeder: “mitmetitõlgendatavate algatustega

	<p>ühinemine ei aita kaasa rahvusvahelise migratsiooni üle kontrolli saavutamisele”</p> <p>16.11 Jevgeni Ossinovski teeb Facebookis avalduse, milles teatab ettepanekust Urmas Reinsalu ametist vabastada</p> <p>16.11 Jüri Luik asub erakonnakaaslast Urmas Reinsalu kaitsma</p> <p>16.11 Mart Luik: “Sotsid löid noa koalitsiooni ribide vahele”</p> <p>16.11 Jüri Ratas Facebookis: “valitsuskoalitsiooni töövõime on saanud tugeva tagasilöögi”</p>
18.11 Jüri Ratas kohtub Jevgeni Ossinovski ja Helir-Valdor Seederiga, et poliitilist tüli lahendada	<p>18.11 Eerik-Niiles Kross: “see on juba kolmas tõsine hoop, mille Eesti läänemeelne positiivne maine on Jüri Rataselt saanud”</p> <p>18.11 Koalitsioonipartnerid ei jõudnud kriisikohtumisel lahenduseni, arutelud jätkuvad. Ossinovski: “sotsiaaldemokraatide eesmärk ei ole seda valitsust lõhkuda”.</p>
	<p>19.11 Urmas Reinsalu ÜRO rändeleppest: “sel on riskantne maik survestada inimkaubandust Venemaalt Eestisse! Jäägem sellest lepest lihtsalt kõrvale”</p> <p>19.11 Jevgeni Ossinovski teeb ettepaneku viia ränderaamistiku küsimus riigikogusse.</p>
	<p>23.11 Marina Kaljurand sotsiaaldemokraatide listis: “kahju, et Luik vahetas väärtused, mille eest ta on alati seisnud, erakondliku poliitika vastu”</p>
26.11 Riigikogu võtab vastu ränderaamistikku toetava avalduse	<p>26.11 Sven Mikser: mitte alistuda hirmude ja eelarvamuste ees</p>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Johan-Kristjan Konovalov

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

**Milliseid süüdistamise ja süüst hoidumise võtteid kasutasid Eesti poliitikud ÜRO
ränderaamistikust kõneledes?,**

mille juhendaja on Sten Hansson, PhD

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Johan-Kristjan Konovalov

27.05.2020